

Ročenka Nejvyššího soudu

2022

Ročenka Nejvyššího soudu

2022

OBSAH

OBSAH _____	3	Nejvyššího soudu _____	25
ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	6	2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	26
1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ _____	10	2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	29
1. 1. Složení Nejvyššího soudu _____	11	2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	40
1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty _____	12	2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	40
1. 3. Organizační schéma _____	14	2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	44
1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	16	2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	46
1. 4. 1. Soudci stážísté působící u Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	17	2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	47
1. 4. 2. Životopis nově přiděleného soudce Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	18	2. 5. Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů _____	63
2. ROZHODOVACÍ ČINNOST _____	19	2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu _____	64
2. 1. Plénum Nejvyššího soudu _____	19	2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu _____	65
2. 2. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek _____	19	2. 7. 1. Legislativní činnost _____	65
2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022 _____	20	2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách _____	65
2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	20	2. 7. 3. Publikační činnost _____	66
2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia		2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu _____	66

© Nejvyšší soud

© Fotografie: archiv Nejvyšší soud, Arch.Design s.r.o., archiv Jednoty českých právníků, Ing. Jiří Sláma, Jiří Sláma ml., Mgr. Petr Tomíček, Mgr. Aleš Pavel, Adam Faik

ISBN 978-80-907159-9-8

3. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH _____	70
4. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR_	71
4. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek_____	73
5. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY _____	74
5. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva _____	74
5. 1. 1. Analytická činnost _____	74
5. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“ _____	75
5. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku _____	75
5. 1. 4. Justiční síť Evropské unie _____	76
5. 1. 5. Kolokvium sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie _____	77
5. 2. Významné návštěvy konferencí a další významné mezinárodní události _____	77
5. 2. 1. Předseda Nejvyššího soudu _____	77
5. 2. 2. Významné zahraniční pracovní cesty soudců _____	78
5. 2. 3. Významné zahraniční návštěvy u Nejvyššího soudu _____	78

6. HOSPODAŘENÍ (SPRÁVA SOUDU) _____	80
7. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ _____	82
8. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ _____	83
8. 1. Informační kancelář _____	83
8. 2. Tiskový mluvčí _____	84
8. 3. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím _____	84
9. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ _____	88
9. 1. Činnost oddělení střetu zájmů _____	88
9. 2. Statistické údaje k činnosti oddělení střetu zájmů _____	89
10. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ _____	90
11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	91
ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ____	92

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Vážený čtenáři,

tušili jsme, že rok 2022 bude náročný. Přípravovali jsme se na to. Všichni jsme věděli, že svět se po koronavirové pandemii změnil, a to i v takových oblastech lidského počínání, o kterých bychom si to nikdy nemysleli. A nebylo to přitom nakonec to nejhorší, s čím nás loňský rok konfrontoval. To mělo teprve přijít. Asi nikdo z nás by si na začátku roku 2022 nemyslel, že Evropou bude zmítat kousek od našich hranic válečné utrpení lidí na Ukrajině a zcela reálně se bude diskutovat o hrozbě použití jaderných zbraní. Mnohé z nás to jistě přimělo k rekapitulaci vlastního žebříčku hodnot a priorit. Nicméně, i v takto těžké době nelze rezignovat na základní povinnosti, které každý z nás, ať už jako jednotlivec anebo jeden z dílků v instituci, ve které působíme, máme. A pokud vidíme, jak jinde dokáže být svět nespravedlivý a krutý, pak o to více je třeba ukázat, že u nás je vše jinak, v pořádku a podle zákona.

Už v prvním lednovém týdnu roku 2023 jsme mohli s potěšením vydat tiskovou zprávu s konstatováním, že soudcům Nejvyššího soudu se opět podařilo mírně snížit celkový počet nevyřízených věcí, se kterými ukončili kalendářní rok 2022. Celkem 71 soudců, s nemalým přispěním 10 soudců stážistů, vyřídilo napříč všemi agendami v roce 2022 cel-

kem 6 935 věcí, podatelna proti tomu nově evidovala 6 912 podání do soudních agend. Udrželi jsme si vysoký standard v rychlosti vyřizování jednotlivých věcí. V nejexponovanějších agendách, tedy u trestních dovolání v rejstříku Tdo, bylo jednotlivými senáty o mimořádném opravném prostředku průměrně rozhodnuto mezi 40 až 50 dny; průměrná délka civilního dovolacího řízení v agendě Cdo představuje přibližně 160 dní. Naše senáty nerozhodují jen rychle, ale také kvalitně. Svědčí o tom mj. skutečnost, že Ústavní soud v roce 2022 rozhodl o 1 330 ústavních stížnostech, jimiž byla stěžovateli napadena rozhodnutí Nejvyššího soudu. Pouze ve 3 % řízení, konkrétně ve 43 případech, Ústavní soud stěžovatelům vyhověl a rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušil. Je to obdobné procento jako v předešlém roce. Ústavní soud nám, porovnáme-li absolutní počty, ruší stále méně a méně rozhodnutí. Přitom je třeba si uvědomit, že zatímco soudci Nejvyššího soudu musí striktně rozhodovat v mezích platných zákonů, Ústavní soud má jako jediný v naší zemi pravomoc zákon, resp. příslušnou část zákona, zrušit. Není to až tak výjimečné a částečně i z tohoto pohledu je třeba na některá ústavními soudci zrušená rozhodnutí pohlížet.

Každým rokem v úvodu ročenky upozorňuji na některá nejdůležitější rozhodnutí či stanoviska z obou našich kolegií. Na nejednotnou

rozhodovací praxi soudů prvního stupně a odvolacích soudů reaguje stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z 9. března 2022, sp. zn. Cpjn 201/2021, kde kolegium mj. dospělo k závěru, že pokud v exekučním řízení o vymožení výživného od rodiče nezletilého dítěte – oprávněného – vznikne střet zájmů mezi druhým rodičem, který dítě zastupuje, a dítětem, musí být nezletilému jmenován opatrovník, jenž jej zastupuje po dobu a v rozsahu, v jakém hrozí střet zájmů. Opatrovníkem dítěte je zpravidla jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí, případně advokát. Ve stanovisku z 8. června 2022, sp. zn. Cpjn 202/2022, se civilní kolegium vyslovilo k otázce stanovení nezabavitelné částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy. Soudy totiž nepostupovaly jednotně při určení, zda se nezabavitelná částka zvyšuje o částku uvedenou v ustanovení § 26a odst. 2 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb. ve znění novely provedené zákonem č. 17/2022 Sb. Civilní kolegium přisvědčilo zvýšení částky, když uvedlo, že to platí i při určení nezabavitelné částky pro účely určení výše splátky insolvenčního dlužníka při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty podle § 398 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu z 21. září 2022, sp. zn. Tpjn 301/2018, zaujalo při řešení dané problematiky v první právní větě názor, že léčivé přípravky humánní a léčivé přípravky veterinární, určené pro léčebné účely u lidí nebo zvířat, nelze považovat za prekursor ve smyslu § 283 odst. 1 a § 286 odst. 1 tr. zákoníku, a to ani v případě, že samy obsahují prekursor, např. efedrin a pseudoefedrin. Přitom není rozhodné, zda takové léčivé přípravky pochází z některého členského státu Evrop-

ské unie nebo z třetích zemí. Druhá právní věta stanoviska pak konstatuje, že neoprávněným nakládáním s léčivým přípravkem obsahujícím efedrin nebo pseudoefedrin, zejména jeho použitím k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, lze za splnění dalších podmínek naplnit zákonné znaky skutkové podstaty dokonaného trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, jeho pokusu podle § 21 tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku nebo přípravy k tomuto trestnému činu podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 2 až 4 tr. zákoníku, popř. účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku. Stejně se tato ustanovení uplatní, dojde-li k neoprávněnému dovozu, vývozu a průvozu léčivých přípravků obsahujících efedrin nebo pseudoefedrin za účelem jejich použití ke konkrétní nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek. Jednání pachatele zde nelze posoudit jako trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť v těchto případech je trestný čin podle § 286 tr. zákoníku ve vztahu subsidiarity k trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku, a je tak vyloučen jednočinný souběh těchto trestných činů. Ve třetí právní větě tohoto obsáhlého stanoviska se uvádí, že za „jiný předmět“ určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky než prekursor, ve smyslu § 286 tr. zákoníku, lze považovat též léčivé přípravky obsahující prekursor, např. efedrin a pseudoefedrin, které pachatel za tímto účelem sobě nebo jinému opatřil anebo přechovával.

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, pod č. 7/2022 Sb. rozh. tr., bylo publikováno důležité rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia

Nejvyššího soudu, které řeší hned dva okruhy problémů. Tím prvním, co bylo vyřešeno v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu už 22. září 2021, sp. zn. 15 Tdo 525/2021, byla zajímavá procesní otázka, který velký senát, kterého ze dvou kolegií, má rozhodovat v případě, kdy došlo k rozdílnému právnímu názoru na určitou problematiku mezi senátem občanskoprávního a obchodního kolegia v jeho dřívějším rozhodnutí a senátem trestního kolegia v nyní rozhodované věci. Velký senát trestního kolegia dospěl k názoru, že pokud senát trestního kolegia Nejvyššího soudu dospěje při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru zaujatého v dřívějším rozhodnutí senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, postoupí věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který je k takovému rozhodnutí příslušný, nebyla-li věc dosud řešena ve stanovisku pléna nebo některého z kolegií Nejvyššího soudu. V druhé řešené otázce pak velký senát trestního kolegia dospěl k názoru, že přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se nedopustí ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) nebo § 392 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, tzv. insolvenčního zákona. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku lze v insolvenčním řízení spáchat jen ve vztahu k prohlášení o majetku podle § 214 až § 216 insolvenčního zákona.

I v souvislosti s těmito zásadními rozhodnutími z minulého roku bych rád podotknul, že kvalitní české soudnictví má dobré jméno i v celé

Evropě. Třeba i díky rychlosti řízení, přestože se někteří kritici snaží přesvědčit veřejnost o opaku. Například podle hodnotící zprávy Evropské komise EU Justice Scoreboard 2022 jsme v civilním soudnictví, co se týče tzv. sporných civilních a obchodních řízení na všech stupních soudní soustavy, třetí nejrychlejší v celé Evropské unii. A i když je stále co zlepšovat, vím, že nám rychlost civilních soudních řízení doslova závidí mnohé vyspělé západní země. Osobně jsem se o tom přesvědčil například při opakovaných setkáních s představiteli nejvyšších soudních institucí Evropy, s kolegy předsedy nejvyšších soudů. Mimochodem, potkávám se s nimi rád, v mnohém se totiž vzájemně inspirujeme.

Protože byla druhá polovina roku 2022 ve znamení českého předsednictví v Radě Evropské unie, Nejvyšší soud se v tomto kontextu zhostil ve dnech 13. až 15. října pořádání Kolokvia Sítě předsedů nejvyšších soudů EU. V Brně jsme tak přivítali na 50 osobností evropské justice, společně diskutovali o soudcovské etice a také o zvyšování důvěryhodnosti justice, především soudů, v očích veřejnosti. Vsevolod Kniaziev, předseda Nejvyššího soudu Ukrajiny, mohl být v Brně přímo u toho, když se Ukrajina na základě hlasování jednotlivých členů oficiálně stala pozorovatelskou zemí Sítě předsedů nejvyšších soudů EU. Velice mě těší, že milé hosty, nejvyšší představitele evropské justice, budeme moci v Brně přivítat znovu už také letos, kdy ve dnech 14. až 15. září vyvrcholí akce pořádané u příležitosti 30. výročí zřízení naší instituce.

Váš Petr Angyalossy

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
předseda Nejvyššího soudu

1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jeho senáty rozhodují o mimořádných opravných prostředcích s výjimkou záležitostí, které patří do kompetence Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou dovolání proti rozhodnutím soudů druhého stupně a také stížnosti pro porušení zákona podávané na trestním úseku ministrem spravedlnosti. Nejvyšší soud rozhoduje v případech zákonem stanovených rovněž o určení místní a věcné příslušnosti soudů, uznávání cizozemských rozhodnutí, povolení průvozu osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu, přezkumu příkazů k odposlechu či v pochybnostech o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Nejvyšší soud hraje zásadní roli při sjednocování judikatury. Činí tak zejména rozhodováním o dovolání a vydáváním stanovisek k jednotnému výkladu zákona. Nejdůležitější rozhodnutí Nejvyššího soudu, popř. soudů nižších stupňů, a stanoviska kolegií nebo pléna Nejvyššího soudu, jsou vydávána ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nejvyšší soud je podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, od 1. 9. 2017 pověřen také shromažďováním a kontrolou oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích všech, více než 3 000, soudců České republiky. Evidovaná oznámení jsou neveřejná.

1. 1. Složení Nejvyššího soudu

V čele soudu stojí předseda Nejvyššího soudu a místopředseda Nejvyššího soudu. Dne 20. 5. 2020 jmenoval prezident republiky Miloš Zeman předsedou Nejvyššího soudu **JUDr. Petra Angyalossyho, Ph.D.**, a to na funkční období 10 let. Místopředsedovou Nejvyššího soudu je od 17. 2. 2021 **JUDr. Petr Šuk**, kterého prezident republiky Miloš Zeman rovněž jmenoval na funkční období 10 let.

Dále se Nejvyšší soud skládá z předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců.

Předseda Nejvyššího soudu zastává funkci řídicí a správní. Mimo to vykonává i vlastní rozhodovací činnost, jmenuje předsedy kolegií, předsedy senátů, asistenty soudců a také zaměstnance soudu do vedoucích funkcí. Vydává organizační, kancelářský řád a po projednání v plénu i jednací řád. Po projednání se soudcovskou radou vydává rozvrh práce na období kalendářního roku. Předseda Nejvyššího soudu určuje program pléna. Plénu i kolegiím navrhuje zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů.

Místopředseda Nejvyššího soudu zastupuje předsedu soudu v době jeho nepřítomnosti, za přítomnosti předsedy vykonává pravomoci, kterými je předsedou pověřen. Dohlíží na vyřizování stížností, zejména pak stížností na průběh řízení u soudu všech stupňů, shromažďuje připomínky soudců Nejvyššího soudu k nově připravovaným zákonům

a ve spolupráci s Justiční akademií zaštiťuje vzdělávací semináře pro asistenty, poradce a zaměstnance Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud má dvě kolegia, a to občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní. V čele stojí předsedové kolegií, kteří řídí a organizují jejich činnost. Funkci předsedy občanskoprávního a obchodního kolegia zastával v roce 2022 **JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.**, který byl na funkční období 5 let jmenován už k 1. 1. 2019; předsedou trestního kolegia je od 1. 1. 2016 až doposud **JUDr. František Púry, Ph.D.**, který byl pověřen vedením tohoto kolegia už od 1. 9. 2015. K 31. 12. 2020 skončilo Františku Púrymu první pětileté funkční období, ale předsedou Nejvyššího soudu byl jmenován od 1. 1. 2021 na dalších 5 let. Kolegia zaujímají stanoviska k rozhodovací činnosti soudu, sledují a vyhodnocují jejich pravomocná rozhodnutí a zobecňují získané poznatky. Podněty k návrhům na zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů předkládají předsedovi Nejvyššího soudu. Na návrh předsedy Nejvyššího soudu, předsedy kolegia nebo velkého senátu zaujímají kolegia stanoviska, vybírají a rozhodují o zařazení zásadních judikátů do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek jsou zveřejňována všechna stanoviska pléna Nejvyššího soudu, občanskoprávního a obchodního kolegia, trestního kolegia, vybraná rozhodnutí jednotlivých senátů a vybraná rozhodnutí soudů nižších stupňů.

Plénum, které se skládá z předsedy Nejvyššího soudu, místopředsedy Nejvyššího soudu, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců

Nejvyššího soudu, je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. Projednává jednací řád Nejvyššího soudu, zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách týkajících se obou kolegií nebo sporných mezi kolegií.

Velké senáty jsou složeny z nejméně devíti soudců příslušného kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát kolegia rozhoduje tehdy, postoupil-li mu věc některý ze senátů Nejvyššího soudu proto, že při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Tříčlenné senáty rozhodují zejména o dovoláních, o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky, v trestních věcech rozhodují rovněž o stížnostech pro porušení zákona. V čele každého senátu Nejvyššího soudu je předseda senátu, který organizuje jeho práci, včetně přidělování věcí jednotlivým členům senátu.

Soudcovská rada je u Nejvyššího soudu zřízena jako poradní orgán předsedy Nejvyššího soudu. Členové jsou voleni shromážděním všech soudců Nejvyššího soudu na funkční období pěti let. Poslední volby do soudcovské rady se uskutečnily 10. 11. 2017. V čele pětičlenné soudcovské rady stojí její předseda, kterým je od 1. 5. 2019 **JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.**

1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty

Nejvyšší soud sídlí na adrese: Burešova 570/20, 657 37 Brno
Telefonní číslo ústředny: + 420 541 593 111
e-mailová adresa: podatelna@nsoud.cz
ID datové schránky: kccaa9t
Webové stránky: www.nsoud.cz
Twitter: @Nejvyssisoud
LinkedIn: <https://cz.linkedin.com/company/nejvyssi-soud>
Instagram: <https://instagram.com/nejvyssisoud>

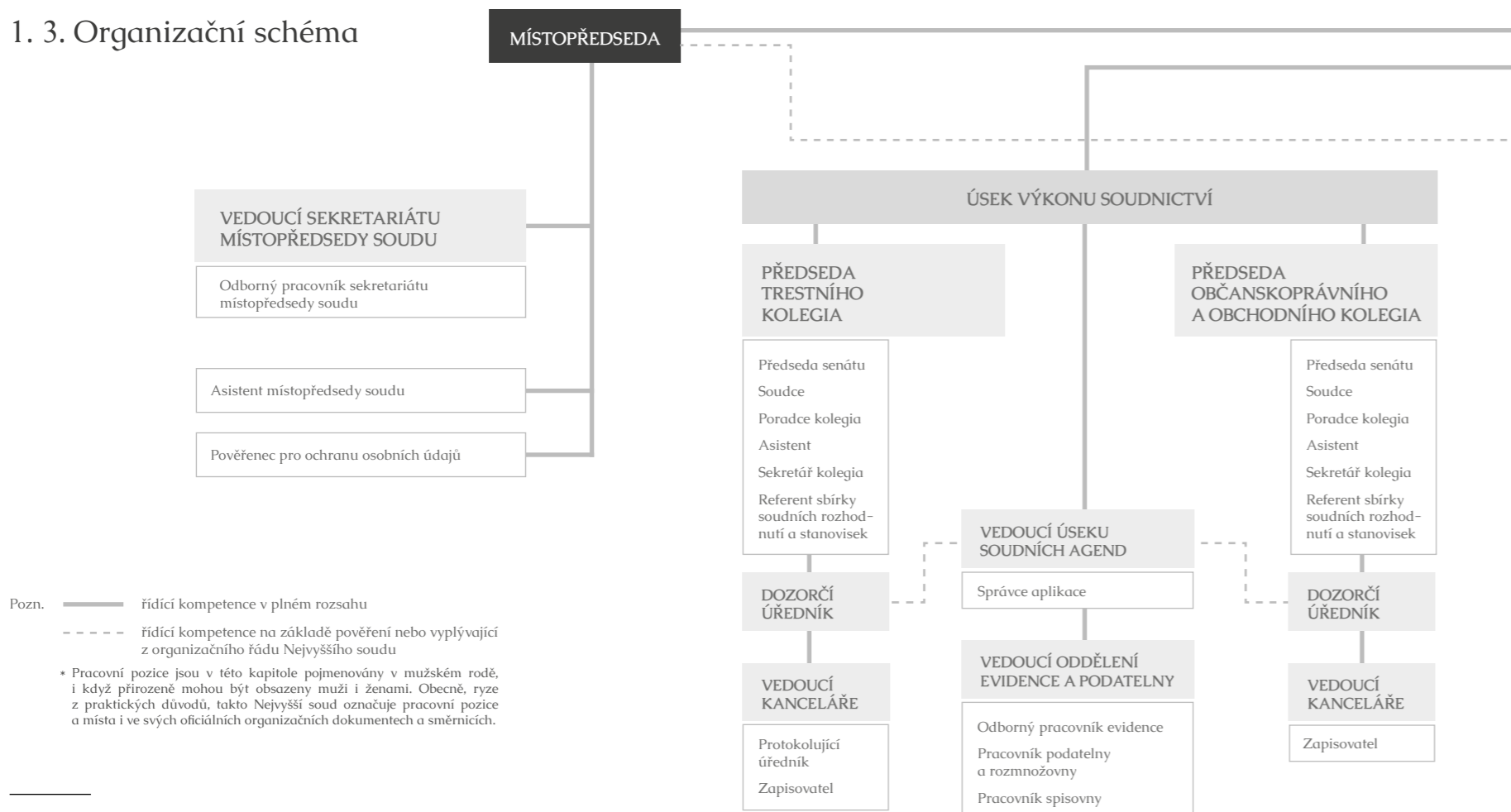
Nejvyšší soud sídlí od roku 1993 v památkově chráněné budově původního Všeobecného pensijního ústavu, která byla postavena podle projektu Emila Králíka, profesora České vysoké školy technické v Brně, v letech 1931 až 1932.

Po 2. sv. válce se v budově vystřídalo několik institucí. Od 60. let minulého století zde měl své sídlo sekretariát Krajského výboru KSČ, pro jehož potřeby byla provedena v roce 1986 podle projektu Milana Steinhauera necitlivá nadstavba mansardového patra a do nádvoří vestavěn také dvorní trakt se stupňovitě uspořádaným sálem.

Začátkem 90. let se zde na krátký čas usídlil Rektorát Masarykovy univerzity a Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity. Část budovy využívalo i Vysoké učení technické a Janáčkova akademie múzických umění, a to až do roku 1996.

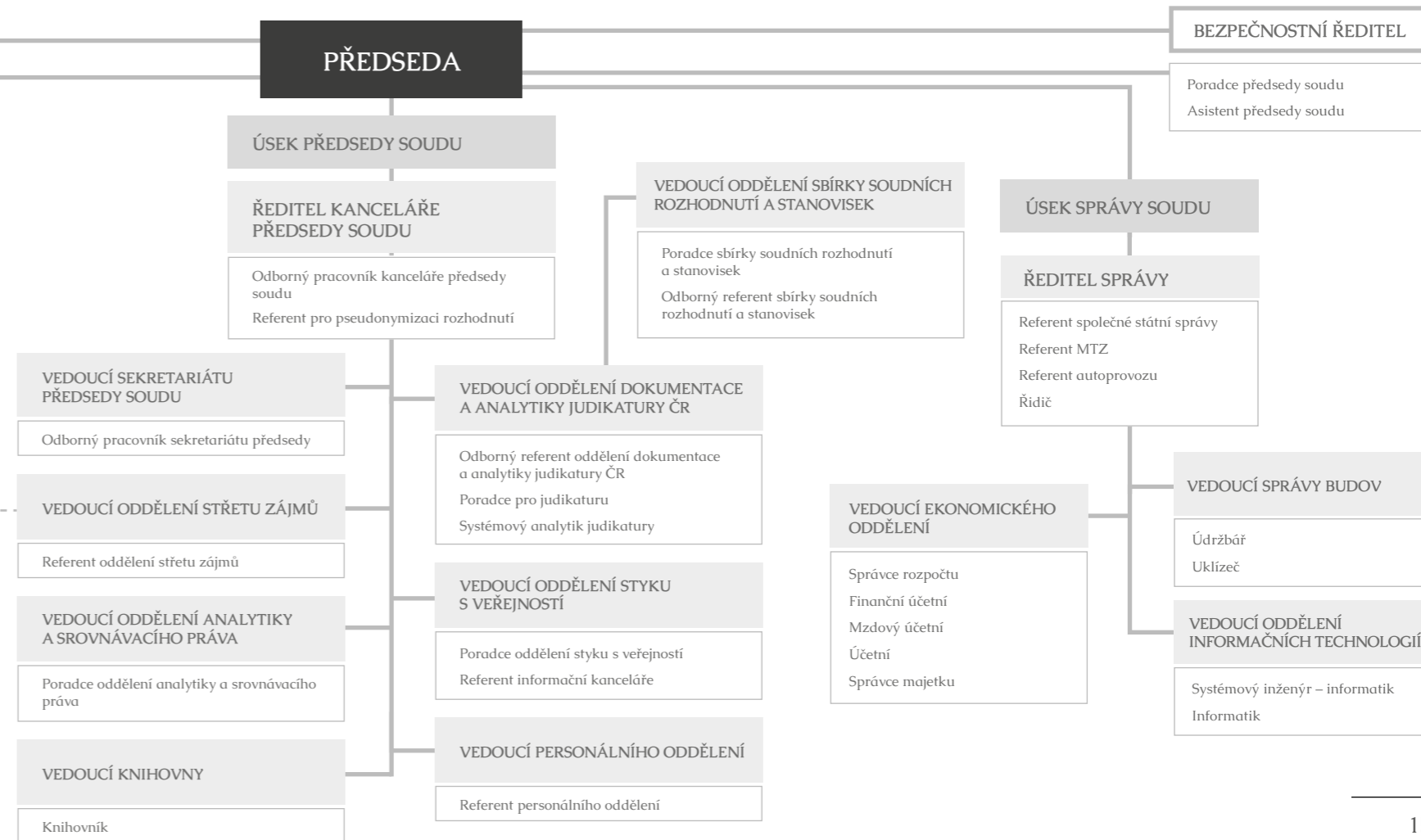
Dne 1. 10. 2019 se po mnoha letech Nejvyšší soud dočkal otevření nového křídla svého sídla, které přiléhá k původní historické funkcionalistické budově v Bayerově ulici. Nová administrativní budova má sedm nadzemních pater a tři patra pod zemí. V nejnižším patře se nachází kromě technologií také nový archiv Nejvyššího soudu, nad ním je ve dvou patrech podzemních garáží 20 parkovacích stání. V kancelářích nově našlo své zázemí 143 zaměstnanců soudu, zejména asistentů soudců. Až 26 let po svém vzniku získává Nejvyšší soud v přízemí nového křídla budovy konečně důstojné prostory pro svoji rozsáhlou knihovnu, v prvním nadzemním patře pak byla vybudována nová jednací místnost, která může zároveň sloužit jako menší multifunkční sál. Přilehlá terasa byla projektována jako oddychová zóna.

1. 3. Organizační schéma

Pozn. — řídicí kompetence v plném rozsahu
 - - - řídicí kompetence na základě pověření nebo vyplývající z organizačního řádu Nejvyššího soudu

* Pracovní pozice jsou v této kapitole pojmenovány v mužském rodě, i když přirozeně mohou být obsazeny muži i ženami. Obecně, ryze z praktických důvodů, takto Nejvyšší soud označuje pracovní pozice a místa i ve svých oficiálních organizačních dokumentech a směrnících.

1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2022

Trestní kolegium

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
 JUDr. Radek Doležel
 JUDr. Antonín Draštík
 JUDr. Tomáš Durdík
 JUDr. Jan Engelmann
 Mgr. Pavel Göth
 JUDr. Bohuslav Horký
 JUDr. František Hrabec
 JUDr. Aleš Kolář
 JUDr. Ivo Kouřil
 JUDr. Věra Kůrková
 JUDr. Josef Mazák
 JUDr. Marta Ondrušová
 JUDr. Jiří Pácal
 JUDr. František Púry, Ph.D.
 JUDr. Blanka Roušalová
 JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
 JUDr. Petr Šabata
 JUDr. Milada Šámalová
 JUDr. Pavel Šilhavec
 JUDr. Petr Škvain, Ph.D.
 JUDr. Vladimír Veselý
 JUDr. Roman Vicherek, Ph.D.

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vít Bičák
 JUDr. Pavlína Brzobohatá
 JUDr. Marek Cigánek
 JUDr. Filip Cileček
 JUDr. Zdeněk Des
 JUDr. Marek Doležal
 JUDr. Jiří Doležilek
 JUDr. Václav Duda
 JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
 JUDr. Jitka Dýšková
 JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.
 JUDr. Miroslav Ferák
 JUDr. Roman Fiala
 JUDr. Petr Gemmel
 Mgr. David Havlík
 JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.
 JUDr. Kateřina Hornochová
 JUDr. Pavel Horňák
 JUDr. František Ištvanek
 JUDr. Miroslava Jirmanová, Ph.D.
 Mgr. Michal Králík, Ph.D.
 Mgr. Petr Kraus
 JUDr. Pavel Krbek
 JUDr. Zdeněk Krčmář
 JUDr. Pavel Malý

JUDr. Helena Myšková
 JUDr. Jiří Němec
 JUDr. Michael Pažitný, Ph.D.
 Mgr. Milan Polášek
 JUDr. Zbyněk Poledna
 JUDr. Pavel Příhoda
 JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.
 Mgr. Zdeněk Sajdl
 Mgr. Viktor Sedlák
 JUDr. Pavel Simon
 JUDr. Jiří Spáčil, CSc.
 JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
 JUDr. Petr Šuk
 JUDr. Hana Tichá
 JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M.
 JUDr. David Vláčil
 JUDr. Petr Vojtek
 JUDr. Martina Vršanská
 JUDr. Robert Waltr
 JUDr. Jiří Zavázal
 JUDr. Aleš Zezula
 JUDr. Ivana Zlatohlávková
 Mgr. Hynek Zoubek

1. 4. 1. Soudci stážísté působící u Nejvyššího soudu v roce 2022

Trestní kolegium

Mgr. Roman Raab
 JUDr. Monika Staniczková

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vladimír Beran
 JUDr. Mgr. Marek Del Favero, Ph.D.
 JUDr. Bořivoj Hájek
 Mgr. Miroslav Hromada
 JUDr. Michaela Janoušková
 JUDr. Jan Kolba
 Mgr. Rostislav Krhut
 Mgr. Jana Misiáčková
 JUDr. Tomáš Pirk
 JUDr. Hana Polášková Wincorová
 JUDr. Martina Štolbová

1. 4. 2. Životopis nově přiděleného soudce Nejvyššího soudu v roce 2022

*Mgr. Viktor Sedlák (*1974)*

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia

- vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze
- od roku 1997 byl justičním čekatelem u Městského soudu v Praze
- v roce 2000 se stal předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 1
- v roce 2007 byl dočasně přidělen k Městskému soudu v Praze, ještě tentýž rok tam začal vykonávat funkci soudce odvolacího senátu, od roku 2013 působil jako předseda odvolacího senátu
- od roku 2013 do listopadu 2020 byl místopředsedou Městského soudu v Praze pro úsek občanskoprávní
- od 1. 1. 2021 byl dočasně přidělen k Nejvyššímu soudu
- soudcem Nejvyššího soudu se stal od 1. 1. 2022.

2. ROZHODOVACÍ ČINNOST

2. 1. Plénum Nejvyššího soudu

Plénum Nejvyššího soudu, složené z předsedy, místopředsedy, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců Nejvyššího soudu je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. V zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá sjednocující stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách, která se týkají obou kolegií nebo která jsou mezi kolegií sporná. Dále projednává jednací řád soudu a rozhoduje o sloučení nebo rozdělení kolegií. Jednání je neveřejné, svolává je a řídí předseda soudu, svolat je musí vždy, jestliže o to požádá alespoň třetina všech soudců. Plénum je usnášeníschopné za přítomnosti nejméně dvou třetin všech soudců, k přijetí usnesení je potřeba prosté většiny přítomných, ve věcech sjednocovacích stanovisek a slučování nebo rozdělování kolegií však většiny všech soudců (§ 23 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). V roce 2022 plénum Nejvyššího soudu zasedlo k jedinému svému jednání, a to konkrétně dne 10. 11., aby projednalo změny Jednacího řádu.

2. 2. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

Z hlediska informovanosti o sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu i pro zkvalitňování právního vědomí odborné a laické veřejnosti je významnou činností Nejvyššího soudu vydávání Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (§ 24 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). Jde o jedinou oficiální sbírku rozhodnutí soudů ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jejím obsahem jsou všechna stanoviska obou kolegií Nejvyššího soudu, dále vybraná a schválená rozhodnutí jednotlivých senátů kolegií (včetně velkého senátu) a rovněž vybraná a schválená rozhodnutí soudů nižších stupňů. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je rozdělena na část civilní a část trestní.

Poté, co rozhodnutí vybraná k případné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek prošla posouzením v evidenčním senátě příslušného kolegia Nejvyššího soudu, jsou zaslána k vyjádření připomínkovým místům, tj. krajským a vrchním soudům, právnickým fakultám univerzit, České advokátní komoře, Ministerstvu spravedlnosti, v trest-

ních věcech Nejvyššímu státnímu zastupitelství, popřípadě i dalším orgánům a institucím podle povahy a významu řešených otázek. Následně jsou návrhy rozhodnutí i doručené připomínky projednány na zasedání příslušného kolegia Nejvyššího soudu, které je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Při zasedání kolegia jsou jednotlivá navrhovaná rozhodnutí případně upravena a následně se rozhoduje o jejich schválení k publikaci hlasováním všech soudců kolegia přítomných na jeho zasedání. K publikaci rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců kolegia.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek se vydává v jednotlivých sešitech, které vycházely až do sešitu č. 10/2021 desetkrát ročně v tištěné podobě. Od roku 2017 byla veřejnosti k dispozici také uživatelsky přístupivější elektronická forma. Obdobně byla v elektronické podobě od roku 2017 dostupná také tzv. modrá sbírka, obsahující výběr důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. I tuto sbírku vydával Nejvyšší soud až do konce roku 2021 jako tištěnou, a to pod oficiálním názvem Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi. Od roku 2022 jsou obě sbírky provozovány, a jejich nové sešity vydávány, výhradně v elektronické podobě, a to na adresách <https://sbirka.nsoud.cz/>; <https://sbirka.nsoud.cz/vyber-rozhodnuti-eslp-pro-justicni-praxi/>.

Jednotlivé judikáty ze Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu jsou samozřejmě dostupné i s právními větami taktéž na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, kde je na homepage taktéž dopředu avizován obsah nejbližšího budoucího čísla Sbírky.

2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022

2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud, jak vyplývá z čl. 92 Ústavy České republiky a z § 14 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o soudech a soudcích“), je vrcholným soudním orgánem též ve věcech patřících do civilní pravomoci soudů a prostřednictvím občanskoprávního a obchodního kolegia je povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů v občanském soudním řízení. Tuto svoji roli plní především tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy, jmenovitě o dovoláních proti rozhodnutím odvolacích soudů, jakož i – co do mimorozhodovací kompetence – přijímáním stanovisek k překonání rozdílné rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu, a konečně i publikací vybraných rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Ke konci roku 2022 sestávalo občanskoprávní a obchodní kolegium z předsedy a padesáti pěti soudců (z toho osmi dočasně přidělených) zařazených do dvanácti soudních oddělení (soudní oddělení 32 Cdo bylo zrušeno od 1. 6. 2021), a to na základě rozvrhu práce vydané-

ho předsedou Nejvyššího soudu pro tento rok, respektive jeho změn provedených v průběhu roku. Principiálně je rozvrh práce založen na hlediscích specializačních, reflektujících existenci oddělitelných a relativně samostatných občanskoprávních či obchodněprávních agend. Zjednodušeně řečeno jsou specializace jednotlivých soudních oddělení následující: dovolání ve věcech výkonu rozhodnutí a exekucí – oddělení 20, ve věcech pracovněprávních a dalších – oddělení 21, ve věcech věcných práv a společného jmění manželů – oddělení 22, ve věcech závazkových vztahů a jiných – oddělení 23, ve věcech dědických, rodinněprávních i jiných – oddělení 24, ve věcech náhrady škody a ochrany osobnostních práv – oddělení 25, ve věcech nájemních – oddělení 26, ve věcech právnických osob a věcech kapitálového trhu – oddělení 27, ve věcech restitucí a bezdůvodného obohacení – oddělení 28, ve věcech insolvenčních a směnečných – oddělení 29, ve věcech náhrady škody a nemajetkové újmy způsobených výkonem veřejné moci – oddělení 30, ve věcech závazkových vztahů, ochrany spotřebitele a jiných – oddělení 33. Oddělení 31 pak tvoří velký senát rozhodující podle § 20 zákona o soudech a soudcích.

Sestavení jednotlivých procesních (tříčlenných) senátů bylo v uplynulých šesti letech včetně roku 2022 určeno přímo rozvrhem práce. Ten zakotvoval mechanismus, na jehož základě byla napadlá věc bezprostředně identifikována s konkrétním soudcem (v souladu s režimem pravidelné rotace), a od něj se odvíjelo – rovněž dopředu dané – složení tříčlenného senátu. Soudce, jemuž byla věc přidělena, vypracoval návrh rozhodnutí, o němž se hlasovalo v takto sestaveném senátu. Ke konci roku 2022 byl přijat nový Jednací řád Nejvyššího soudu, účinný

k 1. 1. 2023, jenž mimo jiné vrací sestavování jednotlivých rozhodujících senátů, povolaných k projednání a rozhodnutí konkrétní věci, v zásadě do rukou tzv. řídicího předsedy příslušného soudního oddělení (určeného rozvrhem práce); řídicí předsedové tak sestavují rozhodující senáty především podle kritérií vnitřních specializací, odborných dispozic jednotlivých soudců a jejich konkrétního pracovního zatížení.

2. 3. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Těžiště rozhodovací činnosti senátů kolegia leží v rozhodování o dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, jež je podle platného a účinného znění občanského soudního řádu jedním z mimořádných opravných prostředků, a nad ostatními svým významem dominuje. Řízení o něm je od 1. 1. 2013 upraveno v ustanoveních § 236 až 243g o. s. ř., tj. ve třetí hlavě čtvrté části občanského soudního řádu.

Dovolání je opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, tj. proti rozhodnutím soudů krajských nebo vrchních (v Praze pak proti rozhodnutí Městského soudu), kterými se odvolací řízení končí, jakož i proti některým specifickým procesním rozhodnutím odvolacích soudů vypočteným v § 238a o. s. ř., a lze je podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 240 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolatel, nemá-li sám nebo osoba za něj jednající právníké vzdělání, musí být v souladu s § 241 odst. 1 o. s. ř. při podání dovolání zastoupen advokátem (v některých věcech může být zastoupen též notářem).

Dovolání není přípustné vždy, ale jen tehdy, jestliže tak stanoví zákon (§ 237 o. s. ř., a contrario § 238 o. s. ř., § 238a o. s. ř.). Není-li dovolání ze zákona přípustné, nestane se jím, ani pokud účastníka odvolací soud nesprávně poučí, že dovolání přípustné je.

Novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 404/2012 Sb. se významným způsobem dotkla též úpravy přípustnosti dovolání; na příště je přípustné proti všem rozhodnutím odvolacích soudů, jimiž se odvolací řízení končí, a to bez ohledu na znění napadeného výroku. Není tedy rozhodné, zdali rozhodnutím odvolacího soudu došlo ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně či k jeho potvrzení, a není ani podmínkou, aby směřovalo proti rozhodnutím ve věci samé, jak tomu bylo dříve (přípustnost dovolání proti zrušujícím rozhodnutím odvolacích soudů odstranila novela zákona provedená zákonem č. 296/2017 Sb.).

Dovolání je přípustné tehdy (§ 237 o. s. ř.), jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, a přitom:

- a) odvolací soud se při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo
- b) tato otázka nebyla v rozhodování odvolacího soudu dosud vyřešena nebo
- c) je tato otázka dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo

d) má být taková otázka dovolacím soudem posouzena jinak.

V ustanovení § 238 o. s. ř. pak zákon stanoví, kdy dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, přípustné není (významný je zde majetkový census – dovolání není přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy).

Bez ohledu na omezení stanovená v § 238 o. s. ř. je dovolání podle § 238a o. s. ř. přípustné proti rozhodnutím odvolacích soudů, kterými bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto:

- a) o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka,
- b) o vstupu účastníka do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.),
- c) o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) nebo
- d) o záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Dovolání lze podat jen z toho (dovolacího) důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení, ať už hmotného, či procesního práva, které bylo pro napadené rozhodnutí určující (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Jiný důvod dovolání efektivně uplatnit

nelze, což stojí za zdůraznění zejména ve vztahu k nikoli ojedinělé snaze dovolatelů zpochybnit napadené rozhodnutí námitkami neúplnosti či nesprávnosti jeho skutkového základu (to neplatí dle názoru Ústavního soudu o situacích tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a tím, co bylo jako skutkové zjištění soudem na tomto základě konstatováno).

Od 1. 1. 2013 občanský soudní řád také zpřísnil nároky kladené na formální a obsahové náležitosti dovolání; kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) a údajů o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se toto rozhodnutí napadá a čeho se dovolatel domáhá, musí obsahovat též vymezení důvodu dovolání a uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, jak jsou zakotveny ve výše citovaném ustanovení § 237 o. s. ř. Nedostatek těchto náležitostí pak zakládá vadu dovolání, nežádka s fatálními důsledky, neboť ji lze odstranit jen po dobu lhůty k jeho podání (přičemž v řízení u odvolacího soudu se nepoužije postup podle § 43 o. s. ř., což znamená, že dovolatel není vyzýván k tomu, aby takové dovolání opravil či doplnil). Není-li vada dovolání odstraněna, odvolací soud dovolání odmítne, aniž by se jím mohl zabývat věcně.

Nedostatek uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je tedy napříště rovněž důvodem odmítnutí dovolání, přičemž je možné, aby dovolací soud v těchto případech rozhodl předsedou senátu či pověřeným soudcem (§ 243f odst. 2 o. s. ř.). Jestliže dovolatel kupříkladu namítá, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe odvolacího soudu, musí v dovolání konkretizovat,

které judikatorní závěry odvolací soud nerespektoval, což na dovolatele klade zjevně nemalé nároky.

Ty však nejsou nepřiměřené s ohledem na zákonem stanovené obligatorní (odborné) zastoupení (především advokátem). Právní úprava dovolacího řízení přitom vyžaduje, aby dovolání bylo též advokátem (či notářem) sepsáno (§ 241 odst. 4 o. s. ř.); k obsahu podání, v němž dovolatel uvedl, v jakém rozsahu napadá rozhodnutí odvolacího soudu nebo v němž vymezil důvody dovolání, aniž by byla splněna podmínka povinného zastoupení, se pak nepřihlíží (§ 241a odst. 5 o. s. ř.).

Napadené rozhodnutí přezkoumá Nejvyšší soud zásadně jen v takovém rozsahu, v němž je dovolatel napadl, a z hledisek těch dovolacích důvodů, které v dovolání vymezil (výjimky z vázanosti rozsahem dovolacích návrhů stanoví § 242 odst. 2 o. s. ř., vázanost obsahem dovolací argumentace pak výjimečně prolamuje § 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Nejvyšší soud rozhoduje o dovolání v naprosté většině věcí bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.).

Nejvyšší soud dovolací řízení zastaví, není-li dovolatel zákonem vyžadovaným způsobem právně zastoupen nebo vzal-li dovolatel dovolání zpět (§ 243c odst. 3 o. s. ř.).

Není-li dovolání přípustné či trpí-li vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, nebo je-li zjevně bezdůvodné, Nejvyšší soud je odmítne (§ 243c odst. 1 o. s. ř.). Je-li dovolání odmítáno pro nepřípustnost

podle § 237 o. s. ř., musí s tím souhlasit všichni členové senátu (§ 243c odst. 2 o. s. ř.).

V případě, že je dovolání přípustné, avšak Nejvyšší soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dovolání zamítne jako nedůvodné [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Jestliže však uzavře, že rozhodnutí odvolacího soudu správné není, může je (nově podle úpravy účinné od 1. 1. 2013) změnit, pakliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Jinak Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže se důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší i toto rozhodnutí a věc vrátí k dalšímu řízení soudu prvního stupně (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud nerozhoduje jen v tříčlenných senátních tělesech; k zajištění jednoty jeho rozhodovací praxe slouží institut tzv. velkého senátu (viz ustanovení § 19 a 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), na který se procesní senát obrací, jestliže ve své věci dospěje k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již dříve v rozhodnutí Nejvyššího soudu vyjádřeného. Pak je povinen věc tomuto velkému senátu (tvořenému představiteli jednotlivých soudních oddělení) předložit, a ten je povolán, aby danou věc rozhodl; v roce 2016 tomu tak bylo v 8 věcech, v roce 2017 rozhodl rovněž v 8 věcech, v roce 2018 ve 3 věcech, v roce

2019 v 6 věcech, v roce 2020 v 10 věcech, v roce 2021 ve 4 věcech a v roce 2022 v 6 věcech (v jedné z nich došlo k přikázání věci tříčlennému senátu Nejvyššího soudu).

Dovolací řízení lze průběžně sledovat v aplikaci InfoSoud, dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu nebo na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky (www.justice.cz); všechna konečná rozhodnutí jsou pak v pseudonymizované podobě zveřejňována na webových stránkách www.nsouid.cz.

2. 3. 1. 2. Další agendy řešené soudci občanskoprávního a obchodního kolegia

Ačkoli je dovolací agenda pro Nejvyšší soud klíčová a představuje těžiště jeho činnosti, Nejvyšší soud rozhoduje i v jiných věcech, jak mu ukládá občanský soudní řád či jiné zákony. Zde stojí za zaznamenání, že rozhoduje spory o věcnou a místní příslušnost mezi soudy, určuje soud místně příslušný, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí anebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.), rozhoduje též o návrzích na odnětí a přikázání věci, jestliže příslušný soud nemůže o věci jednat, protože jeho soudci jsou vyloučeni, či z důvodu vhodnosti (§ 12 odst. 3 o. s. ř.), dále o námitkách podjatosti proti soudcům vrchních soudů (§ 16 odst. 1 věta první o. s. ř.), respektive o vyloučení soudců vlastních (jiným senátem dle věty druhé téhož ustanovení), a konečně působí i v řízeních o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích. Podle § 51 odst. 2 a § 55 zákona č. 91/2012 Sb. je pak Nejvyšší soud povolán k roz-

hodování o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není, byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan České republiky, a dále též o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech určení a popření rodičovství, jestliže byl alespoň jeden z účastníků řízení státní občan České republiky.

V již výše zmíněné rovině mimorozhodovací pak plní kolegium svoji sjednocovací roli zaujímáním stanovisek a jednotné rozhodování soudů posiluje rovněž vydáváním Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v níž jsou uveřejňována významná rozhodnutí nejen Nejvyššího soudu (blíže viz kapitoly 2.3.2. a 2.3.4.).

2. 3. 1. 3. Agendy občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Cdo

– dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů ve věcech občanskoprávních a obchodních;

Cul

– v občanskoprávních a obchodních věcech návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích;

ICdo

– incidenční spory vyvolané insolvenčním řízením;

Ncu

– návrhy na uznání cizích rozhodnutí ve věcech manželství a ve věcech určení a popření otcovství;

Nd

– spory o příslušnost mezi soudy,
– návrhy na přikázání věci jinému soudu téhož stupně z důvodů uvedených v ustanovení § 12 odst. 1, 2 a 3 o. s. ř., je-li jeden ze soudů v obvodu působnosti Vrchního soudu v Praze a druhý v obvodu působnosti Vrchního soudu v Olomouci,
– návrhy na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování věci,
– návrhy na určení soudu, který věc projedná a rozhodne o ní, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.),
– jiné typově nezařazené věci, kde je však třeba procesního rozhodnutí;

NSČR

– věci předložené soudu k rozhodnutí v insolvenčním řízení;

2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Svou sjednocovací úlohu plní kolegium zejména přijímáním stanovisek k judikatuře soudů nižších stupňů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších

předpisů), a to na základě vyhodnocení pravomocných, co do jimi vyjádřených právních názorů vzájemně rozporných, rozhodnutí. V roce 2022 občanskoprávní a obchodní kolegium vydalo dvě sjednocující stanoviska, první týkající se otázky zastupování nezletilého v exekučním řízení o vymáhání výživného v jeho prospěch a druhé věnující se stanovení nezabavitelné částky, která nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy (viz kapitola 2.3.4.1.). Tentýž zájem – k posílení jednotného rozhodování – sleduje Nejvyšší soud rovněž tím, že v jím vydávané Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek uveřejňuje tomu způsobilá či jinak významná rozhodnutí (nejen vlastní), a to na základě rozhodnutí nadpoloviční většiny všech soudců příslušného kolegia. Občanskoprávní a obchodní kolegium se v roce 2022 sešlo celkem 10 krát, mimo jiné právě proto, aby vybralo zásadní judikáty k publikaci ve Sbírce.

Každé schválené stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz.

2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Je skutečností, že poměr kvantity nápadu nových věcí k rozhodovací kapacitě Nejvyššího soudu nutně způsobuje, že rozhodnutí o dovoláních jsou vydávána s jistou časovou prodlevou. Ta zejména v minulých letech dosahovala v některých případech délky až jednoho či dvou roků. Situace se však v tomto směru aktuálně stále zlepšuje zejména

v důsledku příznivého vývoje nápadu. Jednotlivé věci jsou v zásadě vyřizovány v pořadí, jak soudu napadly, s přihlédnutím též k celkové délce (předcházejícího) soudního řízení, jistou roli může sehrát i konkrétní individuální či veřejný význam věci.

V letech 2016 až 2022 došlo postupně k výraznému snížení počtu nevyřízených věcí starších dvou let (zatímco v roce 2015 jsme hovořili v tomto směru o 82 kauzách, ke konci roku 2021 bylo evidováno pouze 14 takových případů). Závěr roku 2022 byl pak spojen toliko se 7 nevyřízenými věcmi staršími dvou roků. Důvody, proč věci starší dvou let skončeny nebyly, jsou povýtce objektivní, a spočívají především v důsledcích prohlášení konkursu, procesech zjišťování procesního nástupce, předložení věci velkému senátu, ve vyčkávání výsledku řízení probíhajícího před Ústavním soudem či v položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie. Zhusta jsou tyto věci navíc spojovány s očekáváním jejich skončení v nejbližším období.

Zkrátit délku řízení, zvýšit kvantitativní výkon soudců a soustředit pozornost na vlastní rozhodování je smyslem asistentů soudců; v současné době působí u každého soudce jeden až tři a k začátku roku 2022 činil celkový počet asistentů na občanskoprávním a obchodním kolegiu 108 osob.

	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Cdo	1 568	3 893	3 875	1 586
Cul	0	10	10	0
ICdo (ICm)	138	167	147	158
Ncu	52	163	178	37
Nd	89	750	753	86
NSČR (INS)	70	209	207	72

(Přehled počtu věcí přidělených občanskoprávnímu a obchodnímu kolegiu za rok 2022)

Značný nárůst nápadu byl pozorovatelný v souvislosti s novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 404/2012 Sb., která rozšířila rozhodovací kompetence dovolacího soudu a přinesla velké množství dovolání, jejichž předmětem byly zejména procesní otázky postrádající potenciál širšího judikatorního přesahu, zřídka kdy vyžadující individuální přezkum nejvyšší soudní instancí. Řešení nežádoucího přehlčení Nejvyššího soudu, jehož posláním je primárně sjednocování judikatury v obecně platných otázkách, v momentě, kdy stál před další výzvou (výklad nových soukromoprávních předpisů), měl představovat zákon č. 296/2017 Sb., účinný od 30. 9. 2017. Tato novela občanského soudního řádu s sebou přinesla zásadní změny v přípustnosti dovolání, respektive rozšíření výluk z ní v § 238 o. s. ř. Jmenovitě byla z dovolacího přezkumu vyloučena rozhodnutí o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků, rozhodnutí, jimiž byla zamít-

nuta žádost účastníka o ustanovení zástupce, či rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (nutno dodat, že ani v jednom z těchto případů nejsou zpravidla v dovoláních předkládány právně relevantní otázky s judikatorním přesahem). Naposled zmíněnou novelou došlo rovněž k odstranění šestiměsíční lhůty k odmítnutí dovolání (§ 243c odst. 1 věta druhá o. s. ř., ve znění účinném do 29. 9. 2017). Její existence vyvolávala zvýšené úsilí o vyřizování dovolání nepřipustných, tím však komplikovala včasné řešení věcí, jež jsou naopak otevřeny věcnému posouzení a zpravidla i judikatorně významnější, mohlo-li její nedodržení mít za následek aktivování odpovědnostního režimu státu podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. z titulu nesprávného úředního postupu (jímž je i situace, v níž rozhodnutí nebylo vydáno „v zákonem stanovené lhůtě“). Aktuálně poslední (co se dovolacího řízení týče) novela občanského soudního řádu pak mezi výluky v § 238 o. s. ř. zařadila i usnesení, kterými bylo rozhodnuto o zproštění od složení zálohy nebo odejmutí zproštění od složení zálohy podle exekučního řádu (zákon č. 286/2021 Sb.).

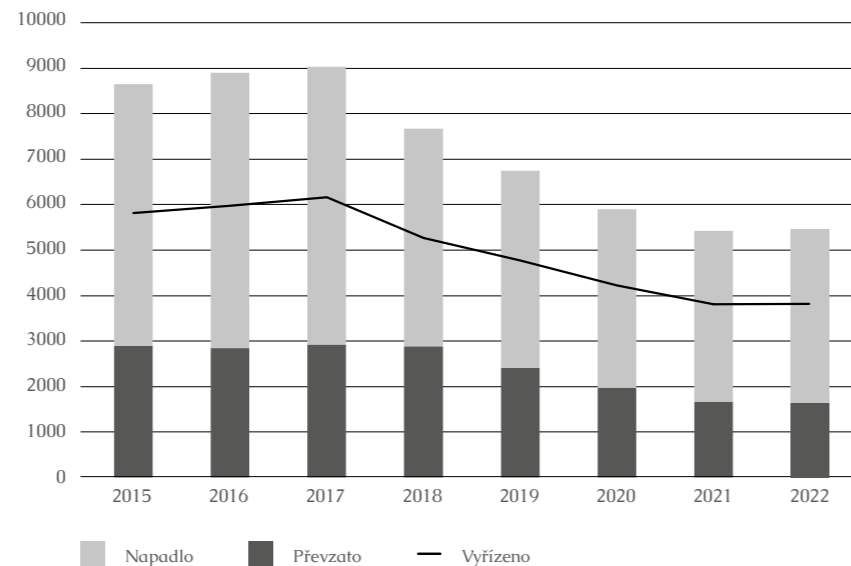
Reálné uplatnění novely občanského soudního řádu a zákona o soudních poplatcích v roce 2018 přineslo z hlediska Nejvyššího soudu žádaný obrat v dřívější tendenci (ne vždy opodstatněného) navyšování rozhodovací zátěže. Nastalé snížení nápadu následně napomohlo zkrácení dovolacího řízení na občanskoprávním a obchodním kolegiu Nejvyššího soudu a vytvoření prostoru pro větší zaměření na otázky s významným judikatorním přesahem.

Z následujícího přehledu statistických údajů (rejstřík Cdo) za období let 2015 až 2022 je patrné, že zatímco do roku 2017 se přes vynaložené úsilí a nepopíratelný pokrok dlouho nedařilo zásadním způsobem snížit zůstatek nevyřízených věcí, v letech 2018 až 2022 se situace skutečně velmi markantně změnila k lepšímu:

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	2 893	5 757	5 812	2 838
2016	2 838	6 065	5 971	2 930
2017	2 930	6 105	6 151	2 884
2018	2 884	4 784	5 264	2 404
2019	2 404	4 340	4 774	1 970
2020	1 970	3 927	4 234	1 663
2021	1 662*	3 762	3 855	1 569
2022	1 568*	3 893	3 875	1 586

(Agenda Cdo v letech 2015 – 2022)

*Z důvodu zmylnění věci napadlé v roce 2020 v agendě Cdo až v květnu 2021, došlo k dodatečné úpravě výkazu za rok 2020 v počtu vyřízených věcí – správně 1 662. Obdobně vznikla také „disproporce“ ve statistikách nevyřízených věcí za rok 2021 a převzatých k 1. 1. 2022.

Zjevnou příčinou dřívějšího negativního vývoje bylo, že se nápad dovolání významně zvyšoval; v roce 2015 dosáhl 5 757 věcí, tedy o 47 % více oproti stavu v roce 2012, a ačkoliv v roce 2015 soudci občanskoprávního a obchodního kolegia vyřídili do té doby nejvíce věcí (5 812), počet neskončených případů činil přesto značných 2 838 věcí. Podobně tomu bylo v roce 2016, kdy nápad nových věcí stoupl na 6 065, a přestože bylo vyřízeno ještě více kauz než v roce 2015 (5 971), zůstatek věcí nevyřízených stoupl o 92 věcí na 2 930. Co do roku 2017 platilo, že by

napadlo o 40 věcí více než v roce předchozím, vyřídit se podařilo ještě vyšší počet spisů, a zůstatek nevyřízených věcí tak mírně klesl – na 2 884 věcí. Teprve v roce 2018 došlo pod vlivem výše zmíněné novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 296/2017 Sb. k velmi podstatnému snížení nově napadlých věcí (4 784), což se pozitivně projevilo na počtu nevyřízených věcí, jenž k 31. 12. 2018 činil 2 404. Rok 2019 poté přinesl pokračování zmíněné tendence poklesu nápadu (4 340) i množství nevyřízených věcí (18% snížení oproti roku 2018). V roce 2020 došlo opět k poklesu nápadu (3 927), což ovlivnilo množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 663, tedy o necelých 16 % méně než k poslednímu dni roku 2019. Trend snižujícího se nápadu se nezastavil ani v roce 2021, který při počtu 3 762 nových spisů zakončil Nejvyšší soud s 1 569 nevyřízenými věcmi. V letech 2020 a 2021 došlo k poklesu nápadu i z důvodu koronavirové pandemie, která se ovšem projevila i v množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 569, tedy o necelých 6 % méně než k poslednímu dni roku 2020. Během roku 2022 se nápad spisů lehce zvýšil, napadlo o necelé 3,5 % spisů více než za rok 2021 (3 893 spisů), podařilo se vyřídit 3 875 spisů, došlo tedy k nepatrnému vzrůstu nevyřízených věcí na 1 586.

Očekávaný prudký nárůst agendy související s ukončením pandemie koronaviru a obnovením činnosti odvolacích soudů bez omezení v roce 2022 nenastal, důsledky pandemie nakažlivého onemocnění a jejího ukončení se pravděpodobně výrazněji projeví v následujících letech. Z pohledu občanskoprávního a obchodního kolegia lze nárůst sporů předvídat zejména v oblasti náhrady škody, a to jak z titulu porušení smluvních povinností, tak z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou přijímáním protiepidemických

opatření. V souvislosti s proběhnuvší pandemií Nejvyšší soud doposud rozhodoval povětšinou o dovoláních vznášejících otázky prominutí zmeškání lhůty k procesnímu úkonu dle zákona č. 191/2020 Sb., tzv. lex covid (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2076/2021, podrobněji popsane níže v kapitole 2.3.4.4.).

2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022

2. 3. 4. 1. Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná v roce 2022 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydalo občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022 níže uvedená stanoviska publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

K zastoupení nezletilého oprávněného při exekučním vymáhání jeho výživného

Na nejednotnou rozhodovací praxi soudů prvního stupně a odvolacích soudů reaguje stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. Cpjn 201/2021, publikované pod č. 1/2022 Sb. rozh. obč. Civilní kolegium v něm mimo jiné dospělo k závěru, že pokud v exekučním řízení o vymožení výživného od rodiče nezletilého dítěte – oprávněného – vznikne střet zájmů mezi druhým rodičem, který dítě

zastupuje, a dítětem, musí být nezletilému jmenován opatrovník, jenž jej zastupuje po dobu a v rozsahu, v jakém hrozí střet zájmů. Opatrovníkem dítěte je zpravidla jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí, případně advokát.

K určení nezabavitelné částky dle § 278 o. s. ř. pro rok 2022

Ve stanovisku ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cpjn 202/2022, publikovaném pod č. 2/2022 Sb. rozh. obč., se civilní kolegium Nejvyššího soudu vyslovalo k otázce stanovení nezabavitelné částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy. Soudy totiž nepostupovaly jednotně při určení, zda se nezabavitelná částka zvyšuje o částku uvedenou v ustanovení § 26a odst. 2 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb. ve znění novely provedené zákonem č. 17/2022 Sb. Civilní kolegium přisvědčilo zvýšení částky, přičemž uvedlo, že to platí i při určení nezabavitelné částky pro účely určení výše splátky (insolvenčního) dlužníka při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (§ 398 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona).

2. 3. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek v roce 2022

Odpovědnost vlastníka komunikace za závadu ve schůdnosti

V rozsudku ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1621/2020, publikovaném pod č. 27/2022 Sb. rozh. obč., velký senát civilního kolegia Nej-

vyššího soudu vyslovil, že v případě, kdy nebudou naplněny podmínky objektivní odpovědnosti vlastníka komunikace za újmu dle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, není vyloučena obecná odpovědnost vlastníka komunikace dle občanského zákoníku.

Odpovědnost poskytovatele zdravotní péče za škodu na zdraví způsobenou pacientovi

Povinností nahradit újmu na zdraví pacientovi ze strany poskytovatele zdravotní péče se zabýval velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 31 Cdo 2376/2021, publikovaném pod č. 86/2022 Sb. rozh. obč., v němž dovodil, že zavázat poskytovatele k náhradě újmy pouze na základě tzv. teorie ztráty šance, tj. bez dostatečně zřejmé příčinné souvislosti mezi jeho jednáním (či opomenutím) a škodlivým následkem, je v rozporu s ústavním pravidlem, že nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Nárok nesoběstačné poškozené osoby na náhradu za poskytování osobní péče rodinným příslušníkem

O výši náhrady náležející nesoběstačnému poškozenému za osobní péči (§ 449 odst. 1, 3 obč. zák.) poskytovanou mu rodinnými příslušníky nad rámec běžné rodinné spolupráce a solidarity rozhodoval velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 31 Cdo 1904/2021, publikovaném pod č. 48/2022 Sb. rozh. obč., přičemž uzavřel, že soud má vycházet ze zjištění o rozsahu potřebných pečovatelských úkonů, jejich časové náročnosti a z úplaty, která

by za ně byla patrně účtována pečovatelskými službami podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. a kterou nepokrývá účelově poskytovaný příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb.

Lhůta k zaplacení soudního poplatku po výzvě soudu prvního stupně

V usnesení ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 31 Cdo 1622/2021, publikovaném pod č. 75/2022 Sb. rozh. obč., se velký senát civilního kolegia Nejvyššího soudu vyjádřil k běhu lhůty na zaplacení soudního poplatku určené soudem. Vyslovil, že pokud soud prvního stupně vyzval dovolatele k úhradě soudního poplatku za dovolání ve lhůtě 15 dnů počítané od doručení usnesení (výzvy), nemá na běh této lhůty žádný vliv skutečnost, že usnesení nabylo právní moci až po uplynutí této lhůty.

2. 3. 4. 3. Vybraná rozhodnutí schválená občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2022 k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Uznání cizího rozhodnutí

Možností znovu rozhodnout o návrhu na uznání cizího rozhodnutí, o němž již bylo v minulosti rozhodnuto, se zabýval Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 1. 4. 2021, sp. zn. 20 Cdo 2432/2020, publikovaném pod č. 46/2022 Sb. rozh. obč. V něm Nejvyšší soud vyslovil názor, že novému návrhu na uznání již dříve na území České republiky uznaného cizozemského rozhodnutí brání v souladu s § 15 odst. 1 písm. c) zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, překážka věci rozsouzené.

Doručování geometrického plánu

V usnesení ze dne 13. 4. 2022, sp. zn. 20 Cdo 588/2022, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 14. 12. 2022, se Nejvyšší soud zabýval doručováním geometrického plánu. Dospěl k závěru, že rozsudek, jehož nedílnou součástí je geometrický plán vyhotovený jako originál v listinné podobě, nelze doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, neboť to jeho povaha neumožňuje.

Účinnost přijetí návrhu na uzavření smlouvy

Účinností přijetí návrhu na uzavření smlouvy v pracovněprávních vztazích se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 21 Cdo 3382/2020, publikovaném pod č. 73/2022 Sb. rozh. obč. Dospěl v něm k závěru, že účinnost přijetí návrhu na uzavření smlouvy ve smyslu ustanovení § 1745 o. z. může být dohodou stran pracovněprávního vztahu určena k jinému okamžiku než k okamžiku, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu dojde navrhovateli smlouvy. Takovým jiným okamžikem může být i okamžik podpisu písemného návrhu smlouvy (podepsaného navrhovatelem) stranou, které je návrh určen. To platí i v případě návrhu smlouvy, pro kterou zákoník práce vyžaduje písemnou formu. Nejvyšší soud dále uvedl, že k odlišnému ujednání stran o určení okamžiku účinnosti přijetí návrhu na uzavření smlouvy může dojít nejen před předložením nabídky navrhovatelem straně, které je návrh určen; návrh takového ujednání může být obsažen i v samotné nabídce.

Překážka věci rozhodnuté v řízení o žalobě na určení, že nemovité věci nejsou zatíženy zástavním právem zřízeným rozhodnutím správce daně

Vztahem rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí správce daně o zřízení zástavního práva k nemovitým věcem podané podle ustanovení § 65 a násl. s. ř. s. a řízení o žalobě na určení, že tyto nemovité věci nejsou zatíženy zástavním právem zřízeným rozhodnutím správce daně, se Nejvyšší soud zabýval ve svém usnesení ze dne 5. 11. 2021, sp. zn. **21 Cdo 1212/2021**, publikovaném pod č. 55/2022 Sb. rozh. obč. Dospěl v něm k závěru, že rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí správce daně o zřízení zástavního práva k nemovitým věcem podané podle ustanovení § 65 a násl. s. ř. s. nezakládá překážku věci rozhodnuté pro řízení o žalobě na určení, že tyto nemovité věci nejsou zatíženy zástavním právem zřízeným rozhodnutím správce daně.

Ochrana bydlení manželů nebo rodiny

Ochrana bydlení manželů nebo rodiny v domě, ve kterém se nachází rodinná domácnost manželů nebo rodiny ve smyslu ustanovení § 747 o. z. se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 16. 3. 2022, sp. zn. **21 Cdo 252/2021**, který byl přijat k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 9. 11. 2022. Nejvyšší soud v něm vyslovil názor, že uvedená ochrana se vztahuje nejen na vlastní dům jako stavbu a na pozemek, na němž se dům nachází, ale i na pozemek k domu přiléhající, tvoří-li s ním jeden funkční celek za účelem bydlení. Takovým pozemkem

může být i pozemek zajišťující přístup k domu nebo pozemek, jenž je přilehlou oplocenou zahradou.

Vypořádání společných dluhů tvořících součást společného jmění manželů

Otázkou vypořádání společných dluhů se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. **22 Cdo 753/2020**, publikovaném pod č. 23/2022 Sb. rozh. obč. Soud se v něm vyjádřil v tom smyslu, že v řízení o vypořádání společného jmění manželů má soud společné dluhy přikázat zásadně oběma manželům rovným dílem, nejsou-li tu výjimečné okolnosti odůvodňující přikázání dluhu jen jednomu z nich nebo každému z manželů v jiném než rovnodílném poměru. Je-li v řízení o vypořádání společného jmění manželů přikázán společný dluh jen jednomu z manželů, nelze zásadně druhému z nich uložit povinnost uhradit peněžitou částku v rozsahu poměrné části přikázaného dluhu.

Žaloba na ochranu vlastnického práva

Otázkou, zda se může vlastník pozemku domáhat negatorní žalobou odstranění důsledků neoprávněného zásahu do jeho vlastnického práva spočívajícího v tom, že na jeho pozemku je bez právního důvodu cizí movitá věc, a to v případě, že tuto movitou věc, která se již dříve nacházela bez právního důvodu na jiném jeho pozemku, kam ji umístil její vlastník, přemístil vlastník pozemku na jiný svůj pozemek, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. **22 Cdo 1925/2021**, publikovaném pod č. 77/2022 Sb. rozh. obč. Vysvětlil, že

vlastníku pozemku, na kterém je bez právního důvodu umístěna cizí věc, nelze odepřít ochranu podle § 1042 o. z. jen proto, že věc přemístil, třeba i na jiný svůj pozemek, aniž byly splněny podmínky svépomoci dle § 14 odst. 1 o. z., měl-li k tomu rozumné důvody. Ty mohou být hospodářské (umístění věci na určitém místě brání hospodářskému využití pozemku), nebo i jiné (např. věc tak, jak je umístěna, pozemek hyzdí).

Určení běžné tržní ceny ve smyslu čl. 23 Úmluvy CMR

Otázkou určení běžné tržní ceny zásilky ve sporech o náhradu škody vzniklé při přepravě, která podléhá úpravě CMR, se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. **23 Cdo 1628/2020**, publikovaném pod č. 52/2022 Sb. rozh. obč. Soud se v něm vyjádřil v tom smyslu, že běžnou tržní cenou ve smyslu čl. 23 odst. 2 Úmluvy CMR je cena vzniklá v důsledku působení běžných tržních mechanismů. Za takovou cenu lze zásadně považovat kupní cenu, na které se dohodl prodávající s kupujícím. Nelze-li běžnou tržní cenu zásilky určit uvedeným způsobem, vypočte soud náhradu z obecné hodnoty zboží stejné povahy a jakosti v místě a době převzetí zásilky k přepravě.

Kolize práv z vadného plnění a práv z omylu a vypořádání vzájemných plnění

Otázkou kolize práv z vadného plnění a práv z omylu se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. **23 Cdo 2042/2020**, který byl přijat k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne

9. 11. 2022, a dovodil, že kupující se může úspěšně dovolat námitky relativní neplatnosti pro omyl o rozhodující okolnosti spočívající ve sjednaných vlastnostech předmětu koupě bez ohledu na to, zda mu posléze bylo poskytnuto vadné plnění (předmět koupě) a vznikla mu i práva z vadného plnění. Současně zdůraznil, že při uplatnění práva na vrácení plnění z neplatné smlouvy žalobce nemusí v žalobě vyjadřovat vzájemnou podmíněnost plnění. Skutečnost, zda žalobou uplatněné právo na vrácení plnění je podmíněno restituční povinností žalobce, prověří soud pouze k námitce žalovaného a v případě její důvodnosti vyjádří vzájemnost ve výroku rozhodnutí. Tam, kde si strany mají navzájem vracet peněžité plnění nebo peněžitou náhradu, soud žalobci přízná pouze nárok na vrácení částky, o kterou peněžité plnění poskytnuté žalobcem žalovanému (peněžité náhrada) přesahuje peněžité plnění (peněžitou náhradu) poskytnuté žalovaným žalobci.

Právní domněnky a fikce ve smlouvách

Nejvyšší soud rozhodoval v otázce platnosti ujednání stran smlouvy, užijí-li ve smlouvě slovní výrazy, které v právních normách obvykle vyjadřují právní domněnky či právní fikce (např. „považuje se“, „má se za“, „platí, že“ apod.). V rozsudku ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. **23 Cdo 1001/2021**, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 14. 12. 2022, dovodil, že užijí-li strany smlouvy pro vyjádření určitého jimi předvídaného následku slovní výrazy, které v právních normách obvykle vyjadřují právní domněnky či právní fikce (např. „považuje se“, „má se za“, „platí, že“), není takové smluvní ujednání pouze z tohoto

důvodu neplatné. Při posouzení, zdali takové ujednání je v rozporu se zákonným zákazem nebo se přičí dobrým mravům, je třeba v každém jednotlivém případě zkoumat, co je obsahem daného ujednání. Současně je třeba hodnotit i právní postavení stran, v jakém ujednání uzavřely. K těmto obecným závěrům Nejvyšší soud dospěl na konkrétním případě dohody dvou podnikatelů při jejich podnikatelské činnosti o tom, že „dílo se považuje za předané, nedostaví-li se objednatel bezdůvodně a opakovaně (nejméně 2x) k přejímce díla“, směřující ke smluvní úpravě podmínek předání díla jako jednoho z předpokladů vzniku práva zhotovitele na zaplacení ceny díla. Taková dohoda stran není právní úpravou občanského zákoníku sama o sobě zakázána, ani se bez dalšího nepřičí dobrým mravům.

Návaznost zápisů v katastru nemovitostí

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. **24 Cdo 2728/2020**, publikovaném pod č. 80/2022 Sb. rozh. obč., je řečeno, že návaznost navrhovaného vkladu na dosavadní zápisy v katastru není dána, byl-li návrh na povolení vkladu podle darovací smlouvy ve prospěch obdarovaného (jednoho z dědiců), kterou uzavřel se zůstavitelem jako dárce, podán až poté, co nabylo právní moci usnesení potvrzující nabytí dědictví na základě dědických podílů dědicům, na jehož základě byl zapsán vklad darovaného spoluvlastnického práva k nemovitostem ve prospěch dědiců s právními účinky předcházejícími podání návrhu na povolení vkladu podle darovací smlouvy.

Dědická nezpůsobilost

Dědickou nezpůsobilostí ve smyslu ustanovení § 1481 o. z. se zabýval Nejvyšší soud v usnesení ze dne 16. 6. 2021, sp. zn. **24 Cdo 106/2021**, publikovaném pod č. 47/2022 Sb. rozh. obč. Uzavřel, že pro závěr o dědické nezpůsobilosti je rozhodující, zda soud v řízení o pozůstalosti dospěje k závěru, že dědicem spáchaný čin (např. účast na sebevraždě zůstavitele podle § 144 tr. zákoníku) směřuje proti zůstaviteli; nepostačí pravomocný rozsudek soudu v trestním řízení určující, že šlo o úmyslný trestný čin spáchaný dědicem.

Stanovení výše náhrady za ztížení společenského uplatnění

V rozsudku ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. **25 Cdo 1361/2021**, publikovaném pod č. 90/2022 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud vyslovil, že při stanovení výše náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění je výklad § 2958 o. z. založený na nezávazné pomůcce, označené též jako Metodika k náhradě nemajetkové újmy na zdraví, způsobilým a vhodným přístupem k naplnění zákonného principu slušnosti (§ 2958 věta druhá o. z.) i požadavku legitimního očekávání (§ 13 o. z.). Soud k objektivizaci a medicínské klasifikaci trvalých zdravotních následků na základě posudku znalce z oboru zdravotnictví, odvětví hodnocení míry bolesti a funkčních schopností při újmách na zdraví, zjistí procento, v němž je poškozený vyřazen ze zapojení do životních činností definovaných v upravené Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností, disability a zdraví. Tímto procentem ze 400násobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním

hospodářství za rok, předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného, soud vyjádří objektivizovanou náhradu za ztížení společenského uplatnění, kterou do výsledné podoby upraví zvýšením či snížením (modifikace) podle konkrétních okolností případu a poměrů poškozeného tím, že zohlední zejména jeho věk, intenzitu předchozího zapojení do společenských aktivit či okolnosti vyjmenované v § 2957 o. z.

Stanovení výše bolestného

Na předchozí rozhodnutí navázal Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 24. 2. 2022, sp. zn. **25 Cdo 2207/2020**, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 9. 11. 2022. V něm dospěl k závěru, že k objektivizaci bolestného soud zjistí bodové hodnocení bolesti stanovené podle části B Metodiky. Pro určení výše náhrady výsledný bodový součet vynásobí částkou odpovídající hodnotě jednoho bodu, která činí jedno procento zmíněné průměrné mzdy za kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikl nárok (vznikla bolest). Tím soud vyčíslí základní náhradu, kterou musí rovněž modifikovat podle konkrétních okolností případu s využitím zákonem stanovených (§ 2957 o. z.) a soudní praxí dovozených hledisek

Odpovědnost za újmu způsobenou zaměstnancem

Najít východisko z nejasné dikce § 2914 o. z. o odpovědnosti za újmu způsobenou pomocnou osobou se Nejvyšší soud pokusil v rozsud-

ku ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. **25 Cdo 1029/2021**, publikovaném pod č. 51/2022 Sb. rozh. obč., v němž prozatím pro okruh pomocníků z řad zaměstnanců dovedl, že újmu, kterou způsobil z nedbalosti zaměstnanec třetí osobě při pracovní činnosti vykonávané pro zaměstnavatele jsa vázán jeho pokyny, je povinen nahradit výlučně zaměstnavatel.

Vypořádání společného bydlení manželů po rozvodu manželství

Otázkami vypořádání společného bydlení manželů po rozvodu manželství se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. **26 Cdo 1040/2021**, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 9. 11. 2022, a dospěl k závěru, že samostatná úprava vypořádání společného jmění manželů (§ 736 a násl. o. z.) a samostatná úprava zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví (§ 1140 a násl. o. z.) použití § 768 o. z. neumožňuje.

Právní povaha zálohy na podíl na zisku

Vyčerpávající výklad o právní povaze zálohy na podíl na zisku (a procesu přijetí rozhodnutí o její výplatě), jakož i objasnění pojmu „dosta-tek prostředků“ podle § 40 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), přináší rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. **27 Cdo 3330/2020**, přijatý k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 9. 11. 2022. Podle závěrů Nejvyššího soudu platí, že nastanou-li zákonem (popř. i stano-

vami) předvídané předpoklady, vzniká akcionářům právo na poskytnutí zálohy na podíl na zisku, představující pohledávku akcionáře za společnostmi a jí odpovídající povinnost společnosti zálohu vyplatit.

Pravomocné rozhodnutí soudu o rozdělení náhradního pozemku v restituční věci

Výlukou ze zákonné podmínky vydání rozhodnutí stavebního úřadu o dělení nebo scelování pozemku vyplývající z ustanovení § 76 odst. 1, § 77 písm. d) a § 82 odst. 1 stavebního zákona se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. **28 Cdo 509/2021**, publikovaném pod číslem 13/2022 Sb. rozh. obč. Vyjádřil v něm závěr, že rozhodnutím podle zvláštního právního předpisu ve smyslu ustanovení § 82 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., k jehož vydání se nevyžaduje rozhodnutí stavebního úřadu o rozdělení pozemku, se rozumí i pravomocný rozsudek soudu o nahrazení projevu vůle povinné osoby uzavřít s oprávněnou osobou podle ustanovení § 11a odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. smlouvu o bezúplatném převodu náhradního pozemku v situaci, kdy tento pozemek sice není vhodný k vydání oprávněné osobě v celé své výměře, ale jeho převoditelnost je dána k části oddělené geometrickým plánem, jenž se stává nedílnou součástí rozsudku.

Nadužívání spoluvlastnického podílu přenecháním celé věci do užívání jinému

Situací, kdy jeden ze spoluvlastníků nemovité věci bez dohody s ostatními spoluvlastníky, bez rozhodnutí většinového spoluvlastníka, ane-

bo bez rozhodnutí soudu, přenechá do užívání jinému celou věc, a tím nadužívá vlastní spoluvlastnický podíl, se zabýval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 23. 6. 2021, sp. zn. **28 Cdo 1519/2021**, publikovaném pod č. 25/2022 Sb. rozh. obč. Vyslovil, že bezdůvodného obohacení se dotčený spoluvlastník může domáhat i na uživateli věci, který nebyl se zřetelem ke všem okolnostem případu objektivně důvodně přesvědčen o tom, že spoluvlastník, jenž mu umožnil užívání celé věci, byl k takovému nakládání s věcí oprávněn.

Povinnost mlčenlivosti advokáta při uplatnění pohledávek vůči klientovi v insolvenčním řízení

Povinností mlčenlivosti advokáta, který uplatňuje svou pohledávku v insolvenčním řízení vedeném na majetek jeho klienta, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 31. 1. 2022, sen. zn. **29 ICdo 12/2020**, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 12. 10. 2022. V něm vysvětlil, že v rozsahu nezbytném pro řízení o odpůrčí žalobě, kterou se insolvenční správce domáhá vůči advokátu určení neúčinnosti právního jednání, jímž mu insolvenční dlužník (klient nebo jeho právní nástupce) uhradil pohledávku z titulu odměny za zastupování a za poskytnuté právní rady a služby, a (současně) zaplacení (vrácení) poskytnutého plnění do majetkové podstaty, není advokát vázán povinností mlčenlivosti; ve smyslu ustanovení § 21 odst. 4 zákona o advokacii se takový spor považuje za spor (o úhradu palmáře) mezi advokátem a klientem nebo právním nástupcem klienta.

Uplatnění náhrady nemajetkové újmy v penězích v insolvenčním řízení

Uplatněním náhrady nemajetkové újmy v penězích v insolvenčním řízení, respektive překážkami kladenými uplatnění takového nároku před obecnými soudy, se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 30. 9. 2021, sp. zn. **29 Cdo 1745/2021**, publikovaném pod číslem 63/2022 Sb. rozh. obč. V něm vysvětlil, že došlo-li k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv, od něž poškozený odvozuje právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích, před rozhodnutím o úpadku osoby za takový zásah odpovědné (nejpozději však před uplynutím propadné lhůty k přihlášení pohledávek vymezené rozhodnutím o úpadku), je náhrada nemajetkové újmy v penězích pohledávkou, která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou a pro kterou platí omezení uvedené v § 109 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

Nedostatek způsobilosti žalobce být účastníkem řízení

Otázkou zhojení nedostatku způsobilosti žalobce být účastníkem řízení v den jeho zahájení se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. **30 Cdo 207/2021**, publikovaném pod č. 1/2022 Sb. rozh. obč. Vyslovil, že tento nedostatek vede vždy k zastavení řízení a nemůže být zhojen cestou tzv. neodkladného úkonu za zemřelého. Jednání zmocněnce v takovém případě musí být činěno již jménem právních nástupců zůstavitele.

Příčinná souvislost v případě újmy na zdraví nebo úmrtí osoby, jež byla zadržena a umístěna do policejní cely

Příčinnou souvislostí v případě újmy na zdraví nebo úmrtí osoby, jež byla zadržena a umístěna do policejní cely, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. **30 Cdo 883/2021**, publikovaném pod č. 85/2022 Sb. rozh. obč. Nejvyšší soud uzavřel, že dojde-li k porušení právních norem stanovených na ochranu života a zdraví osoby, jež byla zadržena a umístěna do policejní cely, je zpravidla dána příčinná souvislost mezi tímto porušením a újmou na zdraví nebo úmrtím dané osoby, leda by bylo prokázáno, že by k poškození jejího zdraví nebo jejímu úmrtí došlo i tehdy, kdyby uvedené porušení nenastalo.

Neúměrné zkrácení

V rozsudku ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. **33 Cdo 42/2021**, přijatém k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu dne 9. 11. 2022, Nejvyšší soud uzavřel, že v poměrech současné právní úpravy (§ 1793 o. z.), která nestanoví žádnou konkrétní hranici představující neúměrné zkrácení (laesio enormis), lze za výchozí pravidlo považovat zákaz zkrácení přes polovic. Hrubým nepoměrem vzájemných plnění bude tedy hranice přibližně do poloviny vzájemných plnění, od níž se soud odchýlí jen tehdy, budou-li pro to zvláštní důvody.

2. 3. 4. 4. Některá další vybraná rozhodnutí přijatá senáty občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022

Návrh na zastavení exekuce v souvislosti s osvobozením dlužníka od placení pohledávek

Splněním předpokladů pro zastavení exekuce v souvislosti s osvobozením povinného ve smyslu § 414 a 415 ins. zák. se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 16. 2. 2022, sp. zn. **20 Cdo 84/2022**. Vyslovil názor, že osvobození podle § 414 a § 415 ins. zák. se ve smyslu § 416 odst. 1 ins. zák. nevztahuje na jednání dlužníka, jehož následkem došlo ke smrti poškozeného, jestliže toto jednání bylo pravomocným rozsudkem trestního soudu vyhodnoceno jako jednočinný souběh trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti s následkem smrti poškozeného podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. s úmyslným trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

Peněžitá náhrada v případě odstoupení od úplatné smlouvy

V rozsudku ze dne 16. 8. 2022, sp. zn. **23 Cdo 1311/2022**, se Nejvyšší soud zabýval výkladem ustanovení § 3002 odst. 2 o. z. Dospěl k závěru, že tato norma se vztahuje i na případy smluv zrušených na základě zákonného ustanovení. Toto ustanovení se však neaplikuje v případě přibližně současného plnění smluvních stran.

Uveřejnění textu sdělení zastupitele v regionálním periodiku

V rozsudku ze dne 29. 6. 2022, sp. zn. **25 Cdo 1041/2021**, Nejvyšší soud řešil otázku, zda je vydavatel regionálního periodika povinen uveřejnit celý text sdělení zastupitele nebo je oprávněn je redakčně upravit (zkrátit) a zda vydavatel splní povinnosti podle § 4a a 11a zákona č. 46/2000 Sb., tiskového zákona, ve znění zákona č. 305/2013 Sb., uveřejní-li v tisku zkrácenou verzi sdělení či doplňující informace při současném uveřejnění celého textu na internetu, které dosud nebyly v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešeny. Uzavřel, že z poslední věty § 11a odst. 1 tiskového zákona vyplývá jednoznačně, že vydavatel splní povinnost uveřejnit doplňující informaci jejím uveřejněním v regionálním periodickém tisku územního samosprávného celku, ve kterém neuveřejnil (nebo uveřejnil neúplně) sdělení zastupitele. Požaduje-li zastupitel uveřejnění sdělení v tiskové verzi periodika, je vydavatel povinen uveřejnit sdělení, případně pak doplňující informaci právě v dané tiskové verzi periodika. Uložení doplňující informace v plném znění na internetovou stránku městské části není jeho uveřejněním v regionálním periodiku vydávaném městskou částí, a to ani za současného otištění vydavatelem podstatně zkrácené verze doplňující informace v daném periodiku.

Zastupování vlastníků jednotek společenstvím vlastníků jednotek při uplatňování vad jednotky

Kdo a v jakém rozsahu je oprávněn uplatnit vady v domě rozděleném na jednotky (v bytovém spoluvlastnictví), v němž vzniklo společenství vlastníků, rozebírá usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2022,

sen. zn. **26 ICdo 28/2022**. Řeší v praxi spornou otázku zastupování vlastníků jednotek při uplatňování vad jednotky, a to jak vad na společných částech domu a pozemku, tak v samotném bytě (či nebytovém prostoru), a odůvodňuje, proč při uplatňování práv, které vznikly vlastníkům jednotek vadou jednotky, jedná SVJ podle § 1196 odst. 2 o. z. jako nepřímý zástupce vlastníků jednotek vlastním jménem.

Prominutí zmeškání (propadné) lhůty za analogického použití § 2 lex COVID

Otázku, zda soud může prominout zmeškání (propadné) lhůty pro zaplacení soudního poplatku analogickým použitím § 2 zákona č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (dále jen „lex COVID“), Nejvyšší soud vyřešil v usnesení ze dne 24. 8. 2022, sp. zn. **27 Cdo 2076/2021**. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud vysvětluje, že smyslem úpravy lex COVID bylo umožnit prominout zmeškání i těch lhůt, u nichž to podle obecné úpravy (za „normálního“ stavu) není možné, jestliže jejich zmeškání bylo způsobeno mimořádným opatřením při epidemii, jež účastníkovi nebo jeho zástupci znemožňovalo nebo podstatně ztěžovalo učinit úkon včas (ve lhůtě).

Podřízenost veřejnoprávních pohledávek při oddlužení

Podřízeností veřejnoprávních pohledávek při oddlužení se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 28. 4. 2022, sen. zn. **29 ICdo 73/2020**.

Tam uzavřel, že úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů a smluvní pokuta sjednaná pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, není-li taková smluvní pokuta dluhem z podnikání, jsou ve výši, ve které v souhrnu převyšují výši jistiny přihlášené pohledávky k okamžiku jejího vzniku podřízenými pohledávkami ve smyslu ustanovení § 172 odst. 2 věty druhé insolvenčního zákona i tehdy, jde-li o příslušenství nebo o smluvní pokutu vzešlé z prodlení s úhradou veřejnoprávní pohledávky, včetně pohledávky z titulu dluhu na pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Dodal dále, že předmětná úprava se týká jen v ní pojmenovaných druhů příslušenství (a smluvní pokuty), takže penále za nezaplacení pojistného na veřejné zdravotní pojištění není podřízenou pohledávkou ve smyslu ustanovení § 172 odst. 2 věty druhé insolvenčního zákona.

Účastník řízení ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. v případě posuzovaného správního řízení

Otázkou, koho lze považovat za účastníka řízení ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 10. 8. 2022, sp. zn. **30 Cdo 1339/2022**. Dospěl k závěru, že za účastníka řízení je třeba považovat i osobu, která sice nemohla být účastníkem správního řízení, v němž bylo nezákonné rozhodnutí vydáno, neboť jí zákonná úprava postavení účastníka řízení nepřiznává, ale byla žalobcem v řízení před správním soudem o žalobě podle § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., v němž bylo dané správní rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno.

2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022

2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Trestní kolegium Nejvyššího soudu (dále též jen „trestní kolegium“) bylo v roce 2022 složeno z předsedy kolegia a dalších dvaadvaceti soudců; kromě toho zde působili také dva soudci dočasně přidělení. Soudci trestního kolegia jsou zařazeni do sedmi rozhodujících senátů, které tvoří sedm soudních oddělení. Dále zde působí velký senát trestního kolegia, evidenční senát a zvláštní senát pro odvolání proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu.

Jednotlivé trestní věci přiděluje do zmíněných rozhodujících sedmi senátů (dále uváděné jen jako „senáty“) předseda trestního kolegia na podkladě pravidel, která obsahuje rozvrh práce Nejvyššího soudu. V rámci senátu přiděluje věc konkrétnímu soudci řídící předseda senátu, a to rovněž podle pravidel vyplývajících z rozvrhu práce, v nichž se kombinuje princip specializace některých senátů s principem pravidelné rotace. V trestním kolegiu pracují tři specializované senáty – jeden (č. 8) se zabývá případy projednávanými podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, druhý (č. 5) je specializován na část hospodářské a majetkové kriminality a třetí (č. 11) na drogovou kriminalitu a případy týkající se mezinárod-

ní justiční spolupráce v trestních věcech. Každý z těchto senátů však rozhoduje v určitém rozsahu i v trestních věcech nepatřících do jejich specializace. Senáty trestního kolegia rozhodují většinou v neveřejném zasedání, tj. bez účasti obviněného, obhájce a státního zástupce, a pouze v některých případech ve veřejném zasedání, u něhož je umožněna účast dotčeným stranám trestního řízení. Mimo rozhodovací činnosti v tříčlenných senátech na trestním úseku působí také velký senát trestního kolegia, v němž je zařazeno devět soudců, a to tak, aby v něm byl zastoupen alespoň jeden člen z každého tříčlenného senátu.

Klíčovým úkolem Nejvyššího soudu je, aby sjednocoval rozhodovací činnost soudů nižších stupňů. Realizace tohoto úkolu na trestním úseku je svěřena trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu. K naplnění uvedeného poslání poskytuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, Nejvyššímu soudu několik nástrojů. Především je to samotné rozhodování o mimořádných opravných prostředcích v tříčlenných senátech trestního kolegia, dále rozhodování ve velkém senátu trestního kolegia, zaujímání stanovisek trestního kolegia a konečně i vydávání Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a zařazování rozhodnutí do ní.

2. 4. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Nejvyšší soud představuje vrcholný orgán obecných soudů České republiky (čl. 92 Ústavy České republiky). Proto mu přísluší právo rozhodovat o nejvýznamnějších mimořádných opravných prostředcích, kterými jsou v trestním řízení dovolání a stížnost pro porušení zákona.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jímž lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé (§ 265a tr. ř.), ale jen s odkazem na některý z dovolacích důvodů taxativně vyjmenovaných v ustanoveních § 265b odst. 1 a 2 tr. ř. Předmětem dovolacího řízení není skutkový přezkum obecně, ale pouze posuzování určitých hmotně právních a procesních otázek v napadeném rozhodnutí nebo v řízení mu předcházejícím, a to včetně některých zásadních otázek týkajících se dokazování. Dovolání je oprávněn podat jednak nejvyšší státní zástupce a příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce – pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a jednak obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně týká. Dovolání v neprospěch obviněného nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. Obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce; podání obviněného učiněné jinak než prostřednictvím obhájce se nepovažuje za dovolání, ale podle jeho obsahu se s ním případně naloží jinak. Dovolání je nutné podat u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení opisu rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání. Předseda senátu soudu prvního stupně doručí opis dovolání obviněného nejvyššímu státnímu zástupci a opis dovolání nejvyššího státního zástupce obhájci obviněného a obviněnému s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání dovolacího soudu. Jakmile uplyne lhůta k podání dovolání všem oprávněným osobám, soud prvního stupně předloží spisy Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud odmítne dovolání z důvodů taxativně stanovených v § 265i

odst. 1 tr. ř., zejména nejsou-li splněny některé formální podmínky, je-li dovolání podáno z jiného než stanoveného dovolacího důvodu, nebo opakuje-li dovolatel v dovolání ty námitky, s nimiž se zcela a věcně správně vypořádaly již soudy nižších stupňů, přičemž v odůvodnění usnesení o odmítnutí Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí dovolání poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí. Nejvyšší soud po provedeném přezkumu zamítne podané dovolání, pokud shledá, že není důvodné (§ 265j tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud neodmítne ani nezamítne podané dovolání, přezkoumá napadené rozhodnutí i řízení mu předcházející, a to jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání. Po přezkoumání Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, shledá-li, že je dovolání důvodné. Pokud po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci nové rozhodnutí, Nejvyšší soud přikáže zpravidla soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265k tr. ř.). Soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Nejvyšší soud však může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned rozhodnout ve věci rozsudkem, nebrání-li tomu stanovené překážky (§ 265m tr. ř.).

Dalším mimořádným opravným prostředkem, který Nejvyšší soud projednává, je stížnost pro porušení zákona (dále též jen „SPZ“). Tento mi-

možný opravný prostředek je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon, nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, nebo jestliže uložený trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele, popřípadě jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 1, 2 tr. ř.). Stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného proti pravomocnému rozhodnutí soudu nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. V případě SPZ podané nikoli ve prospěch obviněného a po zjištění, že zákon byl porušen, ale nikoli v neprospěch obviněného, lze dosáhnout pouze tzv. akademického výroku, není však možné zrušit napadené rozhodnutí nebo řízení mu předcházející, kterým byl porušen zákon. Nejvyšší soud zamítne SPZ, pokud není přípustná nebo není-li důvodná (§ 268 odst. 1 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud shledá, že zákon byl porušen, vysloví tento závěr rozsudkem (§ 268 odst. 2 tr. ř.). Pokud byl zákon porušen v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a pokud jej lze oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok (§ 269 tr. ř.). Jestliže po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci rozhodnutí nové, přikáže Nejvyšší soud zpravidla orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Orgán, jemuž byla věc přikázána, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 270 tr. ř.). Nejvyšší soud může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám rozhodnout ve věci, pokud je možné

učinít rozhodnutí na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozhodnutí správně zjištěn (§ 271 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 273 tr. ř.).

2. 4. 1. 2. Agendy trestního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu jsou níže uvedenými zákonnými normami zmocněni, aby v senátech, převážně složených z předsedy senátu a dvou soudců, rozhodovali v těchto agendách:

Tdo

– rozhodování o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím soudů druhého stupně ve věci samé (§ 265a a násl. tr. ř.);

Tcu

– rozhodování o návrzích na zaznamenání údajů o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů (§ 4 odst. 2, 3, 4 a § 4a odst. 3 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů),

– rozhodování o návrzích podle zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (např. o návrhu Ministerstva spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí o vynětí vydávané osoby z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 89 odst. 2 citovaného zákona, o návrhu na rozhodnutí o tom, zda je vydávaná osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním

řízení podle § 92 odst. 6 a § 95 odst. 2 citovaného zákona, o návrhu ministra spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí o přípustnosti vydání osoby k trestnímu stíhání do cizího státu podle § 95 odst. 5, 6 citovaného zákona, o návrhu na rozhodnutí o tom, zda je osoba, vůči níž směřuje uznávané cizozemské rozhodnutí, vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 120 odst. 5 citovaného zákona, o návrhu ministra spravedlnosti na přezkoumání rozhodnutí soudu o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody podle § 128 odst. 1 citovaného zákona, o návrhu na vzetí předávané osoby do průvozní vazby po dobu průvozu územím České republiky podle § 143 odst. 4 citovaného zákona, o odmítnutí předání informace utajované podle zákona o ochraně utajovaných informací mezinárodnímu soudu podle § 158 odst. 1, 2 citovaného zákona atd.),

– rozhodování o návrzích na rozhodnutí, zda je určitá osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, vznikne-li o tom pochybnost (§ 10 odst. 2 tr. ř.);

Tz

– rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, podaných ministrem spravedlnosti proti rozhodnutím státních zástupců a soudů v řízení konaném podle trestního řádu (§ 266 a násl. tr. ř.);

Td

– rozhodování sporů o příslušnost mezi soudy nižších stupňů, je-li ve vztahu k nim Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem (§ 24 tr. ř.),

– rozhodování o návrzích na odnětí a přikázání věci, je-li Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem dotčeným soudům (§ 25 tr. ř.),

– rozhodování o návrzích na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování ve věci (§ 31 tr. ř.);

Tvo

– rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím vrchních soudů o prodloužení vazby podle § 74 tr. ř. a proti dalším rozhodnutím vrchních soudů, pokud rozhodovaly v postavení soudu prvního stupně (např. o stížnostech proti rozhodnutím o vyloučení soudců vrchních soudů z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 a § 31 tr. ř.);

Tul

– rozhodování o návrzích na určení lhůty k provedení procesního úkonu (§ 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů);

Zp

– rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu (§ 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů);

Pzo

– rozhodování o návrzích na přezkum zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l až § 314n tr. ř.).

2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu

Ke sjednocení rozhodovací praxe nižších soudů dochází především vydáváním rozhodnutí v rámci řízení o výše uplatňovaných mimořádných opravných prostředcích v konkrétních trestních věcech, přičemž ve svých rozhodnutích Nejvyšší soud vysloví závazný právní názor, kterým je soud nižšího stupně nebo jiný orgán činný v trestním řízení vázán a jímž se případně řídí tyto orgány v jiných skutkově a právně obdobných věcech. O dovoláních a stížnostech pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud zpravidla v tříčlenných senátech složených z předsedy senátu a dalších dvou profesionálních soudců, nejde-li o výjimky, kdy rozhoduje velký senát trestního kolegia.

Velkému senátu trestního kolegia je věc postoupena v případě, že tříčlenný senát při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již vyjádřeného v některém dřívějším rozhodnutí Nejvyššího soudu, přičemž svůj odlišný právní názor tento senát odůvodní (§ 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů).

Velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu je třeba uvedeným postupem předložit věc zejména tehdy, týká-li se sporná otázka hmotného práva. Jde-li o právní názor o procesním právu, může tříčlenný senát postoupit věc velkému senátu trestního kolegia pouze tehdy, pokud jednomyslně (hlasy všech členů senátu) dospěl k závěru, že řešená

procesní otázka má po právní stránce zásadní význam. Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia však nepřichází v úvahu tehdy, byla-li sporná otázka již vyřešena stanoviskem trestního kolegia nebo pléna Nejvyššího soudu. Velký senát trestního kolegia rozhoduje vždy v merituu věci, tj. o podaném mimořádném opravném prostředku, pokud výjimečně nedospěje k závěru, že zde nebyl důvod k postoupení věci velkému senátu kolegia, přičemž v takovém případě usnesením bez meritorního rozhodnutí o podaném opravném prostředku vrátí věc senátu, který mu ji (nedůvodně) předložil. Je otázkou, zda by uvedená praxe měla zůstat zachována. Alternativou k ní je totiž názor, že by velký senát trestního kolegia měl rozhodnout pouze o řešení aktuálně předložené právní otázky a následně by v souladu s tím v merituu rozhodl příslušný tříčlenný senát, kterému byla původně přidělena projednávaná věc.

Velkému senátu trestního kolegia nebyla v roce 2022 předložena k rozhodnutí žádná věc, ale k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek bylo schváleno jedno usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu učiněné ještě v roce 2021 (viz níže).

Všechna rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, stejně jako všechna rozhodnutí tříčlenných senátů, se publikují v anonymizované podobě na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, což rovněž přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe v trestních věcech.

V trestním kolegiu Nejvyššího soudu působí taktéž evidenční senát, který je složen z jeho předsedy a dalších osmi soudců trestního kole-

gia. Na jeho zasedáních se projednávají návrhy těch rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu a rozhodnutí soudů nižších stupňů v trestních věcech, jež byla doporučena k zobecnění a k tomu, aby byla zařazena na zasedání trestního kolegia ke schválení pro uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Evidenční senát rozhoduje, která z jím projednávaných rozhodnutí budou postoupena do dalšího schvalovacího procesu, tj. zaslána k připomínkám příslušným orgánům a institucím a poté předložena na zasedání trestního kolegia. K návrhu předsedy trestního kolegia nebo předsedy evidenčního senátu projednává evidenční senát trestního kolegia i další materiály, zejména podněty k zaujetí stanoviska trestního kolegia k rozhodovací činnosti soudů a návrhy takových stanovisek. V roce 2022 se konalo celkem sedm zasedání evidenčního senátu trestního kolegia, na kterých bylo projednáno (někdy opakovaně) asi 90 rozhodnutí Nejvyššího soudu a soudů nižších stupňů, 2 návrhy stanovisek a některé další materiály a podněty.

K publikaci rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců trestního kolegia. V roce 2022 se uskutečnilo celkem šest zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu, na kterých bylo projednáno celkem 64 předložených rozhodnutí (některá opětovně), z nichž trestní kolegium schválilo k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek celkem 43 rozhodnutí. Dále byly projednány dva návrhy na zaujetí stanoviska trestního kolegia a z nich byl zatím schválen jeden.

Zaujímání stanovisek trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona

č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů) je dalším významným nástrojem ke sjednocování praxe soudů nižších stupňů či jiných orgánů činných v trestním řízení. Projednání stanoviska v trestním kolegiu předchází zpracování jeho návrhu pověřeným členem (resp. pověřenými členy pracovní skupiny) trestního kolegia a dále následuje připomínkové řízení, v rámci kterého se k návrhu stanoviska vyjadřují připomínková místa, jimiž jsou krajské a vrchní soudy (Městský soud v Praze), Nejvyšší státní zastupitelství, právnické fakulty univerzit, Česká advokátní komora, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Institut kriminologie a sociální prevence a případně podle povahy a významu řešených otázek i další orgány či instituce. Poté se návrh stanoviska projednává a schvaluje na zasedání trestního kolegia, které je usnášeníschopné, pokud se na něm zúčastní dvoutřetinová většina všech členů trestního kolegia Nejvyššího soudu. K přijetí stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu a k jeho následné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek je nezbytný souhlas nadpoloviční většiny všech členů trestního kolegia.

Každé schválené stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Agenda	Převzato	Nově napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Tdo	147	1 207	1 214	140
Tcu	33	254	279	8
Tz	25	136	150	11
Td	1	84	81	4
Tvo	2	20	22	0
Tul	1	0	1	0
Zp	0	0	0	0
Pzo	0	19	18	1

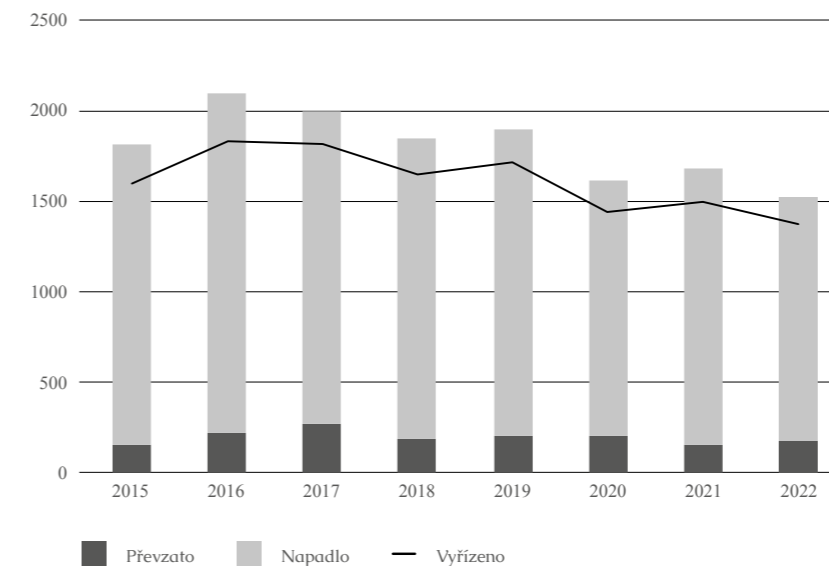
(Přehled počtu věcí přidělených trestnímu kolegiu za rok 2022)

Úvodní tabulka představuje přehled o rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022 ve všech jeho agendách. První sloupec přitom ukazuje, kolik věcí v každé konkrétní agendě bylo k rozhodnutí přesunuto z předchozího roku 2021. Analogicky pak také sloupec poslední uvádí počty věcí, které nebyly vyřízeny do 31. 12. 2022.

Následující tabulka a na ni navazující graf pak sledují vývoj statistik trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém období.

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	159	1 662	1 597	224
2016	224	1 877	1 829	272
2017	272	1 722	1 815	179
2018	179	1 676	1 651	204
2019	204	1 699	1 706	197
2020	197	1 410	1 443	158
2021	158	1 519	1 505	172
2022	172	1 343	1 364	151

(Součet agendy Tdo a Tz v letech 2015–2022)

Graf znázorňuje statistický vývoj počtu předložených věcí ve všech agendách trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém horizontu let 2015 až 2022. Je z něj patrný poměrně setrvalý stav celkového počtu převzatých věcí, avšak zároveň tento graf dokládá, že v letech 2016 až 2017 bylo předloženo k vyřízení trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu nejvíce podání za celé sledované období, v roce 2018 se situace mírně zklidnila. V letech 2020 až 2022 je patrný určitý pokles celkového počtu předložených i vyřízených věcí. Je třeba si uvědomit, že graf

sčítá veškeré agendy, přičemž složitost, resp. pracnost vyřizování v jednotlivých agendách je velmi odlišná.

2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2022

2. 4. 4. 1. Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydalo trestní kolegium Nejvyššího soudu níže uvedené stanovisko publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

K výkladu znaku „prekursor“ u trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku a výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy podle § 286 tr. zákoníku a k posuzování trestnosti držení léčivých přípravků obsahujících efedrin a pseudoefedrin a nakládání s nimi

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. **Tpjn 301/2018**, publikované pod č. 3/2022 Sb. rozh. st., zaujalo při řešení dané problematiky v první právní větě názor, že léčivé přípravky humánní a léčivé přípravky veterinární určené pro léčebné účely u lidí nebo zvířat nelze považovat za prekursory ve smyslu § 283

odst. 1 a § 286 odst. 1 tr. zákoníku, a to ani v případě, že samy obsahují prekursor (např. efedrin a pseudoefedrin). Přitom není rozhodné, zda takové léčivé přípravky pochází z některého členského státu Evropské unie nebo z třetích zemí. Druhá právní věta stanoviska pak konstatuje, že neoprávněným nakládáním s léčivým přípravkem obsahujícím efedrin nebo pseudoefedrin, zejména jeho použitím k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, lze za splnění dalších podmínek naplnit zákonné znaky skutkové podstaty dokonání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, jeho pokusu podle § 21 tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku nebo přípravy k tomuto trestnému činu podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k § 283 odst. 2 až 4 tr. zákoníku, popř. účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k § 283 tr. zákoníku. Stejně se tato ustanovení uplatní, dojde-li k neoprávněnému dovozu, vývozu a průvozu léčivých přípravků obsahujících efedrin nebo pseudoefedrin za účelem jejich použití ke konkrétní nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek. Jednání pachatele zde nelze posoudit jako trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 tr. zákoníku, neboť v těchto případech je trestný čin podle § 286 tr. zákoníku ve vztahu subsidiarity k trestnému činu podle § 283 tr. zákoníku, a je tak vyloučen jednočinný souběh těchto trestných činů. Ve třetí právní větě tohoto obsáhlého stanoviska se pak uvádí, že za „jiný předmět“ určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky než prekursor ve smyslu § 286 tr. zákoníku lze považovat též léčivé přípravky obsahující prekursor (např. efedrin a pseudoefedrin), které pachatel za tímto účelem sobě nebo jinému opatřil anebo přechovával.

2. 4. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek bylo v roce 2022 publikováno následující rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu:

K příslušnosti velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodnutí v případě rozdílných právních názorů mezi senáty občanskoprávního a obchodního kolegia a trestního kolegia; k nenaplnění znaků přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku v případě uvedení nepravdivých či hrubě zkreslených údajů v seznamu majetku jako příloze insolvenčního návrhu nebo návrhu na povolení oddlužení

Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 15 Tdo 525/2021, publikované pod č. 7/2022 Sb. rozh. tr., řeší dva okruhy problémů. Prvním byla zajímavá procesní otázka, velký senát kterého kolegia Nejvyššího soudu má rozhodovat v případě, kdy došlo k rozdílnému právnímu názoru na určitou problematiku mezi senátem občanskoprávního a obchodního kolegia v dřívějším rozhodnutí a senátem trestního kolegia v nyní rozhodované věci. Velký senát trestního kolegia zde dospěl k názoru, že pokud senát trestního kolegia Nejvyššího soudu dospěje při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru zaujatého v dřívějším rozhodnutí senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, postoupí věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb.,

o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který je k takovému rozhodnutí příslušný, nebyla-li věc dosud řešena ve stanovisku pléna nebo některého z kolegií Nejvyššího soudu. V druhé řešené otázce pak velký senát trestního kolegia dospěl k názoru, že přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se nedopustí ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) nebo § 392 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku lze v insolvenčním řízení spáchat jen ve vztahu k prohlášení o majetku podle § 214 až § 216 insolvenčního zákona.

2. 4. 4. 3. Vybraná rozhodnutí schválená trestním kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2022 k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Z významných rozhodnutí, která schválilo trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2022 k uveřejnění v trestní části Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, lze uvést následující:

Ke znaku „cizí věc“ u trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 7 Tdo 17/2021, publikované pod č. 8/2022 Sb. rozh. tr., řeší otázku, zda předmětem

útočného u přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku mohou být i vstupní dveře domu, jehož vlastníkem není pachatel tohoto trestného činu, byť by tyto dveře sám opatřil z vlastních prostředků a instaloval je do domu. V tomto směru Nejvyšší soud dospěl k závěru, že mohou být předmětem útoku u zmíněného trestného činu. Při stanovení výše škody podle § 137 tr. zákoníku ji však není možné vyjádřit jako rozdíl mezi cenou nepoškozených dveří a cenou poškozených dveří, nýbrž je třeba vycházet z nákladů účelně vynaložených na uvedení poškozeného domu v předešlý stav.

K některým otázkám návodu k trestnému činu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 973/2021, publikované pod č. 9/2022 Sb. rozh. tr., se zabývá základními atributy návodu jako formy účastenství v užším smyslu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Jak vyplývá z právní věty tohoto rozhodnutí, podstatou návodu je jednání, jímž návodce úmyslně vzbudil v jiné osobě rozhodnutí spáchat trestný čin, o který se hlavní pachatel alespoň pokusil, přičemž návod musí směřovat k individuálně určené osobě a k individuálně určenému trestnému činu. Zákon blíže nevymezuje konkrétní formy návodu, může tedy jít např. o příkaz, přemlouvání, poučení atd., přičemž trestný čin, k němuž návod směřuje, musí být vyjádřen alespoň v hrubých rysech, ale nevyžaduje se, aby návodce podrobně instruoval hlavního pachatele. Individuální určitost trestného činu nespočívá v absolutní totožnosti skutkových okolností trestného činu tak, jak je vymezil návodce, a okolností, za kterých následně došlo ke

spáchání trestného činu hlavním pachatelem. Mezi návodem k trestnému činu a samotným trestným činem mohou existovat odchylky, pokud nedosáhnou zjevného excesu hlavního pachatele z návodného jednání.

K důsledkům souhlasu dozorového státního zástupce s dočasným odložením trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř. pro následné rozhodování o stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. **3 Tz 17/2021**, publikovaném pod č. 11/2022 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud uzavírá, že souhlas dozorového státního zástupce s dočasným odložením trestního stíhání podle § 159b odst. 1 tr. ř., případně s prodloužením lhůty takového dočasného odložení podle § 159b odst. 2 tr. ř., sám o sobě není souhlasem státního zástupce s později učiněným usnesením policejního orgánu o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř.), jehož důsledkem je jinak s ohledem na ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. změna ve funkční příslušnosti pro rozhodnutí o stížnosti obviněného proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání.

Ke znaku „cizí věc“ u trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku v případě poškození věci v nevypořádaném společném jmění manželů

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. **8 Tz 77/2021**, publikovaný pod č. 12/2022 Sb. rozh. tr., řeší otázku, zda lze považovat za cizí věc ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku i věc patřící do společného jmění manželů, kterou poškodil jeden z manželů poté, co již zaniklo

manželství, avšak v době činu nebylo ještě vypořádáno společné jmění manželů. Nejvyšší soud zde dospívá k závěru, že ve vztahu ani k jednomu z (bývalých) manželů nejde o cizí věc.

K výkladu znaku „bezbrannost“ u trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku spáchaného na dítěti nízkého věku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. **7 Tdo 833/2021**, publikované pod č. 15/2022 Sb. rozh. tr., v právní větě stanoví, že znak bezbrannosti poškozené trestným činem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku může být naplněn i v důsledku jejího velmi nízkého věku (např. pěti let), vzhledem k němuž nebyla schopna adekvátně projevit svou vůli, pochopit jednání pachatele a bránit se mu, i když netrpěla duševní poruchou, měla pozitivní vztah k pachateli a jeho jednání nevnímala jako něco, co by jí ubližovalo.

K přičitatelnosti činu právnické osobě založené jednáním jejího zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2021, sp. zn. **7 Tz 9/2021**, publikovaném pod č. 17/2022 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud konstatuje, že přičitatelnost protiprávního činu právnické osobě, byl-li takový čin spáchán jejím zaměstnancem nebo osobou v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů podle § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o., je podmíněna mimo jiné tím, že některá z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o. neprovedla opatření (např. zanedbala povinné kontroly zaměstnance, neprovedla opatření k zamezení nebo odvrácení násled-

ku spáchaného trestného činu), které mělo být provedeno podle právního předpisu nebo které lze po ní spravedlivě požadovat ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. Jak se zde dále konstatuje, povinnost provést taková opatření ukládají právníkům osobám různé právní předpisy, jde např. o zákony, které upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, hygienickou a protiepidemickou péči, ochranu životního prostředí, požární ochranu atd. Může jít rovněž o opatření podle zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti, pokud např. právnická osoba nesplnila povinnost identifikace bez ohledu na výši hodnoty obchodu při nákupu nebo přijetí použitého zboží nebo zboží bez dokladů o jeho nabytí ke zprostředkování jeho prodeje [viz § 7 odst. 2 písm. d) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů].

K možnosti spáchání trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku v souvislosti s vrácením daru z majetku dlužníka

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2021, sp. zn. **5 Tdo 1307/2021**, publikované pod č. 18/2022 Sb. rozh. tr., řeší to, zda za zcizení majetku (nemovité věci) dlužníka ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku o trestném činu poškození věřitele lze považovat pouhé souhlasné prohlášení o vrácení daru mezi obviněným jako obdarovaným (a dlužníkem ve vztahu k jiným osobám) a další osobou jako dárce učiněné pro účely zápisu vlastnického práva k nemovité věci, která byla předmětem daru, do katastru nemovitostí. V tomto směru Nejvyšší soud uzavírá, že za takové zcizení majetku nelze považovat pouhé souhlasné prohlášení o vrácení daru mezi obviněným jako obdarovaným a další

osobou jako dárce. Zároveň však dovozuje, že není vyloučeno, aby se tím obdarovaný (dlužník) dopustil trestného činu poškození věřitele v jiné podobě, budou-li tomu odpovídat skutková zjištění, např. v alternativě podle § 222 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, uzná-li neexistující právo dárce na vrácení daru (§ 630 obč. zák.), resp. právo na odvolání daru (§ 2072 o. z.), popřípadě i podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, vytvoří-li záměrně podmínky pro vrácení daru či jeho odvolání dárce proto, aby zkrátil uspokojení pohledávek svých věřitelů.

K naplnění znaku spočívajícího v odstranění části či celého majetku dlužníka u trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku v případě převedení majetku dlužníka do svěřenského fondu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022, sp. zn. **5 Tdo 1273/2021**, publikované pod č. 24/2022 Sb. rozh. tr., obsahuje právní názor, že odstraněním části či celého majetku dlužníka ve smyslu § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku o trestném činu poškození věřitele se rozumí i jeho ukrytí, které dlužníkovi umožňuje nadále disponovat s takovým majetkem a využívat jej a eventuálně získat později tento majetek zpět. Zároveň se zde konstatuje, že takto (tj. jako ukrytí) je nutno posoudit i vyčlenění majetku z vlastnictví dlužníka jako zakladatele do svěřenského fondu (§ 1448 a násl. o. z.), který nemá právní osobnost. Nejvyšší soud dále uzavírá, že v tomto případě nejde o zcizení majetku, které jinak spočívá v převodu majetku dlužníka nebo jeho části na jinou osobu, např. darováním nebo prodejem, pokud jím získané peněžní prostředky použije k jinému účelu než k uspokojení pohledávek svých věřitelů.

K tomu, že k naplnění znaku spolupachatelství ve smyslu § 23 tr. zákoníku postačuje i virtuální kontakt spolupachatelů, jejichž míra a povaha účasti může být různá, přičemž každý z nich může sledovat svůj vlastní prospěch

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Tdo 795/2021, publikované pod č. 25/2022 Sb. rozh. tr., vyjadřuje názor, že při společném jednání spolupachatelů ve smyslu § 23 tr. zákoníku postačí i jen bezprostřední časová návaznost jednotlivých jejich aktivit. Není rovněž třeba, aby se všichni spolupachatelé zúčastnili na trestné činnosti stejnou měrou. Dále Nejvyšší soud dovozuje, že u určitého typu trestné činnosti (např. neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku) ani není nezbytné, aby se spolupachatelé stýkali fyzicky, ale postačí i jen jejich virtuální kontakt. V případě zneužití platebního prostředku (např. získáním identifikačních údajů k platebním kartám), jímž docházelo k platbám na internetu, není z hlediska spolupachatelství podstatné ani to, kdo fyzicky provedl příslušné peněžní transakce nebo pokusy o ně. Skutečnost, že při společném jednání sledoval každý ze spolupachatelů svůj vlastní prospěch, nevylučuje jejich společný úmysl.

K tomu, že při ukládání peněžitého trestu není limitován počet jeho denních sazeb ve smyslu § 68 odst. 3 tr. zákoníku dolní hranicí sazby trestu odnětí svobody stanovené za spáchaný trestný čin

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 8 Tdo 138/2022, publikované pod č. 21/2022 Sb. rozh. tr., vyjadřuje, že při ukládání pe-

něžitého trestu se limitace počtu denních sazeb uvedená v § 68 odst. 3 tr. zákoníku týká jen horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody, ale nikoli i její dolní hranice, která není tímto omezením dotčena. Proto není vyloučeno, aby byl počet denních sazeb s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu určen tak, že jejich dvojnásobek nedosáhne dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené za spáchaný trestný čin.

K tomu, že znemožnění využití věcného břemene chůze a jízdy po pozemku přiléhajícím k domu může být neoprávněným bráněním v užívání domu ve smyslu § 208 odst. 2 tr. zákoníku o trestném činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 4 Tdo 609/2021, publikované pod č. 22/2022 Sb. rozh. tr., konstatuje, že neoprávněným bráněním v užívání domu ve smyslu skutkové podstaty přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku může být i znemožnění využití věcného břemene chůze a jízdy zatěžujícího pozemek obviněného (povinný pozemek obviněného), které svědčí vlastníkovu jiných pozemků (oprávněné pozemky poškozeného) a zde umístěného jeho domu, bytu nebo nebytového prostoru.

K nemožnosti uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí jiného členského státu Evropské unie, které bylo vydáno v nepřítomnosti dotčené

osoby, jestliže jí nebylo toto rozhodnutí doručeno podle § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 11 Tz 24/2022, publikovaný pod č. 28/2022 Sb. rozh. tr., vyjadřuje názor, že i když na základě vnitrostátní úpravy jiného členského státu Evropské unie může jeho rozhodnutí ukládající peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění učiněné v nepřítomnosti dotčené osoby nabýt právní moci bez ohledu na to, zda jí bylo vůbec doručeno, tak v řízení o uznání a výkonu tohoto cizozemského rozhodnutí s ohledem na ustanovení § 267 odst. 1 písm. e) z. m. j. s. ve spojení s § 267 odst. 3 písm. c) z. m. j. s. soud nemůže uznat takové rozhodnutí. Tato ustanovení českého právního řádu totiž vyžadují, aby cizozemské rozhodnutí bylo dotčenému osobně doručeno.

K možnosti dovést hrubý nepoměr vzájemných plnění u trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku v případě více smluvních plnění mezi pachatelem a poškozeným

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2021, sp. zn. 7 Tdo 1176/2021, publikované pod č. 29/2022 Sb. rozh. tr., se zabývá otázkou vymezení hrubého nepoměru vzájemných plnění u trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku. Konstatuje se v něm, že takový nepoměr je nutno dovést na základě celkového hodnocení všech plnění sjednaných mezi pachatelem a poškozeným, a nelze ho tedy posuzovat izolovaně jen ve vztahu k jednotlivým dílčím plněním. Výsledná hodnota těchto dílčích plnění může být odrazem více samostatných smluvních

vztahů mezi pachatelem a poškozeným, jejichž předmětem je úvěr nebo půjčka, a to včetně smluvních sankcí, zajišťovacích institutů apod.

K porušení důležité povinnosti ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku řidičem motorového vozidla v souvislosti se nerespektováním určitého dopravního značení; ke smyslu zákazu vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 5 Tdo 118/2022, publikované pod č. 30/2022 Sb. rozh. tr., obsahuje dvě právní věty týkající se přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 tr. zákoníku. První z nich vyjadřuje právní názor, že porušením důležité povinnosti ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku řidičem motorového vozidla není pouhé nerespektování dopravního značení, které primárně neslouží k ochraně života a zdraví lidí. Zároveň musí být dána příčinná souvislost mezi účelem porušené normy a způsobeným následkem. Druhá právní věta uvádí, že zákaz vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy se v určitém místě stanoví zpravidla tehdy, pokud je zde zájem na tom, aby byl v dané oblasti snížen průjezd motorových vozidel (např. za účelem nižší hlučnosti, zčásti i bezpečnosti chodců). Ze samotného porušení zákazu vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy však nelze bez dalšího dovozovat existenci a následné porušení důležité povinnosti uložené řidiči motorového vozidla podle zákona o silničním provozu, i když se na obviněného jako řidiče tohoto vozidla nevztahovala výjimka podle dodatkové tabulky umožňující vjezd dopravní obsluhy.

K nepřipustnosti nucení obviněného k využití tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí; k důležitosti zachování materiální pravdy ve vztahu k institutu označení nesporných skutečností podle § 206d tr. ř.; k nutnosti jednoznačné identifikace nesporných skutečností ve vyjádřeních stran i v usnesení, jímž se upouští od jejich dokazování; k odůvodnění výroku o náhradě škody v adhezním řízení

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. **5 Tdo 888/2021**, publikované pod č. 31/2022 Sb. rozh. tr., se týká několika otázek. V souvislosti s označením nesporných skutečností a se zjišťováním skutkového stavu věci byl přijat závěr, že obviněný nesmí být nepřipustně nucen k využití tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí (k dohodě o vině a trestu, prohlášení viny či označení nesporných skutečností), a to ani příslibem pro něj výrazně výhodnějšího rozhodnutí, než jakého by dosáhl, kdyby nevyužil takového postupu. Při nepřipustném nucení obviněného k využití takových způsobů vyřízení trestních věcí by došlo k porušení zákazu nucení k sebeobvinění (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Dále se v usnesení konstatuje, že před využitím tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí jsou soudy povinny pečlivě zjišťovat jejich podmínky a především musí dbát, aby byla naplněna zásada materiální pravdy (§ 2 odst. 2 tr. ř.). To se v případě institutu označení nesporných skutečností (§ 206d tr. ř.) projevuje tím, že soud jej nesmí využít a upustit od dokazování skutečností označených stranami v jejich prohlášení, je-li s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti závažný důvod pochybovat o takových prohlášeních. V návaznosti na adhezní řízení pak Nejvyšší soud uvádí, že výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení je třeba

odůvodnit podobně, jako se odůvodňuje rozhodnutí v civilních věcech, především jej opřít o příslušné ustanovení hmotněprávního předpisu, z něhož vyplývá povinnost k náhradě majetkové škody, nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení.

K povinností usazeného evropského advokáta, jejichž splnění je nezbytné pro jeho vystupování jako obhájce v trestním řízení podle § 35 odst. 1 tr. ř.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2022, sp. zn. **8 Tz 60/2022**, publikovaný pod č. 34/2022 Sb. rozh. tr., řeší problematiku postavení obhájce v trestním řízení podle § 35 odst. 1 tr. ř., pokud tímto obhájcem má být usazený evropský advokát. Podle tohoto rozsudku nemůže usazený evropský advokát vystupovat jako obhájce v trestním řízení, dokud po dohodě s obviněným neustanoví advokáta jako svého konzultanta v otázkách procesního práva podle § 35p odst. 1 zákona o advokacii a dokud neoznámí soudu nebo jinému orgánu činnému v trestním řízení adresu sídla konzultanta podle § 35p odst. 2 zákona o advokacii.

Ke splnění podmínky jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. při podmíněném zastavení trestního stíhání v případě nedostatečné součinnosti poškozeného

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. **3 Tdo 1120/2021**, publikovaném pod č. 35/2022 Sb. rozh. tr., je vysloven závěr, že podmínka jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) tr. ř. může být splněna i řádným oznámením škodní události

příslušné pojišťovně a poskytnutím další potřebné součinnosti (viz rozhodnutí č. 19/1995 Sb. rozh. tr.), a to i v případě, že poškozený řádně nespécifikoval výši svého nároku nebo neposkytl jinou součinnost.

K možnosti uložení trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel za trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku spáchaný řidičem motorového vozidla fyzickým napadením jiného účastníka silničního provozu

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. **8 Tdo 593/2022**, publikovaném pod č. 36/2022 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud konstatuje, že trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku), jehož se pachatel dopustil tím, že jako řidič motorového vozidla fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu po vynuceném zastavení jeho vozidla pro nespokojenost s rychlostí nebo způsobem jeho jízdy, lze pokládat za čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jeho pachateli lze uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku.

Ke spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a jiné podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku i v případě podání kontrolního hlášení ve smyslu § 101c zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2022, sp. zn. **8 Tdo 630/2022**, publikovaném pod č. 40/2022 Sb. rozh. tr., byl učiněn závěr, že plátce

daně registrovaný k dani z přidané hodnoty, který uskutečnil v konkrétním období zdanitelná plnění podléhající této dani, avšak nepodal daňové přiznání k dani z přidané hodnoty, a tudíž řádně nepřiznal a neodvedl tuto daň, se může dopustit trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku i přesto, že podal kontrolní hlášení ve smyslu § 101c zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolní hlášení, byť jde o daňové tvrzení, je evidenčním nástrojem k řádnému zjištění daňové povinnosti daňového poplatníka, avšak nezabývá jej povinností podat daňové přiznání podle § 21 zákona o dani z přidané hodnoty.

K úplatku ve smyslu § 334 odst. 1 tr. zákoníku v podobě odměny za administrativní a další služby v řízení o dotaci

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. **5 Tdo 467/2021**, publikované pod č. 38/2022 Sb. rozh. tr., se zabývá problematikou přijetí úplatku, přičemž v něm Nejvyšší soud zaujal právní názor, podle něhož úplatkem ve smyslu § 331 odst. 1 alinea 1 a § 334 odst. 1 tr. zákoníku může být i odměna, kterou poskytl žadatel o dotaci zaměstnanci orgánu veřejné moci, podílejícímu se na dotačním řízení, za administrativní a další služby (např. za to, že provedl kontrolu splnění podmínek pro vyplacení dotace). Dále se v usnesení konstatuje, že následné rozvázání pracovněprávního vztahu orgánem veřejné moci s takovým zaměstnancem zpravidla nebude dostatečným uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

K trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy spáchanému ve spojení s organizovanou skupinou podle § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. **11 Tdo 1044/2021**, publikovaném pod č. 42/2022 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud uzavírá, že zákonná díkce „ve spojení s organizovanou skupinou“ působící ve více státech, obsažená v § 283 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku, dopadá i na volnější formy vztahu pachatele k takové skupině, než je jeho členství v ní. K naplnění tohoto znaku kvalifikované skutkové podstaty tak může dojít i významnější spoluprací s organizovanou skupinou, jež působí ve více státech, z nichž jedním může být Česká republika, v zásadě srovnatelnou s jeho členstvím v takové skupině.

K trestnému činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku v souvislosti s neplněním povinností pronajímatele vůči dodavatelům vody a tepla do bytů

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. **4 Tdo 27/2020**, publikovaném pod č. 43/2022 Sb. rozh. tr., byl zaujat právní názor, že pokud nájemci bytů měli s pronajímatelem uzavřené platné nájemní smlouvy, podle nichž mu řádně platili zálohy za služby (za dodávky vody a tepla), byl obviněný jako pronajímatel podle smluv o dodávkách vody a o dodávkách tepla povinen hradit zálohy za tyto služby jejich poskytovateli. Jestliže pronajímatel tuto povinnost úmyslně neplnil a v důsledku toho došlo k přerušení dodávek tepla a vody nájemcům

bytů, tak za splnění dalších zákonných podmínek může tímto jednáním naplnit skutkovou podstatu přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. Dále se v rozhodnutí konstatuje, že ani případný spor mezi pronajímatelem a poskytovatelem služeb (tj. dodávek tepla a vody) týkající se otázky započtení pohledávek, nemohl zprostit obviněného, jakožto pronajímatele, této povinnosti.

K neexistenci omluvitelné pohnutky ve smyslu § 146a tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. **11 Tdo 123/2022**, publikované pod č. 46/2022 Sb. rozh. tr., bylo učiněno ve věci obviněného, který jako řidič motorového vozidla napadl poškozeného – řidiče jiného motorového vozidla za způsob jeho jízdy a způsobil mu zranění. Podle zde vysloveného právního názoru omluvitelnou pohnutku ve smyslu § 146a tr. zákoníku zpravidla nemůže vyvolat předchozí nebezpečné jednání poškozeného jako účastníka silničního provozu, které bylo v rozporu s dopravními předpisy a obviněný jím mohl být rozhořčen.

K tomu, kdy nejsou splněny podmínky pro konání řízení proti uprchlému podle § 302 tr. ř. v případě návratu obviněného do jeho domovského státu

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. **4 Tdo 73/2022**, publikovaném pod č. 47/2022 Sb. rozh. tr., byl zaujat závěr, že návrat obviněného do státu, jehož je státním občanem, nelze bez dalšího po-

važovat za akt, jímž se obviněný vyhýbá trestnímu řízení ve smyslu § 302 tr. ř., zvláště když je známa adresa jeho pobytu v domovském státě. Nejvyšší soud rovněž konstatoval, že pokud soudy doručovaly obviněnému na adresu jeho pobytu v cizině např. obžalobu, předvolání k hlavnímu líčení a vyznění o konání veřejného zasedání k projednání odvolání přímo (tj. prostřednictvím provozovatele poštovních služeb), ačkoliv takový způsob doručování byl v rozporu s ustanovením § 43 odst. 1, 3 z. m. j. s., tak ani z bezúspěšného doručování těchto písemností nemohly vyvodit závěr, že jsou splněny podmínky pro konání řízení proti uprchlému.

K otázce vázanosti odvolacího soudu hodnocením důkazů soudem prvního stupně

V usnesení ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. **7 Tdo 850/2022**, publikovaném pod č. 53/2022 Sb. rozh. tr., řešil Nejvyšší soud otázku, zda je odvolací soud vždy vázán hodnocením důkazů, které provedl soud prvního stupně. Podle jeho názoru je argumentace odvolacího soudu, že hodnocení důkazů je doménou nebo výsostným právem soudu prvního stupně, do něhož odvolací soud není oprávněn zasahovat a je jím vázán, nebo že odvolací soud neshledal extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, takže nemůže zasáhnout do skutkových závěrů soudu prvního stupně, v rozporu s koncepcí odvolacího řízení, jehož úprava naopak výslovně předpokládá, že předmětem přezkumu odvolacího soudu jsou jak hodnocení důkazů, tak skutková zjištění soudu prvního stupně [viz např. § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.]. Vázanost hodnocením důkazů soudem prvního stupně podle § 263 odst. 7 tr. ř. se

projeví jen v souvislosti se změnou nebo doplněním skutkových zjištění odvolacím soudem a vztahuje se na omezený okruh případů, v nichž odvolací soud sám rozhoduje ve věci rozsudkem (§ 259 odst. 3 tr. ř.). Ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. se uplatní při zrušení rozsudku soudu prvního stupně z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř., tedy přezkoumá-li odvolací soud hodnocení důkazů soudem prvního stupně a shledá-li je vadným a ve věci sám rozhodne.

K nepřipustnosti stížnosti proti usnesení, jímž soud prvního stupně v hlavním líčení neschválil dohodu o vině a trestu

V usnesení ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. **5 Tz 32/2022**, publikovaném pod č. 44/2022 Sb. rozh. tr., Nejvyšší soud konstatoval, že proti usnesení, jímž soud prvního stupně v hlavním líčení neschválil dohodu o vině a trestu podle § 206b odst. 3 tr. ř. (za použití § 314r odst. 2 tr. ř.), není přípustná stížnost. Platí zde omezení vyplývající z ustanovení § 141 odst. 2 věty druhé tr. ř., podle něhož lze usnesení soudu napadnout stížností jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže soud rozhoduje v prvním stupni. V ustanovení § 206b tr. ř., které lze považovat za samostatnou a zčásti speciální úpravu vůči ustanovení § 314r tr. ř., zákon nepočítá se stížností proti usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil dohodu o vině a trestu. V tomto případě se tedy nepoužije ustanovení § 314r odst. 2 věty druhé a třetí tr. ř.

2. 4. 4. 4. Ostatní vybraná rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu vydaná v roce 2022

V roce 2022 učinily senáty trestního kolegia Nejvyššího soudu i některá další důležitá rozhodnutí, o jejichž zařazení do Sbírkky soudních rozhodnutí a stanovisek zatím nebylo rozhodnuto. Z nich lze upozornit na následující:

K institutu prohlášení viny podle § 206c tr. ř., jehož využití se obviněná účelově domáhala až v odvolacím řízení

Zajímavé je usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. **7 Tdo 356/2022**, kterým bylo odmítnuto dovolání obviněné. Tu soudy nižších stupňů uznaly vinnou zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. c), odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku, za které byla odsouzena k trestu odnětí svobody (šlo o souhrnný trest) v trvání 8 let a 6 měsíců, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s ostrahou, a dále byl obviněné podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající jednak v zákazu výkonu funkce soudního exekutora, jednak v zákazu výkonu zaměstnání, povolání, funkce nebo činnosti, v rámci nichž by mohla nakládat se svěřenými finančními prostředky, v obou případech na dobu 10 let. Případ je výjimečný zejména délkou doby páchaní trestné činnosti a rozsahem škody, kterou obviněná jako soudní exekutorka způsobila (ve výši 26 000 136,82 Kč) tím, že při výkonu exekuční činnosti v letech 2002 až 2013 poté, co sama nebo prostřednictvím zaměstnanců exekutorského úřadu vymohla a od po-

vinných osob přijala plnění, a to bezhotovostně i platbami v hotovosti, v rozporu se svými zákonnými povinnostmi nevyplácela oprávněným osobám vymožené prostředky, s těmito nakládala jako s vlastními, používala je pro svou soukromou potřebu a také na zajištění chodu exekutorského úřadu, na úhradu splátek úvěru na pořízení a rekonstrukci budovy sídla jejího úřadu nebo je převáděla na bankovní účet svého přítele. Uplatněným dovolacím důvodem obviněné bylo tvrzené nesprávné hmotněprávní posouzení ze strany odvolacího soudu, který nepřijal její prohlášení viny podle § 206c tr. ř., ač pro to nebylo podle obviněné důvodu, a následně údajně nezohlednil tuto snahu při ukládání trestu. Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozhodnutí mimo jiné uvedl, že rozhodnutí soudu o přijetí či nepřijetí prohlášení viny podle § 206c tr. ř. závisí pouze na vůli soudu, která je limitována ustanovením § 206c odst. 5 tr. ř. Odvolací soud vyhodnotil postup obviněné jako ryze účelový, učiněný ve snaze dosáhnout mírnějšího potrestání, což je zřejmé z časového okamžiku, kdy vinu prohlásila, i z obsahu jejího vyjádření, když šlo o naprostý obrat v dosavadní obhajobě obviněné, která před tím konstantně popírala spáchání skutku, z něhož byla obviněna, a odmítala svou trestní odpovědnost za protiprávní jednání. Nejvyšší soud se pak ztotožnil s tímto závěrem odvolacího soudu.

K formulaci skutkové věty odsuzujícího rozsudku a k institutu spolupachatelství ve smyslu § 23 tr. zákoníku

Rovněž usnesení téhož senátu ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. **7 Tdo 337/2022**, se jeví zajímavým, a to s ohledem na poměrně atypické skutkové okolnosti případu. Také zde bylo odmítnuto dovolání obviněného, kterého

soudy nižších stupňů uznaly vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a odsoudily podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody na 2 roky, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 4 roků. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen peněžitý trest v celkové výměře 500 000 Kč. Jednání obviněného spočívalo v tom, že jako ředitel hygienické stanice společně s dalšími dvěma zaměstnanci této stanice opakovaně požadoval po poškozeném (vedoucím jednoho z oddělení hygienické stanice) vydání různých peněžních částek jako odměny za přijetí na jeho pracovní pozici s tím, že pokud nevyhoví, tak mu bude dána ze zaměstnání výpověď, popřípadě nedostane nenárokované složky své mzdy. Obviněný rovněž nabádal poškozeného, aby peněžní prostředky na jím požadované platby získával formou úplatků od podnikatelů v rámci výkonu své funkce v zaměstnání. Obviněný (dovolatel) ve svém dovolání argumentoval kromě jiného tím, že soud prvního stupně formuloval skutkovou větu tak, že mu klade za vinu jednání třetích osob, a to samostatně stíhaných spolupachatelů, aniž by zohlednil fakt, že rozsudkem rozhodl pouze o jeho vině jako jediného účastníka trestního řízení. Skutek popsany ve výroku rozsudku ve vztahu k němu podle názoru obviněného nenaplnuje zákonné znaky skutkové podstaty daného trestného činu z hlediska objektivní ani subjektivní stránky, protože nepopisuje jeho jednání, kterým by konkrétně nutil poškozeného předávat ze svého platu komukoliv finanční prostředky, ani to, že by tak činil s pohrůzkou „vyhození“ poškozeného ze zaměstnání. Obviněný zdůraznil, že se nikdy nedopustil takového jednání, a z rozsudku navíc ani nevyplývá, že by byl odsouzen jako spolupachatel nebo jako účastník. Skutková věta je podle názoru

obviněného formulována pouze jako popis konání třetích osob a jeho vlastní jednání zmiňuje útržkovitě jen na několika místech. Trestní právo je založeno na principu individuální odpovědnosti a obviněný nemůže být souzen za jednání třetích osob. S poukazem na judikaturu pak obviněný konstatoval, že takový postup soudů zakládá porušení práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu. Další pochybení soudů spatřoval v rozporech mezi skutkovou a právní větou odsuzujícího rozsudku, neboť z právní věty podle názoru obviněného vyplývá, že se měl dopustit skutku jako samostatný pachatel, zatímco ze skutkové věty se lze domnívat, že by v jeho případě mělo jít spíše o účastenství, které pak ovšem mělo být uvedeno i v právní větě. Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozhodnutí kromě jiného uvedl, že lze připustit, že skutková věta ve výroku rozsudku soudu prvního stupně skutečně mohla být formulována pregnantněji, a to tak, aby více zvýraznila roli obviněného v celku daného jednání a lépe vystihla naplnění subjektivní stránky daného trestného činu. Ze znění skutkové věty však lze bez výraznějších pochybností dovodit závěr, že obviněný byl jedním ze tří pachatelů, kteří se měli společně podílet na posuzované trestné činnosti, když každý z nich se podílel na celku daného jednání svým dílčím konáním, jímž společně naplnili všechny znaky příslušné skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Nelze přitom přistoupit ani na argumentaci obviněného, že by ze skutkové věty mělo vyplývat, že byl pouhým organizátorem ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, když z rozhodnutí soudu prvního stupně lze zcela jasně dovodit, že obviněný byl pachatelem činu, resp. spolupachatelem ve smyslu § 23 tr. zákoníku. Jakožto spolupachatel přitom nemusí sám naplnit všechny znaky spáchaného trestného činu, neboť o společně jed-

nání jde i tehdy, jestliže jednání každého ze spolupachatelů je alespoň článkem řetězu, přičemž jednotlivé činnosti – články řetězu – působí současně nebo postupně ve vzájemné návaznosti a směřují k přímému vykonání trestného činu a jen ve svém celku tvoří jeho skutkovou podstatu (viz např. rozhodnutí pod č. 15/1967 a č. 36/1973 Sb. rozh. tr.), což bylo v tomto případě naplněno, jak vyplývá ze skutkových závěrů soudu prvního stupně. Tudíž nelze shledat jako důvodnou ani argumentaci obviněného, že by ze skutkové věty muselo vyplývat jeho konkrétní jednání, kterým by on sám nutil poškozeného něco konat, resp. kterým by konkrétně nutil poškozeného předávat ze svého platu komukoliv finanční prostředky, neboť s ohledem na výše uvedené postačuje, pokud dané kroky vykonali ostatní spolupachatelé. K tomu je rovněž vhodné doplnit, že spolupachatelství není zvláštní formou trestného činu (jako např. příprava k trestnému činu, pokus trestného činu či účastenství na něm), protože nijak nerozšiřuje trestní odpovědnost mimo rámec skutkových podstat vymezených ve zvláštní části trestního zákoníku. Vzhledem k tomu není – na rozdíl od zvláštních forem účastenství na trestném činu – nezbytně nutné ve výroku o vině spolupachatelů citovat ustanovení § 23 tr. zákoníku (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2002, sp. zn. 7 Tdo 368/2002). Konečně stran vyjádření subjektivní stránky spáchaného trestného činu lze konstatovat, že přestože tato mohla být ve formulaci skutkové věty vyjádřena preciznějším způsobem, z popisu skutečností v ní obsažených lze vyvodit dostatečně konkrétní závěr o úmyslném zavinění obviněného, který prostřednictvím dalších obviněných pro vlastní obohacení požadoval od poškozeného vydání finančních částek specifikovaných ve skutkové větě, a to pod pohrůžkou propuštění ze zaměstnání. Obviněný (dovolatel) tudíž jednal

s úmyslem působit na poškozeného touto pohrůžkou, aby neoprávněně získal finanční prostředky. Soud prvního stupně přitom správně posoudil jednání obviněného jako spáchané v přímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

K posouzení jednání obviněné jako zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku spáchaného nezákonným rozhodnutím o restitučním nároku a k (ne)respektování závazného právního názoru Nejvyššího soudu odvolacím soudem

V jiném zajímavém rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo sice rovněž odmítnuto dovolání obviněné, ale naopak bylo vyhověno dovolání nejvyššího státního zástupce podanému v neprospěch obviněné. Jde o usnesení ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. 4 Tdo 915/2022. Obviněná byla soudem prvního stupně uznána vinnou jednak zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku (spáchaným jedním skutkem) a jednak zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku (spáchaným dalším skutkem) a byla odsouzena k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 6 let se zařazením k výkonu do věznice s ostrahou a k peněžitému trestu v celkové výměře 4 500 000 Kč. Skutkově šlo o kauzu nesprávných restitučních rozhodnutí, která měla obviněná vydávat jako ředitelka pozemkového úřadu. Odvolací soud vyhověl odvolání obviněné, částečně zrušil napadený rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl tak, že obviněnou uznal vinnou ze spáchaní přečinu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

podle § 330 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu také 3 roků. S takovým právním posouzením však nesouhlasil nejvyšší státní zástupce a podal dovolání proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu. Nejvyšší soud pak z podnětu tohoto dovolání zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a přikázal mu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zvláštností tohoto případu je, že odvolací soud svým rozhodnutím nerespektoval dřívější závazný právní názor Nejvyššího soudu, který již v této věci jednou rozhodoval (usnesením ze dne 18. 10. 2021, sp. zn. 4 Tdo 1081/2021) a i tehdy vyhověl dovolání nejvyššího státního zástupce a zrušil první rozhodnutí odvolacího soudu a přikázal mu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K uplatnění dovolací námitky ohledně rozhodných skutkových zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu a jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a současně jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech

Dalším rozhodnutím bylo vyhověno dovolání obviněného, a to usnesením Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 3 Tdo 729/2022, kterým bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, jímž bylo zamítnuto dovolání obviněného, a rovněž byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně. Tímto rozsudkem byl obviněný uznán vinným přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku za skutek spočívající v tom, že v roce 2018 neoprávněně koupil od jiné osoby (nyní již odsouzené) dlouhou palnou loveckou opakovací zbraň – kulovnici, přestože musel

být srozuměn s tím, že k držení této zbraně, zařazené do kategorie „C“, je v souladu s ustanoveními § 6 písm. b) a § 8 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, třeba zbrojní průkaz či zbrojní licence, které nevladl. Za to byl obviněnému uložen peněžitý trest. Nejvyšší soud po zrušení napadených rozhodnutí přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Obviněný uplatnil několik dovolacích námitek, z nichž jednu shledal Nejvyšší soud jako důvodnou, a to že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a současně jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech. Závěr o vině obviněného byl totiž postaven na zjištění, že zmíněná lovecká zbraň byla střelbyschopná, a tedy zařazena do kategorie „C“. Tento závěr učinil soud prvního stupně na podkladě jediné fotografie uvedené zbraně (která nebyla fyzicky k dispozici) a písemného vyjádření poškozeného, rakouského občana, jemuž byla taková zbraň dříve odcizena. Zbraň odcizila osoba, která byla ztotožněna, následně ji prodala dalším osobám, až se zbraň dostala do dispozice obviněného. Soud prvního stupně měl za to, že takto byla zbraň jednoznačně ztotožněna, a šlo tedy prokazatelně o zbraň střelbyschopnou, tudíž zařazenou do kategorie „C“. Obhajoba v hlavní líčení předložila znalecký posudek (posléze byl proveden i výslech znalce), jehož závěrem je, že z pořízené fotografie nelze určit výrobce, rok výroby, ráži a nelze ani zjistit, zda jde o zbraň střelbyschopnou, či nikoli. Stejně se vyjádřil na dotaz soudu i Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva. Soud prvního stupně z důvodu značných restrikcí v důsledku pandemické situace spojené onemocněním označovaným jako Covid-19 jak v České republice, tak i v Rakouské republice, nevyšlechl poškoze-

ného osobně ani jinou dostupnou formou – např. prostřednictvím video-konference (nevyužil možnosti právní pomoci s Rakouskou republikou) a spokojil se s e-mailovým vyjádřením poškozeného zasláného na adresu soudní překladatelky, která jej přeložila a předala soudu. Poškozený kromě jiného sdělil registrační číslo zbraně a uvedl, že zbraň byla v dobrém a používaném stavu a z jeho strany na ní nebyly provedeny žádné technické zásahy. Nejvyšší soud však má za to, že poškozený měl vypovídat o skutečnostech stěžejních pro závěry o vině obviněného, měl být tedy vyslechnut jako svědek, což by obviněnému při zachování jeho obhajovacích práv umožnilo klást mu otázky. Navíc ani nebylo jakkoli ověřeno, že osoba komunikující se soudní překladatelkou byl skutečně poškozený. Takto měla být zmíněná informace zasláná e-mailem posouzena pouze jako listinný důkaz s výrazně slabší vypovídající hodnotou, než jakou má svědecká výpověď. Soud prvního stupně však z tohoto důkazu nesprávně učinil rozhodné skutkové zjištění o tom, že zbraň byla ztotožněna a že šlo o zbraň střelbyschopnou. Poškozený nebyl vyslýchán ani v přípravném řízení. Nejvyšší soud konstatoval, že výslech svědka nelze nahradit jeho písemným vyjádřením, navíc bez ověření totožnosti pisatele, a dospěl k závěru, že ve věci jde o případ tzv. důkazní nouze, kdy neexistuje důkazní podklad pro závěr, že šlo jednak zcela jistě o zbraň patřící poškozenému, že byla střelbyschopná, a nikoli znehodnocená, a tedy že byla důvodně zařazená do kategorie „C“.

K jednání v nutné obraně ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku

Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. **6 Tdo 979/2022**, bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto odvo-

lání obviněného, a rovněž byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně, kterým byl obviněný uznán vinným zločinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu. Nejvyšší soud dále rozhodl tak, že se obviněný podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštuje obžaloby pro skutek, kterým měl jinému úmyslně ublížit na zdraví a tímto činem způsobit těžkou újmu na zdraví, čímž měl spáchat zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Nejvyšší soud dal, na rozdíl od soudů nižších stupňů, za pravdu obhajobě obviněného, že čin, jehož spáchání je mu kladeno za vinu, je nutno posoudit jako jednání v nutné obraně ve smyslu § 29 odst. 1 tr. zákoníku. Skutek spočíval v tom, že poškozený po krátké rozepři s obviněným proti tomuto nečekaně zaútočil kovovou tyčí, přičemž obviněný se tomuto útoku ze strany poškozeného na poslední chvíli vyhnul úkrokem a obratem udeřil pěstí do obličeje poškozeného, který upadl na zem a utrpěl při tom zranění. Soudy nižších stupňů vyhodnotily věc tak, že nešlo o nutnou obranu, protože obviněný úkrokem odvrátil bezprostřední nebezpečí zásahu tyčí od poškozeného a další jeho jednání, tedy úder pěstí do obličeje poškozeného, již pokračovalo po skončení útoku ze strany poškozeného, tudíž obviněný ve skutečnosti neodvracel útok, ale oplácel v době, kdy od poškozeného již nehrozilo žádné nebezpečí, proto je trestně odpovědný za následek. Nejvyšší soud, jak již bylo uvedeno, se neztotožnil s tímto názorem, neboť celý incident se odehrál v rychlém časovém sledu, obviněný bezprostředně reagoval na nečekaný výpad ze strany poškozeného, přičemž jeho útok ukončil až tím, že poškozeného udeřil pěstí do obličeje, v důsledku čehož poškozený upadl na zem a byl eliminován. Je zcela

zřejmé, že v okamžiku, kdy obviněný udeřil poškozeného, nadále trval fyzický útok poškozeného na tělesnou integritu a zdraví obviněného, tedy na zájem chráněný trestním zákonem. Obviněný jednorázovou reakcí v podobě úderu pěstí do obličeje odvrátil nebezpečí, které vzniklo útokem směřujícím proti zájmu chráněnému trestním zákonem.

2. 5. Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., tvoří tři soudci Nejvyššího soudu a tři soudci Nejvyššího správního soudu. Pro tříleté funkční období jmenují předsedové Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu šest členů a šest náhradníků. V polovině funkčního období se mění předseda senátu. První polovinu funkčního období vykonává předsednictví zvolený soudce Nejvyššího správního soudu a druhou polovinu soudce Nejvyššího soudu. První jednání zvláštního senátu svolává a řídí nejstarší člen zvláštního senátu.

Zvláštní senát projednává věci a rozhoduje v sídle Nejvyššího správního soudu v Brně.

Zvláštní senát rozhoduje některé kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí mezi soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, a spory mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví. Zvláštní senát určuje, která strana sporu je příslušná vydat rozhodnutí.

Přestože zvláštní senát není součástí Nejvyššího soudu ani Nejvyššího správního soudu, v případě, že jsou oba tyto soudy stranami v kompetenčním sporu, může rozhodnutí obou nejvyšších soudů zrušit.

Proti rozhodnutí zvláštního senátu nejsou přípustné opravné prostředky. Jeho rozhodnutí je konečné a závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, stejně tak pro všechny orgány moci výkonné, orgány územní samosprávy a soudy.

Statistika vyřizování věcí zvláštního senátu v letech 2021–2022:

	Nápad	Rozhodnuto v daném roce	V % proti nápadu daného roku	Neskončené k 31. prosinci
2021	32	30	94 %	22
2022	19	29	153 %	12
2003 až 2022	1 324			

Členy zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., byli v roce 2022 soudci Nejvyššího soudu Mgr. Vít Bičák, JUDr. Roman Fiala a JUDr. Pavel Simon, který předsedá zvláštnímu senátu od 1. 7. 2022. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší soud byli JUDr. Radek Doležel, Mgr. David Havlík a JUDr. Petr Škvain.

Z Nejvyššího správního soudu byli jmenováni Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec, JUDr. Tomáš Rychlý a Mgr. Jitka Zavřelová. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší správní soud byli JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D., Mgr. Ondřej Mrákota a JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.

2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu

Na slavnostním galavečeru byl v Praze dne 27. 5. 2022 oceněn v prestižní anketě Právník roku místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Šuk titulem Právník roku 2000 a 2021 v kategorii Občanské právo. Pořadatelé ankety, Česká advokátní komora a magazín Epravo.cz, přitom spojili dva ročníky dohromady, protože kvůli koronavirové pandemii nebylo možné slavnostně vyhlásit vítěze za samostatný rok 2020. Petr Šuk byl tentokrát jediným oceněným soudcem Nejvyššího soudu, i když v minulosti bylo již oceněno vícero jeho kolegů civilních i trestních soudců.

Bývalý předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Mojmír Putna se stal historicky prvním českým soudcem, kterému byla udělena Cena Jana Vyklického. Ocenění, udělované za mimořádné počiny v justici, zřídilo profesní sdružení soudců teprve v roce 2018 jako vzpomínku na bývalého prezidenta unie Jana Vyklického, který tehdy zemřel. Mojmír Putna si cenu převzal 14. 10. 2022 na sněmu Soudcovské unie ČR v Táboře. První oceněnou osobností se stal v roce 2019 rakouský soudce Günter Woratsch za výjimečné počiny v soudnictví na široké mezinárodní úrovni, včetně neobyčejného přínosu pro rozvoj stavovské organizace soudců v České republice. Také Mojmír Putna, kterému nedávno zanikla v souvislosti s dovršením věkové hranice 70 let funkce soudce Nejvyššího soudu, v minulosti s Günterem Woratschem úzce spolupracoval a díky této spolupráci se stal i jedním ze zakládajících členů Soudcovské unie ČR.

2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu

Kromě samotné rozhodovací a sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu se jeho soudci i v roce 2022 významně podíleli též na dalších aktivitách odborného charakteru. Jde zejména o legislativní, školící a publikační činnost, účast na odborných konferencích a také zahraničních stážích.

2. 7. 1. Legislativní činnost

V souladu s legislativními pravidly vlády se soudci Nejvyššího soudu aktivně podílí na připomínkování návrhů zákonů. Dlouhodobě jsou jim povinně v rámci meziresortního připomínkového řízení zasílány návrhy nových právních norem, které upravují činnost Nejvyššího soudu nebo které se dotýkají věcí náležících do jeho působnosti. Přesněji, v rámci meziresortního připomínkového řízení dostává Nejvyšší soud povinně návrhy zákonů k připomínkování, pokud se tyto návrhy týkají působnosti Nejvyššího soudu anebo procesních pravidel, jimiž se řídí. Mimo to se soudci zúčastňují přípravy návrhů některých zákonů nebo jejich novel přímo jako tvůrci nebo spolutvůrci příslušného návrhu.

V roce 2022 se soudci Nejvyššího soudu aktivně zapojili především do přípravy nového trestního řádu a nového civilního řádu soudního. Předseda senátu trestního kolegia JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D., řídí tzv. malou komisi pro rekonstrukci trestního řádu, místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Šuk stojí v čele expertní skupiny, tvořené zá-

stupci různých soudů, akademiky a lidmi z advokátní praxe, která se podílí na přípravě nového civilního řádu soudního, popř. bude navrhovat novelizaci stávajícího občanského soudního řádu tak, aby odpovídal požadavkům současné doby, pokud odborná veřejnost dojde k závěru, že zcela novou procesní normu není třeba vytvářet. Kromě Petra Šuka se členem komise stal také předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Jiří Zavázal.

2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách

Na podkladě zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, přispívají soudci Nejvyššího soudu k odborné přípravě a vzdělávání soudců, státních zástupců, justičních čekatelů a dalších zaměstnanců justice v rámci akcí organizovaných zejména Justiční akademií České republiky, Ministerstvem spravedlnosti, soudy nebo i státními zastupitelstvími. Mimo to se soudci Nejvyššího soudu podílejí rovněž na odborné přípravě advokátů a advokátních koncipientů, kterou organizuje Česká advokátní komora. Část soudců působí i jako externí členové pedagogického sboru na Justiční akademii Slovenské republiky.

Někteří soudci se rovněž angažují při výuce studentů právnických fakult univerzit či jiných vysokých škol, a to jako interní nebo externí vyučující. Dále jsou též členy vědeckých rad fakult vysokých škol či samotných vysokých škol. Stranou působení soudců Nejvyššího soudu

nezůstává ani jejich účast při odborných právnických zkouškách, zejména pak odborných justičních a advokátních zkouškách.

2. 7. 3. Publikační činnost

Soudci Nejvyššího soudu se podíleli rovněž na publikační činnosti, zejména v podobě zpracovávání odborných článků v časopisech či sbornících, komentářů, učebnic, někteří působí jako členové redakčních rad odborných časopisů. Jednotlivá nakladatelství anebo periodika soudce Nejvyššího soudu často s žádostí o příspěvek sama oslovují.

2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu

Základem vnitřního uspořádání úseku výkonu soudnictví jsou soudní oddělení (senáty), která se vytvářejí v souladu s platným rozvrhem práce. Administrativní a jiné kancelářské práce pro jedno nebo více soudních oddělení nebo senátů provádí soudní kancelář, kterou tvoří vedoucí kanceláře a 3 až 4 zapisovatelé, na trestním kolegiu Nejvyššího soudu protokolující úředníci.¹

Zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají odborné, kvalifikované, zodpovědné a náročné administrativní činnosti, které vyžadují aktivní znalost uživatelských programů soudních rejstříků a dalších informačních systémů.

Řadu činností zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají v souladu s platnými právními předpisy a vnitřními předpisy Nejvyššího soudu samostatně, případně podle pokynů soudců, asistentů nebo vedoucí soudní kanceláře. Součástí jejich každodenních činností je administrativní zpracovávání veškeré soudní agendy včetně kompletace dokumentů do mnohdy velmi obsáhlých procesních spisů.

¹ Pracovní pozice jsou v této kapitole pojmenovány v mužském rodě, i když přirozeně mohou být obsazeny muži i ženami. Obecně, ryze z praktických důvodů, takto Nejvyšší soud označuje pracovní pozice a místa i ve svých oficiálních organizačních dokumentech a směrnicích.

Na trestním kolegiu Nejvyššího soudu protokolující úředníci organizačně zajišťují a následně vyhotovují protokoly jednak z průběhu videokonferencí, prostřednictvím nichž se uskutečňují například výslechy obviněných, ale také z veřejných zasedání.

Vedoucí soudní kanceláře organizuje, metodicky řídí a kontroluje práci administrativních pracovníků a zajišťuje bezproblémový chod soudní kanceláře pro jednotlivá soudní oddělení (senáty) a jejich soudce a asistenty. Plně odpovídá za správné vedení soudních rejstříků a soudních spisů. Součástí jeho/její každodenní činnosti je také zveřejňování vyhlášení rozsudku vyvěšením písemného vyhotovení celého rozsudku nebo jeho zkráceného znění s nosnými důvody na úřední desce a elektronické úřední desce Nejvyššího soudu.

Dozorčí úředník odpovídá za chod všech soudních kanceláří kolegia, které organizačně vede, metodicky řídí a průběžně kontroluje. Dozorčí úředník připravuje statistické podklady o činnosti kolegia, zpracovává metodiky pro administrativní pracovníky, soudce a asistenty, spolupracuje s dalšími úseky soudu, například s oddělením styku s veřejností, pro které zpracovává podklady pro vyřizování žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, apod.

Dozorčí úředník se podílí na implementaci nových aplikací na Nejvyšším soudu, které by měly usnadnit a zefektivnit práci administrativních pracovníků soudních kanceláří.

Administrativní pracovníci občanskoprávního a obchodního kolegia	
Dozorčí úředník/úřednice	1
Vedoucí kanceláře	4
Zapisovatel/ka	12
Sekretář/ka kolegia	1
Referentka Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	19

Administrativní pracovníci trestního kolegia	
Dozorčí úředník/úřednice	1
Vedoucí kanceláře	3
Protokolující úřednice	9
Zapisovatel/ka	0
Sekretář/ka kolegia	1
Referent/ka Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	15

2. 9. Úsek soudních agend

Úsek soudních agend je samostatný úsek, byť je organizačně začleněn do úseku výkonu soudnictví, a vedoucí úseku soudních agend je pracovním podřízen přímo předsedovi soudu. Pracovníci úseku soudních agend se musí velmi dobře orientovat v agendách a struktuře Nejvyššího soudu a jejich činnosti se neobejdou bez aktivní znalosti všech soudních rejstříků.

Pracovníci úseku soudních agend	
Vedoucí úseku soudních agend	1
Vedoucí oddělení evidence a podatelny	1
Odborný pracovník evidence	4,5
Pracovník podatelny a rozmnožovny	2,5
Pracovník spisovny	1
Správce aplikace	1
Celkem	11

Vedoucí úseku soudních agend metodicky řídí a kontroluje pracovníky oddělení evidence a podatelny, pracovníka spisovny soudu a správce aplikace. Dále v souladu s pověřením předsedy soudu metodicky řídí a kontroluje dozorcí úředníky, kteří zabezpečují chod soudních kanceláří, provádí odborný dohled, komplexně koordinuje a kontroluje

spisovou službu a předarchivní péči o spisy a dokumenty Nejvyššího soudu na všech úsecích a odděleních soudu v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu, realizuje na Nejvyšším soudu projekty týkající se rozvoje elektronizace justice, provádí systémové analýzy uživatelských požadavků na rozvoj informačních systémů (nejen) Nejvyššího soudu, například iniciovala vytvoření nového modulu Spisovna pro soudní informační systémy a v současné době se aktivně podílí na jeho realizaci, přičemž při implementaci tohoto modulu je Nejvyšší soud pilotním soudem, zajišťuje a koordinuje spolupráci související se správou a vývojem informačních systémů používaných na Nejvyšším soudu, a to v rámci Nejvyššího soudu, ale také s orgány státní správy v oblasti justice a dodavatelskými subjekty, které se podílejí na technické realizaci správy a vývoje těchto informačních systémů.

Součástí úseku soudních agend je oddělení evidence a podatelny, které se člení na evidenci, podatelnu a rozmnožovnu a spisovnu. Oddělení evidence a podatelny řídí, kontroluje a za bezproblémový chod oddělení odpovídá vedoucí oddělení evidence a podatelny.

Odborní pracovníci evidence přijímají a zpracovávají všechna elektronická podání doručená Nejvyššímu soudu a dále provádí evidenci všech podání a spisů doručených Nejvyššímu soudu v listinné a elektronické podobě do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS), a to v souladu s pravidly stanovenými rozvrhem práce a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Odborní pracovníci evi-

dence v roce 2022 zpracovali 18 607 datových zpráv doručených do elektronické podatelny Nejvyššího soudu a zaevidovali do příslušných rejstříků 10 251 nových podání a spisů. V roce 2021 oddělení evidence a podatelny z důvodu zajištění ochrany osobních údajů (GDPR) dokončilo práce na úpravách 303 831 fyzických osob evidovaných v modulu Seznam jmen, který je součástí informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS).

Pracovníci podatelny a rozmnožovny zajišťují prvotní zápis všech Nejvyššímu soudu doručených listinných zásilek a spisů, dále doručnou službu všech písemností a spisů odesílaných z Nejvyššího soudu, evidenci a prodej cenin (kolků) účastníkům řízení a v případě potřeby provádí pro zaměstnance Nejvyššího soudu rozmnožování (tisk kopií) dokumentů. V roce 2022 pracovníci podatelny a rozmnožovny zpracovali a zapsali do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS) 9 027 Nejvyššímu soudu doručených listinných podání a doručili (odeslali z Nejvyššího soudu) cca 9 920 listinných zásilek a spisů do 2 kg a 5 942 nad 2 kg (balíků).

Pracovník spisovny zajišťuje odbornou správu spisů a dokumentů (předarchivní péči) uložených na spisovně Nejvyššího soudu a v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu, zajišťuje přípravu a průběh skartačních řízení, včetně předání vybraných archiválií Národnímu archivu a zajištění zničení spisů a dokumentů, které nebyly jako archiválie Národním archivem vybrány. Pracovník spisovny vede evidenci spisů

a dokumentů uložených do spisovny Nejvyššího soudu, přičemž v roce 2022 převzal a zaevidoval na spisovnu cca 8 000 spisů a dokumenty správy soudu, jež jsou na spisovně uloženy v 89 archivních krabicích, příp. šanonech.

Bezproblémový chod aplikací Nejvyššího soudu (ISNS, ISIR, IRES) zajišťuje správce aplikace. Mezi jeho další činnosti patří například provádění školení a poskytování metodické podpory uživatelům aplikací, nastavování přístupových oprávnění k aplikacím jednotlivým uživatelům v souladu s kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Správce aplikace se též podílí na realizaci projektů v oblasti elektronizace justice.

3. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH

Podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, se mohou fyzické a právnické osoby obracet na orgány státní správy soudů se stížnostmi na průtahy v řízení, nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení před soudem.

V roce 2022 byly k Nejvyššímu soudu podány celkem 3 stížnosti, které se týkaly průtahů v řízeních před Nejvyšším soudem, přičemž jedna stížnost byla shledána důvodnou, jedna částečně důvodnou a třetí stížnost byla shledána nedůvodnou.

Nejvyšší soud vyvinul i v roce 2022 maximální úsilí, aby v řízeních nedocházelo k průtahům a k porušování práv účastníků řízení na rozhodnutí soudu v přiměřené lhůtě.

Vyřízení stížností podle zákona č. 6/2002 Sb. v roce 2022

	Důvodné	Částečně důvodné	Nedůvodné
Průtahy v řízení	1	1	1
Nevhodné chování soudních osob	0	0	0
Narušování důstojnosti řízení	0	0	0

Způsob vyřízení stížností podle zákona č. 6/2002 Sb. v roce 2022

4. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR

Od svého vzniku dne 1. 10. 2011 je Oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR (dále jen „ODAJ“) pro své odborné výstupy pro Nejvyšší soud stabilním přínosem. Již ze samotného názvu oddělení je patrna obsahová stránka jeho činnosti. ODAJ se zabývá právní analytickou odbornou činností, zejména v oblasti judikatury a její evidence, a to ve věcech patřících do rozhodovací pravomoci českých soudů v občanském soudním řízení a v řízení trestním.

Provádí rozsáhlé rešerše judikatury týkající se konkrétních právních otázek, vyhodnocuje její aplikovatelnost pro danou věc, formuluje dílčí závěry, které následně slouží jako podklady pro činnost evidenčních senátů a jednání obou kolegií (občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní). Na základě výsledků jednání kolegií pak k vybraným rozhodnutím vypracovává krátké anotace, jež slouží ke zběžnému seznámení čtenáře s problematikou daného judikátu, a tím ke zjednodušení orientace v jejich velkém množství. Tyto anotace jsou pravidelně uveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu.

I v průběhu roku 2022 ODAJ průběžně zpracovávalo v rámci průběžné analýzy jednotlivá rozhodnutí poskytovaná soudy nižších stupňů, týkající se adhezního řízení a nároků na náhradu nemajetkové újmy

v trestním řízení uplatněných. Analýza mapuje rozhodovací činnost Nejvyššího a Ústavního soudu, formulující pro praxi adhezního řízení a posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy zásadní závěry, přičemž postihuje rozhodnutí trestní i civilní.

Nadále také ODAJ na žádost zpracovává podklady pro připomínky Nejvyššího soudu k nově vznikajícím právním předpisům či jejich změnám, poskytuje součinnost jednotlivým soudcům a asistentům či ostatním oddělením Nejvyššího soudu.

V roce 2018 navázalo ODAJ spolupráci s Centrem dopravního výzkumu, v. v. i., a to na rozvoji projektu DATANU, jehož primárním cílem bylo zmapovat stávající rozhodovací praxi soudů nižších stupňů v případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy na zdraví či nároku na odškodnění pozůstalého. Sekundárním cílem projektu bylo vytvoření softwarové databáze soudních rozhodnutí, tříděné podle definovaných kritérií, umožňující na základě vstupních parametrů dohledávání konkrétních, již přiznaných náhrad nemateriální újmy. ODAJ svou činností přispělo k rozvoji databáze, když Centru dopravního výzkumu poskytlo rozsáhlou zpětnou vazbu k její funkčnosti a též odborným zpracováním soudy poskytovaných materiálů. V započaté práci

ODAJ pokračovalo i v roce 2022, přičemž se soustředilo na rozšíření informací v databázi obsažených. Výstupy projektu DATANU jsou veřejně dostupné na internetu pod odkazem www.datanu.cz. Databáze nyní obsahuje 1 549 soudních rozhodnutí, přičemž kontinuálně dochází ke zpracování rozhodnutí Nejvyššímu soudu nově poskytnutých.

S nárůstem nápadu věcí Nejvyšším soudem rozhodovaných je neodmyslitelně spjat i nárůst administrativní zátěže. ODAJ vedeno ideou moderně a efektivně řízené instituce, přistoupilo ke kompletní revizi rejstříku ústavních stížností (SUS) a ve spolupráci s odborníky v oblasti informačních technologií vytvořilo automatizovaný systém, který generuje relevantní data o podaných ústavních stížnostech, dříve ručně zapisovaná a umožňuje koncovému uživateli interních systémů Nejvyššího soudu bez dalšího přístup k Ústavním soudem zveřejněným rozhodnutím. Vytvořený systém umožňuje snížení administrativní zátěže soudu v ODAJ řešené oblasti, minimalizuje možnost výskytu chyb v nepřehledném množství zpracovávaných dat a usnadňuje orientaci v soudních rozhodnutích na sebe vzájemně navázaných. Získaná data jsou pak zpřístupněna i na webových stránkách Nejvyššího soudu u jednotlivých jím zveřejňovaných rozhodnutí.

V lednu roku 2020 byla Nejvyššímu soudu adresována žádost, na jejímž základu ODAJ přistoupilo k nepřetržitému monitorování a tvorbě soupisu dovolacím soudem nově vydaných rozhodnutí dotýkajících se rodinněprávní regulace. ODAJ nadále pokračuje v monitoringu rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu s návazností na rodinně právní regulaci, aby naplnilo zamýšlený účel formulovaný v žádosti.

Podporu ODAJ Nejvyššímu soudu neposkytuje pouze na úrovni odborné právní, ale usilovně se též věnuje rozvoji technického zázemí soudu, když například zajišťuje rozvoj a aktualizaci soudem užívaných systémů, provádí průběžná individuální uživatelská školení zaměstnanců soudu, včetně školení právních systémů ASPI a Beck-online tak, aby byla zajištěna a zachována profesionální úroveň technických dovedností jejich uživatelů.

I v roce 2022 v rámci vedení projektu ECLI (Evropského identifikátoru judikatury – European Case Law Identifier) ODAJ průběžně opatrovalo rozhodnutí Nejvyššího soudu a vybraných rozhodnutí vrchních a krajských soudů identifikátorem ECLI. Všechna indexovaná rozhodnutí jsou tak veřejnosti dostupná on-line i přes vyhledávač ECLI na portále e-justice (ECLI search engine). Na začátku roku 2021 ODAJ oslovilo Oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu s návrhem především technické podpory při implementaci ECLI na Nejvyšším správním soudě; spolupráce mezi analytickými odděleními jednotlivých soudů se rozvíjela i v průběhu roku 2022.

4. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek

V březnu roku 2021 bylo založeno oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen Sbírký), jehož úkolem bylo převzít a nadále zpracovávat agendu související s publikací Sbírký. Zásadním úkolem, jehož se však muselo oddělení zhostit, bylo kompletní zajištění projektu elektronizace Sbírký, tedy jeho financování, tvorba technické a právní dokumentace, participace na vývoji aplikace Sbírký s externím dodavatelem, Ministerstvem spravedlnosti a dalšími IT odborníky. Totéž se týká i periodika „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“.

Nejvyšší soud tímto projektem sleduje současné trendy elektronizace a snaží se o zajištění snadnějšího přístupu k jeho zásadním rozhodnutím, lepší orientace odborné veřejnosti v rozhodnutích zařazených do Sbírký a konečně i jejich snazší, ekonomičtější, ekologičtější a rychlejší publikaci.

Úspěšná realizace projektu je patrná z nárůstu zájemců ze stran odborné veřejnosti o získávání informací prostřednictvím elektronické komunikace, ale i samotným množstvím pravidelných návštěvníků stránek již v počtu tisíců. Zástupci oddělení realizovali také několik úvodních školení, zaměřených na používání nově vytvořeného systému a seznámení se se způsoby práce se zveřejněnými daty.

Snahou oddělení bylo vytvořit pro návštěvníky stránek co nejjednodušší a komfortní prostředí pro jejich práci. Odůvodnění jednotlivých rozhodnutí jsou tak opatřována hypertextovými odkazy, rozhodnutí, jsou dostupná ke stažení v několika formátech (včetně editovatelného .pdf apod.). Databáze rozhodnutí publikovaných ve Sbírci soudních rozhodnutí a stanovisek je postupně rozšiřována jak o nová, tak o rozhodnutí starších ročníků, která nebyla doposud takto zveřejněna. Důvodem je narůstající poptávka odborné veřejnosti o jejich poskytnutí v elektronické formě.

Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek úzce spolupracuje s ODAJ při realizaci jeho agendy, do níž se plně zapojuje.

5. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY

5. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu zaměřovalo, obdobně jako v letech předešlých, i v roce 2022 své síly v první řadě na analytickou a rešeršní činnost, pokud se jedná o evropské a srovnávací právo, a to pro praktické využití nejen ze strany Nejvyššího soudu, ale i českých soudů nižších stupňů a jejich soudců.

Aktivity oddělení zahrnovaly zejména tvorbu analýz v oblasti rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva, normotvorby Evropské unie, stejně jako komparaci legislativy či judikatury v jiných zemích, především členských státech Evropské unie.

Nezastupitelnou součástí činnosti oddělení i v uplynulém roce pak nadále tvořilo pravidelné udržování kontaktu se zahraničními soudy, ale i dalšími orgány a mezinárodními organizacemi, jež se dařilo nejen na stávající úrovni zachovat, ale rovněž je dále aktivně rozvíjet. V tomto směru ostatně nezůstala stranou ani každodenní participace Nejvyš-

šího soudu v rámci řady platforem pro přeshraniční výměnu právních informací a zkušeností s odrazem do rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu.

Přeshraniční činnost Nejvyššího soudu, jež oddělení analytiky a srovnávacího práva navenek zastřešuje a fakticky spravuje nejen po komunikační, ale zejména odborné stránce, se však shora uvedenými body ani zdaleka nevyčerpávala. Naopak Nejvyšší soud coby vrcholná soudní instituce členského státu Evropské unie i Rady Evropy se jeho prostřednictvím nadále účastnil řady dílčích aktivit různého rozsahu; výběr z těch nejzajímavějších pak naleznete níže.

5. 1. 1. Analytická činnost

Jak již bylo uvedeno, oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí v první řadě na analytické činnosti stran otázek, s nimiž se při svém praktickém rozhodování setká Nejvyšší soud či soudy nižší.

Mezi zajímavé oblasti, na které se analytická činnost v uplynulém roce zaměřila, patřily např. otázky spojené s počátkem běhu promlčecí lhůty u kontraktů a deliktů; promlčením nároku na odškodnění za zpožděný

let; příslušností ve sporu o smluvní pokutu ze smlouvy o smlouvě budoucí; či použitelnosti nařízení Brusel I bis pro určení příslušnosti soudu na základě prorogační doložky uvedené ve smlouvě mezi stranami, které mají sídlo ve stejném členském státě Evropské unie, přičemž jako příslušné k řešení sporů si zvolily soudy jiného členského státu.

Analytická činnost se rovněž zaměřila na mezinárodní srovnání výše odškodnění obchodního zástupce podle směrnice č. 86/653/ES; problematiku spojenou s trestněprávními sankcemi v kontextu návratové směrnice; nahrazením projevu vůle při vydání věci ze soudní úschovy; nebo příslušností soudů podle Luganské úmluvy.

Další analýzy pak zahrnovaly kupř. přiměřenost smluvní pokuty a smluvního úroku z prodlení ve vybraných státech Evropské unie; filtrační mechanismy u nejvyšších soudů; umoření blankosměnky v právních úpravách Německa, Rakouska, Polska a Slovenska; přechod nároku na náhradu nemajetkové újmy děděním v Rakousku a Německu; či odpovědnost státu za škodu způsobenou porušením práva Evropské unie a přiznání práv jednotlivci.

5. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“

Příprava publikace „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ (označována též jako „Modrá sbírka“ vydávaná Nejvyšším soudem) je další z činností, na nichž se oddělení analytiky a srovnávacího práva dlou-

hodobě a systematicky podílí. Sbírkou obsahuje překlady významných rozhodnutí do českého jazyka, čímž napomáhá zpřístupňování této judikatury Evropského soudu pro lidská práva širší odborné veřejnosti.

Další činnost oddělení představuje taktéž příprava anotací vybraných rozhodnutí pro internetovou databázi vybraných rozhodnutí ESLP, která funguje pod záštitou Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva. Tyto anotace jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese eslp.justice.cz. Oddělení i nadále pravidelně přispívá svými anotacemi k postupnému naplňování veřejně dostupné databáze, čímž napomáhá popularizaci a zvyšování povědomí o judikatuře štrasburského soudu.

V neposlední řadě je nutné zmínit Bulletin oddělení analytiky a srovnávacího práva, který, jak již jeho název napovídá, představuje originální výstup tohoto oddělení. Bulletin je vydáván čtyřikrát ročně v elektronické podobě – na webu Nejvyššího soudu – a přístupný je rovněž např. v informačním systému ASPI. Bulletin si klade za cíl zejména informovat o aktuálních rozhodnutích vrcholných soudů členských států Unie, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie.

5. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku

Po vzoru předešlých let se i v uplynulém roce Nejvyšší soud podílel v nejširší možné míře na každodenní spolupráci s dalšími partnerskými evropskými soudy.

Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší soud se prostřednictvím svého oddělení analytiky a srovnávacího práva účastní mimo jiné aktivit anebo akcí Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie, jež řeší zejména obecné otázky společného zájmu předsedů nejvyšších soudů, nicméně komunikovány jsou i otázky aktuálnějšího rázu.

Vrcholné evropské soudy se nicméně každodenně podílejí i na řešení otázek, jež je třeba zodpovědět pro potřeby jejich rozhodovací praxe. S vědomím této skutečnosti byla, a již od počátku s účastí české části, vybudována Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku (*Comparative Law Liaisons Group*). Pokračujícím cílem této mezinárodní skupiny je usnadnění spolupráce při výměně právních informací. Jedná se zejména o obsah právních předpisů a judikatury v otázkách, jež jsou předmětem rozhodovací činnosti některého z nejvyšších soudů patřících do této skupiny. Výsledkem činnosti této skupiny je analytický materiál, jež soudcům Nejvyššího soudu představí, jak je k předmětným právním záležitostem přístupováno před ostatními spolupracujícími nejvyššími soudy.

Z jednotlivých otázek, jež byly prostřednictvím této sítě řešeny, lze pro ilustraci zmínit v oblasti civilního práva problematiku moderace smluvní pokuty, přístup k osobním údajům a jejich ochrany v kontextu zdravotnictví, osvojování dospělých, vydávání věcí ze soudní úschovy či výkonu práv duševního vlastnictví.

V oblasti práva trestního lze příkladmo uvést otázky spojené s vazebními důvody, přiměřenou délkou řízení, držení návykových látek pro

osobní potřebu nebo uznávání rozhodnutí soudů nečlenských států Evropské unie.

V neposlední řadě v oblasti obecnějších otázek správy soudnictví byly řešeny otázky jako právní regulace zveřejňování otevřených dat o činnosti justice, vybrané aspekty aplikace směrnice 2009/138/ES či možnosti spolupráce nejvyšších soudů se soudy nižšími, advokáty, státními zástupci a akademickou sférou.

5. 1. 4. Justiční síť Evropské unie

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí mimo jiné na tvorbě obsahu Justiční sítě Evropské unie. Ta byla vytvořena na podnět předsedy Soudního dvora Evropské unie a předsedů nejvyšších a ústavních soudů členských států. Prvořadým cílem uvedené sítě je usnadnění přístupu k informacím a dokumentům mezi soudy Evropské unie. Za tímto účelem bylo prozatím vytvořeno internetové rozhraní, jehož cílem je reflektovat snahu o posílení justiční spolupráce, a to podporou prohlubování dialogu v rámci řízení o předběžných otázkách, šířením vnitrostátních rozhodnutí s významem pro Unii a posílením vzájemné znalosti práva a právních systémů členských států.

Pokud se pak jedná o spolupráci mezi Evropským soudem pro lidská práva a vrcholnými vnitrostátními soudy, zde hraje významnou roli Sít vrcholných soudů, jež vznikla za účelem efektivní výměny informací, a této sítě se Nejvyšší soud prostřednictvím oddělení analytiky a srovnávacího práva rovněž účastní.

5. 1. 5. Kolokvium sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie

Ve dnech 13. až 15. 10. 2022 se v Brně konalo Kolokvium Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie. Těto akce se účastnilo na padesát osobností evropské justice, především předsedů a místopředsedů nejvyšších soudů, ale i dalších vysokých funkcionářů mezinárodních justičních orgánů.

Významná mezinárodní akce, pořádaná Nejvyšším soudem za podpory Ministerstva spravedlnosti, se zaměřila na dvě hlavní témata. Prvním z nich byla otázka, jak mohou vrcholné soudy přispět ke zvyšování důvěry veřejnosti v soudnictví, druhým pak kárná odpovědnost soudců a etický kodex chování soudců.

5. 2. Významné návštěvy konferencí a další významné mezinárodní události

Po nesporném útlumu mezinárodní spolupráce prostřednictvím fyzické účasti stran, způsobeném nedávnou pandemickou situací, došlo v roce 2022 k postupnému obnovení takovýchto kontaktů, a to zejména na úrovni předsedy Nejvyššího soudu. Stranou nezůstaly ani návštěvy zahraničních delegací v Brně.

5. 2. 1. Předseda Nejvyššího soudu

Dne 18. 1. 2022 navštívil předseda Nejvyššího soudu, JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., sídlo Eurojustu v Haagu. Předsedu Nejvyššího soudu přivítal prezident Eurojustu Ladislav Hamran a národní člen za Českou republiku Lukáš Starý. Hlavním cílem návštěvy byla diskuze nad aktuálními trendy v přeshraniční justiční spolupráci i nejnovější vývoj v rámci Eurojustu, včetně vzrůstajícího počtu žádostí o spolupráci s českými orgány i z jejich strany.

Dne 21. 2. 2022 se předseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., zúčastnil spolu s vedoucím oddělení analytiky a srovnávacího práva Mgr. Petrem Bartákem, LL.M., konference Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie v Paříži. Konference se konala při příležitosti francouzského předsednictví Rady Evropské unie a současně 70. výročí činnosti Soudního dvora Evropské unie.

Ve dnech 14. a 15. 3. 2022 přijal delegaci Nejvyššího soudu v čele s předsedou předseda Soudního dvora Evropské unie Koen Lenaerts. Předsedu JUDr. Petra Angyalossyho, Ph.D., doprovázel místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Šuk, předseda trestního kolegia JUDr. František Púry, Ph.D., soudce JUDr. Pavel Simon a ředitel kanceláře předsedy Mgr. Aleš Pavel. Pracovní jednání se zaměřilo zejména na problematiku mezinárodní příslušnosti soudů, aktuální judikaturu Soudního dvora i judikatorní praxi českých soudů v uvedeném ohledu.

Ve dnech 31. 3. až 1. 4. 2022 se předseda v doprovodu ředitele své kanceláře, Mgr. Aleše Pavla, zúčastnil jednání Výboru Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie v Lublani. V rámci jednání předseda informoval své zahraniční kolegy o chytaném říjnovém kolokviu Sítě v Brně a Výbor do svého pracovního programu zařadil rovněž jednání o možných formách podpory nezávislé justice na Ukrajině a koordinaci takových iniciativ, pocházejících z různých justičních sítí napříč Evropou.

Ve dnech 5. až 6. 5. 2022 se předseda Nejvyššího soudu zúčastnil kolokvia Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie ve Stockholmu. Hlavním tématem pracovního jednání bylo zpřístupňování soudních rozhodnutí veřejnosti, a to zejména za použití moderních elektronických nástrojů. Ke slovu se dostalo rovněž související téma anonymizace.

Ve dnech 13. až 14. 6. 2022 navštívil předseda Nejvyšší soud Rakouska v doprovodu ředitele své kanceláře Mgr. Aleše Pavla a soudce Nejvyš-

šího soudu Pavla Tůmy, Ph.D., LL.M., druhý den se k delegaci připojili soudci Nejvyššího soudu JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., a JUDr. Pavel Horňák. Návštěva navázala na návštěvu z předešlého roku, kdy předsedkyně, paní Elisabeth Lovrek, a místopředseda, pan Matthias Neumayer, navštívili Nejvyšší soud v Brně. Mezi témata, na která se účastníci setkání nyní zaměřili, patřila elektronizace justice, zveřejňování soudních rozhodnutí a anonymizace či v neposlední řadě aktuální otázky spojené s ochranou spotřebitele.

5. 2. 2. Významné zahraniční pracovní cesty soudců

Ve dnech 8. až 11. 9. 2022 se předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., a soudce stážista Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D., zúčastnili výroční konference Evropské asociace soudců pracovních soudů (*European Association of Labour Court Judges – EALCJ*) na řeckém ostrově Hydra. Aktuální téma pracovního setkání neslo název „*Pracovní soudy a řízení s cizím prvkem v době post-covidové*“. Průběh jednání řídil JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., jako prezident EALCJ, jednotlivá podtémata měli na starosti moderátoři z řad členů asociace a pozornost byla věnována jak procesním, tak hmotněprávním aspektům řešení pracovních věcí před soudy.

5. 2. 3. Významné zahraniční návštěvy u Nejvyššího soudu

Dne 11. 5. 2022 se uskutečnilo setkání soudců civilních kolegií nejvyšších soudů České a Slovenské republiky v Třebíči. Tato setkání probíhá-

jí pravidelně, střídavě v Česku a na Slovensku. Program zahrnoval diskuzi nad rozhodovací praxí obou soudů, zejména judikáty navrženými pro publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, i odborné příspěvky soudců. Pracovní jednání bylo mimo jiné příležitostí k setkání vedení obou soudů.

Ve dnech 12. až 14. 9. 2022 navštívila Nejvyšší soud v Brně předsedkyně izraelského Nejvyššího soudu, paní Esther Hayut, spolu se soudkyní, paní Yael Willner, soudcem, panem Noam Sohlbergem, a vedoucí kanceláře předsedkyně Nejvyššího soudu, paní Natálií Kimhi. Izraelská delegace absolvovala pracovní jednání s předsedou JUDr. Petrem Angyalossym, Ph.D., předsedy obou kolegií Nejvyššího soudu a vedoucími některých úseků nebo oddělení Nejvyššího soudu. Izraelská a česká strana se vzájemně podrobněji seznámily se svými soudními systémy, statistikami z rozhodovací činnosti a informovaly se o dopadech koronavirové pandemie na rychlost řízení a obecně práci soudů. Delegace navštívila rovněž Ústavní soud.

6. HOSPODAŘENÍ (SPRÁVA SOUDU)

Účelem a cílem správy soudu je zabezpečit řádné fungování soudnictví, tedy vytváření podmínek pro řádný výkon soudnictví. Radí se zde zejména zabezpečení fungování soudnictví po stránce materiální, personální, hospodářské, finanční a organizační.

Rozpočtové výdaje Nejvyššího soudu sestávají převážně z výdajů na platy soudců a zaměstnanců soudu. Objem prostředků na platy představuje více než 90 % ročních výdajů.

Provozní prostředky Nejvyššího soudu jsou využívány zejména k vlastnímu provozu soudu a dále na údržbu a opravy vybavení budovy, která patří mezi památkově chráněné objekty. Také v roce 2022 Nejvyšší soud vynakládal prostředky zejména na obnovu stavu a vybavení kanceláří soudců nebo zaměstnanců a ostatních prostor v původní historické budově. Jedná se o kontinuální dlouhodobou činnost s ohledem na počty prostor, které dosud nejsou v uspokojivém stavu.

Nejvyšší soud realizoval v roce 2022 významnou investiční akci spočívající v rekonstrukci velkého jednacího sálu, který byl k historické budově Nejvyššího soudu přistavěn v roce 1986. Sál, vybudovaný původně pro potřeby schůzí někdejšího Krajského výboru KSČ, byl dosud

v původním stavu, který nevyhovoval jak potřebám výkonu soudnictví, tak ani případné přednáškové či lektorské činnosti. Vzhledem k tomu, že sál a předsálí tvoří samostatnou budovu vestavěnou do dvorního traktu Nejvyššího soudu, bylo potřeba pracovat i na jeho vnějším plášti. Po odkrytí původních konstrukcí se bohužel objevily skryté nedostatky, například absolutně nedostatečné zateplení podlah sálu. Zároveň svoji nemalou roli hrál i nebývalý nárůst cen stavebního materiálu, celkové náklady rekonstrukce tak dosáhly 31 mil. Kč.

Rekonstrukce sálu, který nově nese jméno Sál Františka Vážného po prvorepublikovém místopředsedovi Nejvyššího soudu a zakladateli sbírek soudních rozhodnutí, zajistí Nejvyššímu soudu kvalitní a důstojné podmínky nejen pro samotný výkon soudnictví, ale také pro reprezentaci České republiky v justiční oblasti, kde je role Nejvyššího soudu nezastupitelná. Nejvyšší soud plánuje využití rekonstruovaného jednacího sálu nejen pro potřeby výkonu soudnictví, ale také pro konání vnitrostátních i mezinárodních akcí a konferencí, jichž je s ohledem na svou roli v justiční soustavě pravidelným pořadatelem.

Nemalé prostředky rozpočtu Nejvyššího soudu se vynakládají na nákup a obnovu IT techniky v oblasti zvyšování technické úrovně hard-

waru, softwaru, podpory uživatelů, ale také sledování vývoje v zabezpečení dat.

Cílem je pak implementace pravidel a postupů, dochází k nutnosti a potřebě upgradování používaných technologií, rozvoji aplikací a platform, je zvyšována a rozšiřována úroveň v oblasti kybernetické bezpečnosti. Nejen v souvislosti s uplynulou celosvětovou koronavirovou situací reagovalo oddělení informačních technologií Nejvyššího soudu na několikanásobně vyšší poptávku po zajištění bezproblémového fungování pracovního režimu typu home office, a to za dodržení všech nutných bezpečnostních opatření. Proto i v roce 2022 bylo pokračujícím trendem rozšíření a navýšení služeb umožňující komunikaci prostřednictvím videokonferencí, a to především pořízením potřebného IT zařízení. Současná doba si žádá nejen zrychlení, ale současně také spolehlivost a bezpečnost všech komunikačních služeb, proto je nutná pozornost věnována nejen úrovni nově pořizovaného IT zařízení, ale dbá se také na důvěryhodnost všech dodavatelů a smluvních partnerů.

Velmi důležitou je také oblast zajištění odborné způsobilosti soudců a zaměstnanců, proto jsou jednou z významných položek výdaje na pořízení odborných publikací do knihovny Nejvyššího soudu, která se dále rozšiřuje a specializuje se na odborné právnické publikace.

Hospodaření Nejvyššího soudu v oblasti ekonomické, IT i provozní se vždy řídí základními principy hospodárnosti efektivnosti a účelnosti při vynakládání prostředků státního rozpočtu. V procesu finančních operací Nejvyššího soudu je implementována vnitřní řídicí kontrola zajiš-

tující kontrolu a schvalování od přípravy operací a až do jejich úplného schválení a vypořádání, a to i včetně hodnocení výsledků a správnosti hospodaření.

Tabulka rozpočtů:

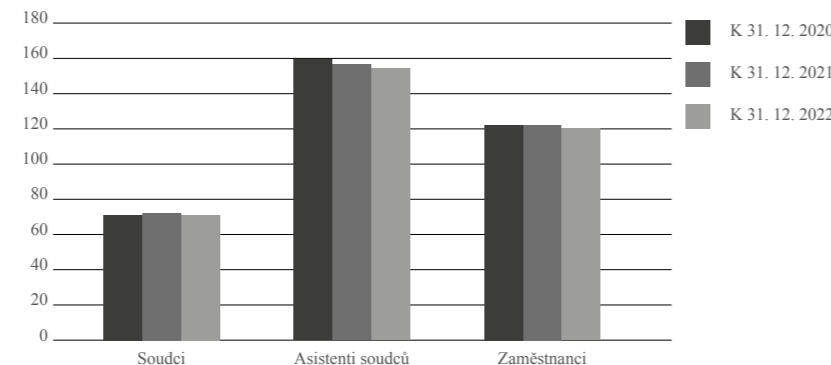
	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutečné čerpání
2019	357 782	404 023	403 709
2020	430 871	478 441	443 168
2021	416 069	478 415	435 712
2022	430 236	496 713	472 009

(údaje jsou vyjádřeny v tisících korun českých)

7. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ

Nejvyšší soud snížil v roce 2022 o jednoho počet svých natrvalo přidělených soudců. Také počet asistentů soudců se proti předešlému konci roku mírně snížil, stejně jako počet ostatních zaměstnanců soudu.

	K 31. 12. 2020	K 31. 12. 2021	K 31. 12. 2022
Soudci	71	72	71
Asistenti soudců	159	156	154
Zaměstnanci	122	122	120

V roce 2022 byl k Nejvyššímu soudu natrvalo přeložen jediný soudce, a to k občanskoprávnímu a obchodnímu kolegiu:

k 1. 1. 2022 Mgr. Viktor Sedlák

Po 31. 12. 2022 zanikla funkce soudce Nejvyššího soudu soudcům:

JUDr. Zdeněk Des občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. František Ištváněk občanskoprávní a obchodní kolegium

8. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

8. 1. Informační kancelář

Oddělení pro styk s veřejností, které poskytuje účastníkům (stranám) řízení, jejich advokátům, případně novinářům, základní informace o stavu řízení, vyřizovalo v roce 2022, podobně jako v minulosti, denně od 60 do 80 telefonických, písemných nebo osobně podaných dotazů.

Informační kancelář, v níž pracují dvě referentky, je kompetentní sdělovat informace o stavu řízení, tedy zda bylo v konkrétním řízení již rozhodnuto či nikoliv. Dále informuje o tom, v jaké fázi je vypracování odůvodnění rozhodnutí, případně zda bylo rozhodnutí spolu se spisem již odesláno (zpravidla) na soud prvního stupně, resp. kde se aktuálně nachází kompletní spis. Informační kancelář neinformuje o konkrétních výsledcích řízení.

Účastníci (strany) řízení a jejich právní zástupci získávali v roce 2022 informace o výsledku řízení obdobně jako v minulosti především cestou řádného doručení rozhodnutí (zpravidla) prvoinstančním soudem. Senáty trestního kolegia přibližně v desítkách případů veřejně vyhlásily svá rozhodnutí také v závěru nařízených veřejných zasedání. No-

věly procesních předpisů, které vstoupily v platnost k 1. 2. 2019, však umožňují Nejvyššímu soudu veřejně vylašovat rozsudky, popř. usnesení, také prostřednictvím elektronické úřední desky a úřední desky v budově soudu. Konkrétně to upravují § 243f odst. 5, 6 občanského soudního řádu a § 265r odst. 9, 10 a § 274a odst. 2, 3 trestního řádu. Účastníci (strany) některých vybraných řízení, zpravidla řízení civilních, která byla ukončena rozsudkem, byli tak o výsledku dovolacího řízení prvotně informováni nově i tímto způsobem. I poté však v dané věci vždy následovalo řádné doručování definitivního a kompletního znění rozhodnutí standardní cestou.

Novinářům informace o výsledku dovolacího řízení, popř. o jeho zahájení či aktuálním stavu, poskytoval tiskový mluvčí. Co se týče výsledku řízení, je mluvčí zavázán striktně dbát o to, aby se veřejnosti sdělil výsledek až poté, co bylo předmětné rozhodnutí řádně doručeno všem účastníkům (stranám) řízení anebo poskytuje informace maximálně v takovém rozsahu, v jakém byly vyhlášeny veřejně, ať už přímo v soudní síni anebo na úřední desce.

Informační kancelář soudu se často setkává s požadavkem na sdělení právní rady. K tomu však není kompetentní. Tazatele v takovém pří-

padě odkazuje na advokáty registrované Českou advokátní komorou. Nejvyšší soud v zájmu vlastní nestrannosti nemůže právní rady poskytovat.

8. 2. Tiskový mluvčí

Tiskový mluvčí Mgr. Petr Tomíček je současně vedoucím oddělení styku s veřejností. Hlavními povinnostmi tiskového mluvčího jsou mimo jiné komunikace s médii a vyřizování žádostí o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. S vyřizováním těchto žádostí mu přitom pomáhá poradce pro otázky zákona č. 106/1999 Sb.

Oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu kompletuje každoročně Ročenku Nejvyššího soudu, vydávanou v českém a anglickém jazyce; připravuje a vydává elektronický čtvrtletník AEQUITAS; popř. vydává další informační materiály o činnosti soudu.

Komunikace s veřejností se dále uskutečňuje prostřednictvím pravidelně aktualizovaných informací na webu Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, dále se Nejvyšší soud prezentuje už několik let také na sociálních sítích Twitter, LinkedIn a Instagram.

V roce 2022 vydal tiskový mluvčí Nejvyššího soudu celkem 66 tiskových zpráv, v souvislosti s pořádáním Kolokvia předsedů nejvyšších soudů EU uspořádal dne 14. 10. 2022 Nejvyšší soud tiskovou konfe-

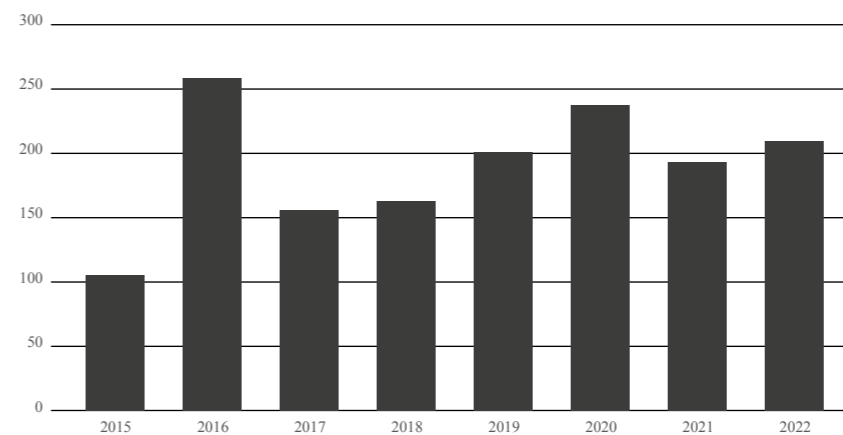
renci v brněnském hotelu Passage. Dále tiskový mluvčí v průběhu roku zodpověděl na více než 2 000 různých jednotlivě položených dotazů z řad novinářů, popř. veřejnosti, k tzv. medializovaným kauzám. Kromě nejčastějších telefonických odpovědí, takřka denně se vyjadřoval též písemně, v případě požadavku ze strany médií i formou rozhovoru na kameru či mikrofon.

8. 3. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Nejvyšší soud obdržel v období od 1. 1. do 31. 12. 2022 celkem 210 písemných žádostí o poskytnutí informace podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“). Oproti roku 2021 tak agenda „Zin“ znamenala nárůst o 17 žádostí (o 8,81 %).

Při sledování delší časové řady je zřejmý postupný nárůst agendy právě na hodnoty kolem 200 žádostí o informace za rok: 2015 – 105 žádostí, 2016 – 259 žádostí, 2017 – 156 žádostí, 2018 – 164 žádostí, 2019 – 202 žádostí, 2020 – 237 žádostí, 2021 – 193 žádostí a 2022 – 210. Při odhlédnutí od nadprůměrných let 2016 a 2020 se tak ukazuje postupný nárůst agendy – za rok 2016 statistická data „kazí“ cca 60 „vánočních“ žádostí, které vykazovaly kverulantský charakter, v případě roku 2020 se pak jedná o „poslední předkrizový rok“, po němž agenda zaznamenala jistý

propad, meziročně významný (mezi roky 2020 a 2021 o 44 žádostí, tedy o 19 %). Při pohledu na delší časovou řadu se však nejedná o významnou odchylku směrem dolů.

Počet žádostí o poskytnutí informací k období 1. 1.–31. 12.

V případě 32 žádostí (asi 15 % z celkového počtu) nedošlo k jejich meritornímu vyřízení. Z uvedeného počtu vzali 19 žádostí žadatelé zpět, 13 žádostí bylo povinným subjektem v celém rozsahu odloženo pro nedostatek působnosti. Mimo 13 žádostí, které byly odloženy jako celek, bylo k částečnému odložení přistoupeno v dalších 4 řízeních. Nejčastějším důvodem pro odložení žádosti byl v rozporu s § 2 odst. 1 infor-

mačního zákona vznesený požadavek na poskytnutí informace, která se nenacházela v působnosti povinného subjektu.

Věcně vyřízeno bylo celkem 178 žádostí (85 %). Vždy se tak stalo v zákonem stanovených lhůtách pro řádné vyřízení žádosti. V roce 2022 nedošlo k vyčíslení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání podle § 17 odst. 1 informačního zákona v žádném řízení.

Plně vyhověno bylo 90 žádostem (44 %), v dalších 33 případech bylo žádosti vyhověno alespoň částečně (16 %). V případě 15 žádostí (7 %) byli žadatelé plně odkázáni na zveřejněnou informaci, v dalších 5 případech (2 %) byli žadatelé odkázáni na zveřejněnou informaci částečně.

Povinný subjekt odmítl dohromady 35 žádostí (17 %) jako celek a 35 žádostí (17 %) odmítl částečně. Nejčastějším důvodem pro odmítnutí celé žádosti bylo, že se žadatelé domáhali poskytnutí nové, resp. neexistující, informace. Dalším velmi častým důvodem pro odmítnutí žádosti o informace byla ochrana rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu podle § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona.

Opakovaně došlo rovněž k odmítnutí žádosti v případech, kdy se žadatelé domáhali sdělení názoru povinného subjektu. Nejčastějším důvodem pro částečné odmítnutí žádosti pak byla skutečnost, že povinný subjekt chránil osobní údaje účastníků trestních či občanskoprávních řízení. V takovém případě žádosti o informace částečně odmítal právě v rozsahu osobních údajů, které neposkytoval.

Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popř. o částečném odmítnutí žádosti, byla podána celkem 2 odvolání. Obě odvolání byla k rozhodnutí předložena odvolacímu orgánu. V obou případech byla odvolání ze strany odvolacího orgánu, Úřadu pro ochranu osobních údajů, zamítnuta a bylo potvrzeno původní rozhodnutí povinného subjektu.

Na způsob vyřízení žádosti o poskytnutí informace, resp. na samotnou formu, obsah či rozsah poskytnuté informace, si v roce 2022 stěžovalo celkem 5 žadatelů. Všechny stížnosti byly předloženy k rozhodnutí odvolacímu orgánu. Až na jeden případ odvolací orgán postup povinného subjektu a způsob vyřízení žádosti vždy potvrdil. Předmětem všech stížností byla odpověď povinného subjektu, kterou žadatelé z různých důvodů považovali za nedostatečnou, respektive poskytnuté informace nejspíše neodpovídaly jejich představám.

Stížnosti v řízeních sp. zn. Zin 46/2022 a sp. zn. Zin 142/2022, které podala ta samá žadatelka, namítaly zejména formu poskytnutých informací – výpisů všech žadatelčinych řízení u Nejvyššího soudu, spolu s dodatečnými informacemi. Zatímco v případě první stížnosti dospěl odvolací orgán v rozhodnutí ze dne 28. 4. 2022, čj. UOOU-01594/22-2, k závěru, že „V případě postupu povinného subjektu, který se týkal vyřízení části žadatelčiny žádosti ve znění: „Žádám pravdivé a všechny výpisy řízení u Vašeho soudu na mne!“ Úřad uvádí, že tuto část žádosti vyřídil v souladu s jejím zněním, kdy žadatelce poskytl v maximální možné míře veškeré informace, jež žadatelka požadovala, v případě druhé stížnosti, dospěl odvolací orgán naopak k závěru, že žadatelčina žádost nebyla v celém rozsahu vyřízena. K tomu uvedl v rozhodnutí

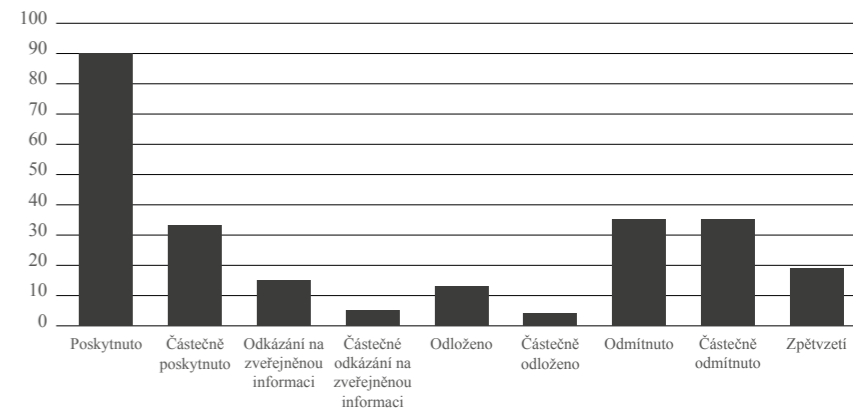
ze dne 11. 11. 2022, čj. UOOU-03614/22-2, následující: „Z žadatelčiny žádosti vyplývá, že se na povinný subjekt obrací jako na orgán dle ustanovení § 122d odst. 1 a 2 zákona o soudech a soudcích. Nevyplývá z ní již, zda se žadatelka dotazuje na uvedené podněty dle ustanovení § 122d odst. 4 zmíněného zákona ve vztahu ke své osobě, či obecně. /.../ Povinný subjekt tuto část žadatelčiny žádosti ve své odpovědi zcela opomenul zodpovědět a Úřad dospěl k závěru, že požadovanou informaci (už jen z toho důvodu, že není zcela jasné, co žadatelka požaduje), nelze vyčíst z poskytnutého výpisu. Je tedy třeba konstatovat, že tato část žadatelčiny žádosti zůstala nezodpovězena.“ Povinný subjekt tak na základě pokynu odvolacího orgánu žadatelce nově sdělil, že k její osobě žádný takový podnět neexistuje, což ostatně vyplývalo již z dříve poskytnuté výpisu všech jejích řízení, a dále doplnil obecné informace k počtu obdržených podnětů v dané agendě celkově.

V případě stížnosti v řízení sp. zn. Zin 59/2022 dospěl odvolací orgán v rozhodnutí ze dne 25. května 2022, čj. UOOU-01645/22-5, k závěru, že byt by bylo možné danou žádost odmítnout jako nepřipustný dotaz na názor, bylo možné i poskytnutí obecné, ale komplexní odpovědi. Dále pak odvolací orgán uvedl, že „povinný subjekt zvolil postup pro žadatelku výhodnější z hlediska realizace práva na informace zakotveného v čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod a informace jí v modifikované podobě poskytl. V této konkrétní situaci po vyhodnocení obsahu žadatelčiny žádosti, poskytnuté odpovědi povinným subjektem a doprovodných informací, které jsou součástí postoupeného spisu, se Úřad s postupem povinného subjektu ztotožnil.“

Poslední dvě stížnosti – sp. zn. Zin 166/2022 a sp. zn. Zin 177/2022 – opět podala jedna a ta samá osoba. První stížnost, která namísto uvádění konkrétních nedostatků poskytnutých informací toliko „urgovala“ vyřízení žádosti, byla rozhodnutím odvolacího orgánu ze dne 16. 11. 2022, čj. UOOU-04021/22-2, vyhodnocena jako nedůvodná. Odvolací orgán svůj přezkum zakončil konstatováním, že „odpověď povinného subjektu zcela vyčerpala předmět žadatelčiny žádosti a jejich doplnění a Úřad proto rozhodl dle ustanovení § 16a odst. 6 písm. a) InfZ tak, že postup povinného subjektu potvrdil.“ Druhá žadatelčina stížnost byla odvolacím orgánem dne 25. 1. 2023 pod čj. UOOU-04504/22-4 vyřízena také s potvrzením postupu povinného subjektu, Nejvyššího soudu.

V souladu s § 5 odst. 4 informačního zákona Nejvyšší soud v řádné lhůtě zveřejnil všechny odpovědi na žádosti o poskytnutí informace na svých webových stránkách www.nsoud.cz, tzn. způsobem umožňujícím dálkový přístup. Informace zveřejnil většinou v pseudonymizované, avšak nezkrácené podobě. U některých obsáhlejších odpovědí pak využil zákonné možnosti informovat o poskytnuté informaci zveřejněním doprovodné informace vyjadřující její obsah.

Oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu vyřídilo v roce 2022 mimo výše uvedené žádosti o poskytnutí informací podle informačního zákona dalších více než 10 000 písemných, telefonických a také osobně podaných žádostí a dotazů ze strany veřejnosti, účastníků řízení nebo novinářů.

Způsob vyřízení žádostí podaných v roce 2022

9. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ

9. 1. Činnost oddělení střetu zájmů

Nejvyšší soud je na základě zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, pověřen přijímáním a evidencí oznámení o činnostech, majetku, příjmech a závazcích soudců ČR a dále uchováváním a dohlížením nad úplností údajů v těchto oznámeních.

Oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu, které tvoří tři pracovníci, vykonává veškeré činnosti podle zákona ve vztahu k veřejným funkcionářům – soudcům.

Povinnost podat oznámení mají všichni soudci zapsaní do Centrálního registru oznámení, který sestavuje Ministerstvo spravedlnosti ČR, při zahájení a ukončení výkonu funkce a dále periodicky, a to ve lhůtách daných zákonem o střetu zájmů. Oznámení se zasílají Nejvyššímu soudu v písemné podobě na formuláři, jehož strukturu a formát stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Tato oznámení jsou pak uchovávána po dobu pěti let od dne skončení výkonu funkce soudce. Registr oznámení soudců je samostatný a oddělený registr, do něhož nelze nahlížet a informace v něm obsažené se neposkytují ani podle

zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Přístup k informacím obsaženým v jednotlivých oznámeních mají pouze subjekty přímo vyjmenované v zákoně.

Soudci, kteří byli ve výkonu funkce k 1. 1. 2022, podávali tzv. průběžné oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2021, a to ve lhůtě nejpozději do 30. 6. 2022. V průběhu podávání průběžného oznámení za rok 2021 byly řešeny metodické dotazy ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Předsedům jednotlivých soudů byly zasílány průběžné informace. Pracovníci oddělení odpovídali na telefonické a e-mailové dotazy, poskytovali osobní konzultace. Veškeré potřebné informace byly zveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu ve speciálně zřízené sekci.

V roce 2022 oddělení dále přijímalo a evidovalo vstupní a výstupní oznámení v souvislosti se zahájením či ukončením výkonu funkce soudců.

V roce 2023 bude oddělení dohlížet nad úplností údajů v přijatých oznámeních. Tyto kontroly budou obnášet zejména formální kontrolu toho, zda oznámení obsahují povinné údaje tak, jak stanovuje zákon

o střetu zájmů a vyhláška č. 79/2017 Sb., o stanovení struktury a formátu oznámení podle zákona o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Dále pak budou údaje v oznámeních porovnávány s údaji uvedenými v jiných informačních systémech veřejné správy, do kterých má oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu právo nahlížet, např. katastr nemovitostí či registr silničních vozidel.

V první polovině roku 2023 bude oddělení očekávat podání průběžných oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2022. Dále budou přijímána a evidována vstupní a výstupní oznámení.

9. 2. Statistické údaje k činnosti oddělení střetu zájmů

V Centrálním registru oznámení vedeném Ministerstvem spravedlnosti bylo k 1. 1. 2022 zapsáno 2 988 soudců ve výkonu funkce, na něž se vztahovala zákonná povinnost podat průběžné oznámení za rok 2021.

Ke dni 31. 12. 2022 došlo k podání průběžného oznámení za rok 2021 u 2 987 soudců. Jeden soudce oznámení nepodal za závažných zdravotních důvodů.

Podle zákona o střetu zájmů zahájilo v roce 2022 výkon funkce 138 soudců. Ti, kterým byla stanovena lhůta pro podání vstupního oznámení v roce 2022, své oznámení podali.

Oznamovací povinnost v souvislosti s ukončením výkonu funkce v roce 2022 vznikla u 71 soudců. Soudci, kterým byla stanovena lhůta pro podání výstupního oznámení v roce 2022, své oznámení podali.

V roce 2022 byla provedena kontrola úplnosti podaných oznámení u 122 soudců, přičemž bylo zkontrolováno celkem 211 oznámení.

10. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Na pozici pověřenkyně pro ochranu osobních údajů došlo v průběhu roku 2022 k personální výměně. Na počátku roku dokončovala stávající pověřenkyně svoji činnost. Následně odešla za jinou pracovní příležitostí a funkci dočasně převzal poradce předsedy soudu. Novým pověřencem se pak k 1. 9. 2022 stala Mgr. Simona Češková, která se na Nejvyšší soud vrátila po rodičovské dovolené.

Nová pověřenkyně svoji práci započala zejména v oblasti záznamů o zpracování osobních údajů, kdy bylo třeba, vzhledem k organizačním změnám na některých úsecích, tyto aktualizovat. Rovněž bylo třeba dopracovat záznamy o činnostech soudních agend, na čemž pověřenkyně spolupracovala s poradcem předsedy soudu a ten zase s dozorčími úřednicemi jednotlivých kolegií.

Pověřenkyně na základě stížností zaměstnanců iniciovala změnu nastavení intranetu Nejvyššího soudu, která byla provedena díky spolupráci s dodavatelem systému. Tato změna vedla k větší ochraně osobních údajů zaměstnanců.

Dále se pověřenkyně zúčastnila také řady pracovních jednání, která mají vést ke změně pseudonymizace rozhodnutí Nejvyššího soudu

a s tím související změnou příslušné směrnice. Tato pracovní jednání budou nadále pokračovat i v novém roce a to ve spolupráci s nejvyššími soudními orgány, Ministerstvem spravedlnosti a veřejným ochráncem práv. Cílem těchto jednání je sjednocení pravidel pseudonymizace na celoresortní úrovni.

Při dosavadní činnosti nové pověřenkyně pro ochranu osobních údajů vyvstala potřeba novelizace jistých vnitřních předpisů Nejvyššího soudu. K těmto změnám proběhla a i nadále budou probíhat pracovní jednání v rovině vedoucích zaměstnanců Nejvyššího soudu.

Zároveň nová pověřenkyně i v uplynulém roce pokračovala v kontrolách vrchních soudů, které započala předchozí pověřenkyně. Pověřenec Nejvyššího soudu je totiž dle zákona o soudech a soudcích kontrolním orgánem v oblasti ochrany osobních údajů.

11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Knihovna Nejvyššího soudu slouží především soudcům, asistentům, poradcům a dalším zaměstnancům Nejvyššího soudu. Vzhledem k tomu, že informace a prezenční výpůjčky literatury jsou poskytovány také odborníkům z řad veřejnosti, je knihovna Nejvyššího soudu od roku 2002 registrována na Ministerstvu kultury České republiky též jako specializovaná veřejná knihovna. Katalog knihovny je proto veřejně přístupný na webových stránkách Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz).

Kromě katalogu knihovny jsou pro odpovědi na dotazy jednotlivých uživatelů využívány také specializované databáze s právníkou literaturou, jako jsou databáze společnosti ASPI, Beck on-line a další databáze z oblasti práva, přístupné na internetu.

Knižní fond knihovny Nejvyššího soudu aktuálně tvoří přes 31 500 svazků knih, svázaných ročníků časopisů a dalších tištěných i elektronických dokumentů. Přestože se jedná většinou o odbornou právníkou literaturu a judikaturu, k dispozici jsou v omezeném množství i publikace z filozofie, psychologie, politologie a také dějin.

V roce 2022 byl fond rozšířen o téměř 260 nových exemplářů. Služeb knihovny využilo přibližně 850 osob a pracovnice knihovny zodpověděly přes 500 dotazů interních i externích zájemců.

Ohlasy návštěvníků knihovny na nově vybudované prostory, do kterých se knihovna přestěhovala v září 2019, jsou i nadále velmi pozitivní. Knihovna tak může konečně po dlouhých letech, prakticky od počátku fungování Nejvyššího soudu v Brně v roce 1993, poskytovat čtenářům svoje služby v přívětivějších podmínkách.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Nemohu nevzpomenout památných předmluv jednotlivých vydání Komentáře k obchodnímu zákoníku z pera našeho bývalého vzácného kolegy JUDr. Františka Faldyny, v nichž se v různých obměnách objevoval poukaz na frekvenci jejich vydávání; „rok se s rokem sešel a máme tu další vydání komentáře...“. Každoroční pravidelné opakování, u komentářů spíše náhodné, je typickým rysem předkládané publikace (ostatně, má to už v názvu).

Jestliže jsme o roce 2021 měli za to, že byl – z pohledu celospolečenského – rokem nejistot, změn a dlouho nepoznaných výzev, platí to o roce 2022 dvojnásob. Čím bouřlivější jsou společenské vody, tím důležitější je, aby Nejvyšší soud a celá justice spolehlivě plnily své základní poslání – poskytovat ochranu právům a svobodám lidí v naší zemi. Věřím, že předkládaná ročenka, jakkoliv je nutně neúplná a z povahy věci nezpůsobitelná postihnout vše, dokládá, že se to Nejvyššímu soudu dařilo. A mám naději, že tomu tak bude i v roce nadcházejícím.

Váš Petr Šuk

JUDr. Petr Šuk
místopředseda Nejvyššího soudu

Ročenka Nejvyššího soudu 2022

Vydavatel:

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Editor: Mgr. Petr Tomíček

Grafická úprava a DTP: studio KUTULULU, Brno

Tisk: Tiskárna Helbich, a.s.

1. vydání, březen 2023

Návštěva sídla Eurojustu v Haagu; Předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy a Lukáš Starý (vpravo), národní člen Eurojustu za Českou republiku; Haag 18. 1. 2022.
Visit to the Eurojust headquarters in The Hague; President of the Supreme Court Petr Angyalossy and Lukáš Starý (right), national member of Eurojust for the Czech Republic; The Hague, 18 January 2022.

Konference předsedů nejvyšších soudů EU; Předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy sleduje jednání k tématu Role soudců při prosazování právního státu (zcela vlevo); Paříž 21. 2. 2022.
Conference of Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU; President of the Supreme Court, Petr Angyalossy, watches the discussion on the role of judges in enforcing the rule of law (far left); Paris, 21 February 2022.

Výbor Sítě předsedů nejvyšších soudů EU na jaře v Lublani jednal mj. o účinné podpoře nezávislé justice na Ukrajině; předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy v první řadě zcela vpravo; Lublaň 31. 3. – 1. 4. 2022.
Spring in Ljubljana – the Committee of the Network of Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU discussed, among other things, the effective support of an independent judiciary in Ukraine; President of the Supreme Court Petr Angyalossy in the first row on the far right; Ljubljana, 31 March – 1 April 2022.

Pravidelná jednání soudců Nejvyššího soudu se členy ústavně-právních výborů Senátu či Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na čas přerušila pandemií, jako první opět zavítali na soud po tříleté pauze senátoři; Brno 19. 4. 2022.
The regular meetings of Supreme Court Judges with members of the constitutional and legal committees of the Senate or the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic were temporarily interrupted by the pandemic. The senators were the first to visit the court after a three-year break; Brno, 19 April 2022.

Po koronavirové pandemii navázali také soudci civilních kolegií Nejvyššího soudu ČR a Nejvyššího soudu Slovenska na svá každoroční pracovní setkání; na fotografií vedení obou soudů hovoří k asi šedesáti zúčastněným soudcům; Třebíč 10. – 12. 4. 2022.

After the coronavirus pandemic, the judges of the Civil Divisions of the Supreme Court of the Czech Republic and the Supreme Court of Slovakia continued their annual work meetings; in the photo, the leadership of both courts is speaking to about 60 participating judges; Třebíč, 10 – 12 April 2022.

Galavečer Právník roku 2020 – 2021; Titul Právník roku v kategorii Občanské právo převzal místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk; Praha 27. 5. 2022.

Lawyer of the Year 2020/21 Gala; The title of Lawyer of the Year in the Civil Law category was awarded to Petr Šuk, Vice-President of the Supreme Court; Prague, 27 May 2022.

Jednání Evropské asociace soudců pracovních soudů EALCJ; prezident EALCJ (zcela vlevo) Lubomír Ptáček je předsedou senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu; řecký ostrov Hydra 8. – 10. 9. 2022.

Meeting of the European Association of Labour Court Judges (EALCJ); President of the EALCJ (far left) Lubomír Ptáček is the President of the Civil and Commercial Division of the Supreme Court; Hydra Island, Greece, 8 – 10 September 2022.

Jednání s předsedkyní Nejvyššího soudu Státu Izrael Esther Hayut, která pobývala na pozvání Nejvyššího soudu v Brně spolu se soudkyní Yael Willner a soudcem Noam Sohlbergem; Brno, 12. – 14. 9. 2022.

Meeting with the President of the Supreme Court of the State of Israel Esther Hayut, who was in Brno at the invitation of the Supreme Court, together with Judges Yael Willner Noam Sohlberg; Brno 12 – 14 September 2022.

Nejvyšší soud uspořádal v Brně za podpory Ministerstva spravedlnosti u příležitosti předsednictví České republiky v radě EU Kolokvium Sítě předsedů nejvyšších soudů EU; Brno 13. – 15. 10. 2022.
On the occasion of the Czech Presidency of the Council of the EU, the Supreme Court held a Colloquium of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU in Brno with the support of the Ministry of Justice; Brno, 13 – 15 October 2022.

Společná fotografie účastníků Kolokvia Sítě předsedů nejvyšších soudů EU, Brno 13. – 15. 10. 2022.
Photo of participants of the Colloquium of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU; Brno, 13 – 15 October 2022.

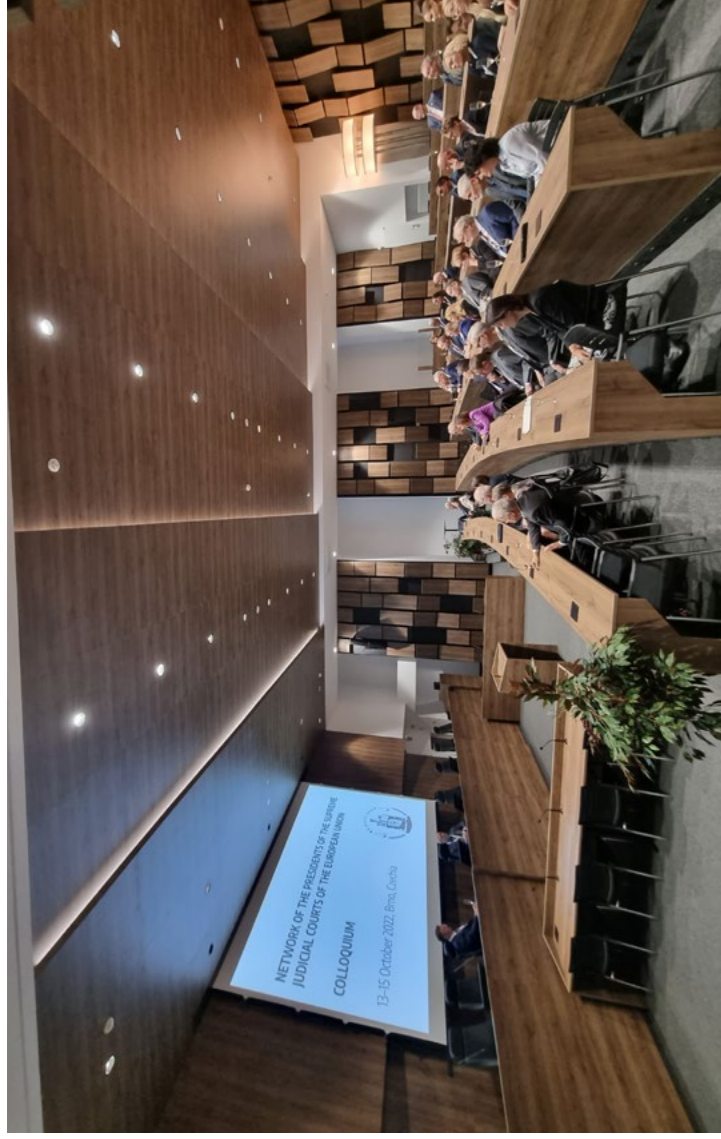

Předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy a předsedkyně Spolkového soudního dvora Bettina Limperg, která je i prezidentkou Sítě předsedů nejvyšších soudů EU, na tiskové konferenci Kolokvia Sítě; Brno 14. 10. 2022.

President of the Supreme Court Petr Angyalossy and President of the Federal Court of Justice Bettina Limperg, who is also President of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU, at the press conference of the Network's Colloquium; Brno, 14 October 2022.

Kolokvium Sítě předsedů nejvyšších soudů v Brně vyvrcholilo slavnostní večeří, které se zúčastnil i prezident ČR Miloš Zeman; Brno, Vila Löw-Beer, 14. 10. 2022.
Colloquium of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU in Brno culminated in a gala attended by President of the Czech Republic Miloš Zeman; Brno; Löw-Beer Villa, 14 October 2022.

U příležitosti konání Koloquia Síťě předsedů nejvyšších soudů EU Nejvyšší soud slavnostně po rekonstrukci otevřel a zároveň nově pojmenoval a pokřtil ve své budově Sál Františka Vázného; Brno 13. 10. 2022.
On the occasion of the Colloquium of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the EU, the Supreme Court inaugurated its newly renovated hall and named it after František Vázný; Brno, 13 October 2022.

Zasedání pléna soudců Nejvyššího soudu; Soudci Nejvyššího soudu a soudci-stážisté projednali a schválili na zasedání pléna změny jednacího řádu Nejvyššího soudu; Brno 10. 11. 2022.
Plenary Session of the Supreme Court Judges; Supreme Court Judges and trainee judges discussed and approved amendments to the Rules of Procedure of the Supreme Court; Brno, 10 November 2022.

Společná fotografie téměř všech soudců a soudců stážistů, kteří působili v roce 2022 u Nejvyššího soudu; Brno 10. 11. 2022.
Photo of almost all judges and trainee judges who served at the Supreme Court in 2022; Brno, 10 November 2022.

Zleva místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk, předseda Petr Angyalossy, ředitel kanceláře předsedy Aleš Pavel na Slavnostním shromáždění k 70. výročí činnosti Soudního dvora EU; Lucemburk 4. – 6. 12. 2022.
From left: Vice-President of the Supreme Court Petr Šuk, President Petr Angyalossy, Head of the Office of the President Aleš Pavel at the Ceremonial Assembly on the 70th Anniversary of the CJEU; Luxembourg, 4 – 6 December 2022.